HIRSCH BALLIN ...mini-conferentie...

109E JAARGANG — NO.: 9 ZATERDAG 11 JANUARI 1992

AMIGOE

Preke

Mini-conferentie= maxi-bla-bla= mini-resultaten

VS VERWIJTEN GEMAAKT

Drie vermoorde politie-agenten als helden begraven

"Contra-revolutionaire" acties schokken Cuba

HAVANA - Duizenden Cubanen hebben in de nacht van donderdag op vrijdag op het Plein van de Revolutie in Havana gedefileerd om de laatste eer te bewijzen aan drie politiemannen die donderdag werden vermoord door "contrarevolutionaire elementen" die uit Cuba probeerden te vluchten. Dat heeft de staatsradio gemeld. Er zijn ondertussen negen arrestaties in verband met deze zaak verricht.

De communistische partijkrant "Granma" publiceerde vrijdag foto's van de verminkte lijken van Yuri Gomez (19), Rafael Guevara (30) en Orosman Duneas (20). Er was duidelijk op te zien hoe de drie agenten, aan handen en voeten gebonden en met vele schotwonden, in een plas bloed lagen. Een vierde politieman, Rolando Perez, werd door de moordenaars voor dood achtergelaten. Hij was ondanks zijn verwondingen in staat een van zijn belagers, Luis Miguel Almeida Perez, te identificeren. Deze werd vrijdagochtend gearresteerd. De veiligheidstroepen zijn een grootscheepse actie gestart om de andere daders op te sporen. Dit schijnt ondertussen gelukt te zijn. De schuldigen worden spoedig voor de rechtbank gebracht, zo werd verzekerd.

SCHOKGOLF

De begrafenis van de drie agenten vrijdagmiddag werd door de Cubaanse televisie rechtstreeks uitgezonden. De broer van president Fidel Castro, Raul Castro, was daarbij aanwezig. De drie vermoorden zijn posthuum gedecoreerd. De moordpartij gebeurde op de marinebasis Tarara, vijftien kilometer van Havana, waar Perez werkte. De "contrarevolutionairen" vielen de basis binnen en bonden de vier bewakers vast. Zij probeerden vervolgens een boot te stelen om te vluchten, maar toen dat niet lukte schoten zij uit pure frustratie de agenten dood, zo meldde het officiele Cubaanse persbureau Prensa Latina.

Westerse diplomaten zeiden te verwachten dat de jongste aanslag ertce zal leiden dat de regering harder gaat optreden tegen politieke dissidenten, misdadigers en mensen die het land proberen te ontvluchten.

Na de moorden ging een schokgolf door Cuba, aldus waarnemers. De aanslag kwam een week nadat een helikopter met 34 Cubaanse dissidenten naar de Verenigde Staten gevlucht was en meer recent drie "contrarevolutionaire terroristen" uit de VS werden gearresteerd die, volgens de Cubaanse autoriteiten, voor een sabotagemissie in een rubberboot op weg waren naar Cuba.

KLACHT

De VS hebben vrijdag verklaard dat zij niet betrokken zijn bij de "contra-revolutionaire" aanslag op de Cubaanse politiemannen. "De Cubaanse beschuldigingen dat de Amerikaanse regering betrokken zou zijn bij een terroristisch incident zijn onjuist en onaanvaardbaar. Wij laten dit de Cubaanse regering via diplomatieke kanalen weten", zei woordvoerder Richard Boucher van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken.

Hij beklaagde zich er verder over dat de Cubaanse regering niet geantwoord heeft op een Amerikaans verzoek om informatie over de gewapende mannen die Cuba vorige week heeft opgepakt omdat zij volgens Havana op sabotagemissie waren. Hij **voegde eraan toe dat de drie** mannen, die volgens de media uit Miami afkomstig zouden zijn, voor zover bekend geen Amerikaanse staatsburgers zijn.

De Cubaanse politie arresteerde vrijdag de vermeende leider en een aantal leden van de groep die verantwoordelijk zou zijn voor de moord op de politiemannen. Na tips van het publiek werden ook enkele verdachten opgepakt. Zij zullen spoedig voor de rechter verschijnen, meldde het Cubaanse ministerie van Binnenlandse zaken.

SABOTAGE

De openbare aanklager van de rechtbank van Havana heeft vrijdag de doodstraf geeist tegen drie Cubanen uit Miami, die op 29 december in Cuba aankwamen voor een sabotagemissie. De drie mannen werden opgepakt kort nadat ze met een rubberboot op land waren gegaan bij Cardenas, honderd kilometer ten oosten van Havana. Zij hadden automatische wapens en veertig bommen bij zich.

De drie hebben toegegeven dat ze van plan waren sabotage te plegen tegen economische installaties en in openbare plaatsen, om zo "een panieksituatie te creeren en de Cubaanse samenleving te destabiliseren", aldus het persbureau. De drie staan terecht op beschuldiging van terrorisme, maar van misdaden tegen de staatsveiligheid" van de provinciale rechtbank in Havana was er nog geen vonnis uitgesproken. De uitspraak volgt vandaag. De aanslagen waren beraamd door anti-Castro-organisaties in Miami in de Amerikaanse staat Florida, zegt het Cubaanse ministerie van Binnenlandse zaken.

Bush aan eind van reis

AIR FORCE ONE - *Na afloop van het bezoek aan Japan keerde president George Bush met het presidentiele vliegtuig terug naar de Verenigde Staten. Daarmee kwam ook een einde aan de twaalfdaagse reis welke hem naar het Pacific gebied bracht en Azie. Bush liep tijdens deze reis een buikgriep op.*

Hirsch Ballin: weer afwijzing status aparte eilanden

PHILIPSBURG — Minister Hirsch Ballin van Antilliaanse en Arubaanse zaken heeft het streven van vier van de vijf Antilliaanse eilanden om binnen het koninkrijk de status van apart land in te nemen, afgewezen.

Aan het eind van zijn tweedaags bezoek aan St. Maarten zei Hirsch Ballin, dat het streven naar de status aparte voor Nederland "om praktische redenen onaanvaardbaar" is. "Op vier eilanden, te weten Bonaire, St. Maarten, Saba en St. Eustatius ontbreekt bovendien de bestuursbasis voor de status aparte-constructie," zei de bewindsman. Hij merkte verder op, dat als er met de Antilliaanse eilanden geen overeenstemming kan worden bereikt over hun toekomstige staatkundige status, de Antillen-van-vijf, zoals die nu bestaat, dan maar dient te worden voortgezet.

Hirsch Ballin zei wel begrip te hebben voor de specifieke problemen waar Curaçao mee worstelt, met name voor wat betreft de dubbele bestuurslaag. Die moet in stand worden gehouden, omdat de op Curaçao zetelende landsregering ook zorg dient te dragen voor de instandhouding van het landelijke overheidsapparaat. "Met enige creativiteit kunnen we hiervoor praktische oplossingen vinden," zei Hirsch Ballin.

Gevraagd of de door hemzelf geopperde opdeling van de Nederlandse Antillen in twee autonome eenheden, namelijk een Benedenwinds en een Bovenwinds deel, nog steeds bespreekbaar is, antwoordde Hirsch Ballin dat er diverse mogelijkheden zijn de Antillen staatkundig te reorganiseren. Hij merkte daarbij wel op dat St. Maarten nog in geen jaren in staat zal zijn de rol van administratief centrum voor de drie Bovenwindse eilanden op zich te nemen.

Over de staatkundige herstructurering wordt maandag en dinsdag op Curaçao een mini-conferentie gehouden tussen Hirsch Ballin, vertegenwoordigers van de Antilliaanse regering en die van de vijf eilanden.

Bonn bezorgd over kernwapens, CVSE verdeeld

Vlootkwestie drukt stempel op politiek beraad GOS

MOSKOU/PRAAG - Bonn blijkt zich steeds meer zorgen te maken over de situatie op kernwapengebied welke is ontstaan met de komst van het GOS. Het politieke overleg tussen de GOS-staten van gisteren stond onder de druk van de discussie over de Zwarte Zeevloot. Een stapje verder is men wel ten aanzien van de eigendommen van de voormalige Sovjetunie in het buitenland. Een commissie moet een verdeelsleutel gaan bedenken voor de GOS-staten. De Conferentie voor Veiligheid en samenwerking in Europa (CVSE) is verdeeld over de toelating van de leden van het Gemenebest van onafhankelijke staten (GOS). Dat bleek vrijdag op een bijeenkomst van de lidstaten van de CVSE in Praag.

De strijd tussen Rusland en de Oekraine over de voormalige Sovjetvloot in de Zwarte Zee heeft vrijdag het politieke debat in het GOS beheerst. In Moskou beraadden de ministers van Buitenlandse zaken van de GOS-staten zich over een oplossing van het conflict. Zowel Rusland als de Oekraine hebben de controle over de vloot in de Zwarte Zee opgeeist. Voor het begin van de GOS-vergadering in Moskou dreven de ministers van Buitenlandse zaken van Rusland en de Oekraine, Andrej Kozyrev en Anatoli Zlenko, de zaak verder op de spits. Kozyrev betoogde dat de partijen de keus hebben "alles te verdelen en niets over te laten of het op een beschaafde manier met elkaar te regelen".

Zlenko zei tegen journalisten op zijn beurt "Zachtjes gezegd verrast" te zijn door de uitlatingen van de Russische president Boris Jeltsin die donderdag verklaarde dat de vloot in feite onder Rusland valt. Zlenko deed de uitspraken van Jeltsin af als "emotioneel en impulsief". De ministers van Buitenlandse zaken van het GOS kwamen vrijdagochtend voor het eerst bijeen. Behalve de verwikkelingen rond de vloot bespraken de ministers ook de onderlinge betrekkingen tussen de vroegere Sovjetrepublieken.

Een woordvoerder van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken wees erop dat "de lidstaten van het GOS in deze overgangsperiode hebben laten zien dat zij op een aantal terreinen overeenstemming hebben kunnen bereiken. Wij hopen dat zij nu ook hun militaire betrekkingen door onderhandelingen kunnen regelen".

De bevelhebber van de Zwarte-Zeevloot, admiraal Igor Kasatonov, wees de aanspraak van de Oekraine van de hand en noemde iedere mogelijke deling van de vloot "absurd en waanzinnig". Hij voegde eraan toe dat hij een verenigde vloot onder leiding van Rusland en de Oekraine en met deelname van Georgie mogelijk acht. Deze republieken grenzen alle aan de Zwarte Zee en hebben marinebases van de vloot op hun grondgebied. De Russische minister van Buitenlandse zaken, Andrej Kozyrev, zou vandaag (zaterdag) naar Kiev reizen om met de Oekrainse leiding strijdpunten over het defensiebeleid te bespreken, meldt Interfax op gezag van niet-officiele bronnen.

VERDRAGEN

Een bijzondere commissie moet het buitenlandse vermogen van de vroegere SU onder de elf lidstaten van het GOS verdelen. Dat hebben de ministers van Buitenlandse zaken van de GOS-staten vrijdag in Moskou besloten, aldus het onafhankelijke persbureau Interfax. De elf republieken zullen nauw samenwerken op het gebied van het buitenlands beleid van het GOS door besprekingen van ministers en experts, zo heette het in de slotverklaring. De interrepublikeinse Vermogenscommissie komt op 20 januari voor het eerst bijeen in de Witrussische hoofdstad Minsk. Zij moet de criteria vaststellen volgens welke ambassades, consulaten en andere vermogensbestanddelen onder de republieken verdeeld moeten worden.

Ook gingen de ministers uitvoerig in op de ratificatie van verdragen die door de SU zijn ondertekend, en op de voorbereiding van de vol-

Vervolg op pag 9

Jeltsin aan belofte herinnerd

NIJNINOVGORD - *Boris Jeltsin sprak vrijdag de werknemers toe van de Gorki auto-fabrieken. Daar werd hij geconfronteerd met de belofte die hij op deze plaats had gedaan voor zijn verkiezingscampagne voor het presidentschap van de Russische federatie, namelijk dat hij zijn kop in het blok zou steken voor het geval er na zijn verkiezingen sprake zou zijn van prijsverhogingen. Prijsverhogingen en werklozen, dat zijn de enige zaken waaraan men in Rusland geen gebrek heeft.*

Op derde dag van Golf-oorlog:

Shamir brak luchtaanval Israël af

JERUZALEM - Premier Yitzhak Shamir heeft op de derde dag van de Golfoorlog Israelische jachtbommenwerpers die op weg waren naar Irak teruggeroepen. Zo heeft de Israelische krant "Yedioth Aharonot" vrijdag gemeld.

De Israelische toestellen waren op weg om bij zonsopgang de raketlanceerinrichtingen H2 en H3 in het westen van Irak te bombarderen nadat er Iraakse Scud-raketten waren neergekomen in Haifa en Tel Aviv in Israel, aldus de krant. Irak begon op 18 januari met Scud-aanvallen op Israel.

De Israelische aanval, waarvoor het bevel was gegeven door de opperbevelhebber van de luchtmacht generaal Avihu Bin Nun, werd op het laatste moment tegengehouden door Shamir. En dit na een telefoontje van president George Bush van de Verenigde Staten. Israelische deelname aan de Golfoorlog had namelijk het wankele verbond van geallieerde landen van de VS uiteen doen spatten. De Arabische landen zouden zich namelijk meteen hebben teruggetrokken uit het geallieerde kamp in de Golfoorlog wanneer Israel had meegedaan.

Onduidelijkheid verklaring van beklaagde

Graanoogst: Nooit betrokken bij drugs

PARAMARIBO - De Surinaamse legercommandant en plaatsvervangend bevelhebber Iwan Graanoogst ontkent ten stelligste iets met drugssmokkel te maken te hebben. "In het verleden niet, nu niet en in de toekomst ook niet" aldus Graanoogst vrijdag tegen het ochtendblad De Ware Tijd. De Rotterdamse justitie liet donderdag weten dat ze de betrokkenheid van Graanoogst niet wil ontkennen.

"Ze weten in Nederland van gekte niet wat ze moeten doen" aldus Graanoogst tegen de krant. Volgens hem wil men met alle geweld de Surinaamse legerleiding in drugszaken betrekken. Wat Graanoogst betreft "kan iedereen die met drugs wordt betrapt de kogel krijgen". Graanoogst zegt voor het gerecht gesleept te mogen worden als hij in Nederland is. Hij vindt dat de Nederlandse justitie een diepgaand onderzoek moet instellen.

Het hoofd van de Surinaamse recherche, Chas Santokhi, zegt dat de naam van Graanoogst niet eerder genoemd is in drugszaken. "Wel is Rozendaal eerder aangewezen", aldus de hoofdinspecteur. Volgens de persofficier in Rotterdam zouden Graanoogst en Rozendaal betrokken zijn bij de smokkel van in totaal 513 kilo cocaïne naar Nederland in 1989 en 1990. Rozendaal behoorde in 1980 tot de militaire couppleger. Het is niet duidelijk of hij nog een functie in het Surinaamse leger bekleedt.

ONJUIST

De rechtbank in Rotterdam krijgt van de 34-jarige Pershad geen duidelijkheid over de mogelijke rol van Surinaamse militairen bij de smokkel van 183 kilo cocaïne naar Schiphol in juli 1990. Pershads advocaat, mr. G. Meijers, heeft dit vrijdag meegedeeld. Pershad ontkent elke betrokkenheid bij drugssmokkel. Dat hij nu bereid is de naam van een hoge militair te noemen is onjuist, aldus Meijers. Toch verwees rechtbank-president mr. J. Heyman woensdag de zaak tegen Pershad terug naar de rechter-commissaris voor nader onderzoek. Dit omdat de Surinamer tijdens de zitting het stilzwijgen verbrak, nadat hij eerder bij zowel politie als rechter-commissaris had geweigerd ook maar iets te verklaren. "Maar als ik zelfs nu niets zeg, word ik zeker veroordeeld", zo verklaarde P. zijn plotselinge ommezwaai om alsnog een verklaring af te leggen bij de rechter-commissaris.

Nieuw leven in stadshart van Curaçao

Otrobanda bruist van nieuwe ontwikkelingen

WILLEMSTAD — Het stadshart aan de 'andere kant' van de brug begint langzaam maar zeker sterker te kloppen. Door de verwoestingen in 1969 werd Otrobanda voor ruim twintig jaar lamgelegd, ook al bleven de getrouwe bewoners en winkeleigenaars volharden in hun liefde voor deze wijk. En... uiteindelijk met succes zo blijkt, want voor de komende jaren staan er heel wat bruisende ontwikkelingen op het programma voor Otrobanda.

De stadswijk is opnieuw in de schijnwerpers komen te staan met de grootse plannen die er bestonden voor het Brionplein, waar de groep Ultra Classic ruim een jaar geleden zijn oog op had laten vallen. Bewoners van Otrobanda en buitenstaanders kwamen in opstand tegen deze ontwikkelingen omdat ze het karakter van het authentieke plein zouden aantasten.

Inmiddels zijn de onderhandelingen over de plannen in een impasse terechtgekomen, zo is bevestigd door onder anderen gedeputeerde Metry en de Dienst Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvestging (DROV). Gezegd wordt zelfs dat de projectontwikkelaars hun interesse geheel hebben verloren.

Volgens Jopie Hart, die zich als voorzitter van de organisatie Plataforma Otrobanda heeft ingezet voor het behoud van het karakter van het Brionplein en Awasá, is het de bedoeling dat Plataforma in 1992 prioriteit geeft aan het Brionplein. De organisatie zal alle belanghebbenden horen en daarna een eigen voorstel poneren. Een ander punt waaraan de groep dit jaar aandacht zal besteden is aan de 'Grupo Limpiesa' die letterlijk met de bezem door Otrobanda gaat om een schonere indruk van de stadswijk te creëren. Binnenkort is er meer nieuws te verwachten over de activiteiten van Plataforma.

AANGEZICHT

De discussies over het Brionplein hebben inmiddels wel aantrekkingskracht uitgeoefend op andere ontwikkelaars die zich nu uitleven op projecten om Otrobanda nieuw leven in te blazen. Het aangezicht vanaf het water is in de afgelopen twee jaar al aanzienlijk opgeknapt met de komst van Rum Runners, de winkels en het barretje daaronder en met de bouw van Hotel Otrobanda. Ook voor de nabije toekomst staan er heel wat plannen op tafel.

Wie Hotel Otrobanda en Rum Runners voorbijloopt ziet dat er hard aan de weg wordt getimmerd bij Porto Paseo. Na het mislukken van de eerste bestemming als uitgaanscentrum, heeft eigenaar Eddy van Leeuwen de media en het publiek overtuigd van het welslagen van zijn hotelproject, waarbij vooral het terras langs de waterzijde een trekpleister moet worden voor de toeristen.

Doorlopend over de De Rouvilleweg, ligt aan de linkerhand de afslag Hoogstraat. Ook is er de mogelijkheid om rechtdoor te gaan, een doodlopend straatje in. Dit pad komt uit op het terrein van Belvédère n.v., een onderneming die dit stuk grond heeft 'schoongemaakt' om er te starten met de bouw van appartementen. Althans dat is de eerste optie, zo vertelt Marcel Thoonen, woordvoorder van het bedrijf. Hij en een paar andere Nederlanders hebben Belvédère n.v. zeer recentelijk overgenomen van Tom Jansen van Demaco.

"De plannen bevinden zich nog in een heel pril stadium", aldus Thoonen. "We wachten nog op de goedkeuring van de overheid en we zijn bezig met een marktonderzoek naar de slaagkansen van het project." Volgens hem zijn er nog mogelijkheden voor alternatieven. Thoonen verheugt zich over de vele plannen die hij heeft gehoord voor Otrobanda.

Opvallend is het feit dat vooral Nederlanders worden aangetrokken door de schoonheid van het oude Otrobanda. Rum Runners en Porto Paseo worden al gerund door Nederlanders; het terrein van Belvédère is in handen van Nederlanders en bij de DROV ligt ook een verzoek om advies voor een amusements- en horeca-project van de Hollander Tom Leeflang en zijn zoon in de Hoogstraat.

"No problem", is de reactie van Jacky Voges, directeur van de Curaçao Port Authorities (CPA). Ook hij is op de hoogte van de veranderingen binnen Otrobanda. Zolang het mensen zijn met serieuze plannen en genoeg geld om ze te verwezenlijken ziet hij geen belemmering in de stroom van Nederlanders die richting Curaçao komt.

Ook CPA heeft zo zijn plannen voor Otrobanda, zij het niet in de naaste toekomst. Eerst wordt begonnen met de Handelskade, vervolgens zal vermoedelijk eind dit jaar worden begonnen met de renovatie van de werven van Otrobanda. "Maar het zal enkele jaren duren voordat die klaar zijn", aldus Voges, die vertelt dat er al een rapport is gemaakt over de vernieuwingen.

PELICAN

Ook door lokale ontwikkelaars wordt er hard gewerkt aan Otrobanda. Zo is in alle stilte het hotel geopend van Seibald Leon in de Langestraat. Het oranje gebouw zal in de toekomst gedoopt worden met de naam Pelican Hotel, aldus de eigenaar. Ernaast zal een identiek gebouw verrijzen, zodat het hotel over een tijdje in totaal zestig kamers telt.

Seibald Leon heeft verder het plan om een parkeerterrein aan te leggen bij het viaduct. "Ik moet alleen nog een vergunning krijgen om een stuk stoep open te breken op gouvernementsterrein", aldus de Otrobandist Leon.

Dit jaar zal ook worden begonnen met de uitvoering van het FKP-project in de Spaansesteeg, de Gasthuisstraat en de Cartagenastraat, waarvoor vorig jaar een ontwerpwedstrijd werd uitgeschreven. FKP zal het plan gebruiken van winnaar architect Lobo voor de uitvoering.

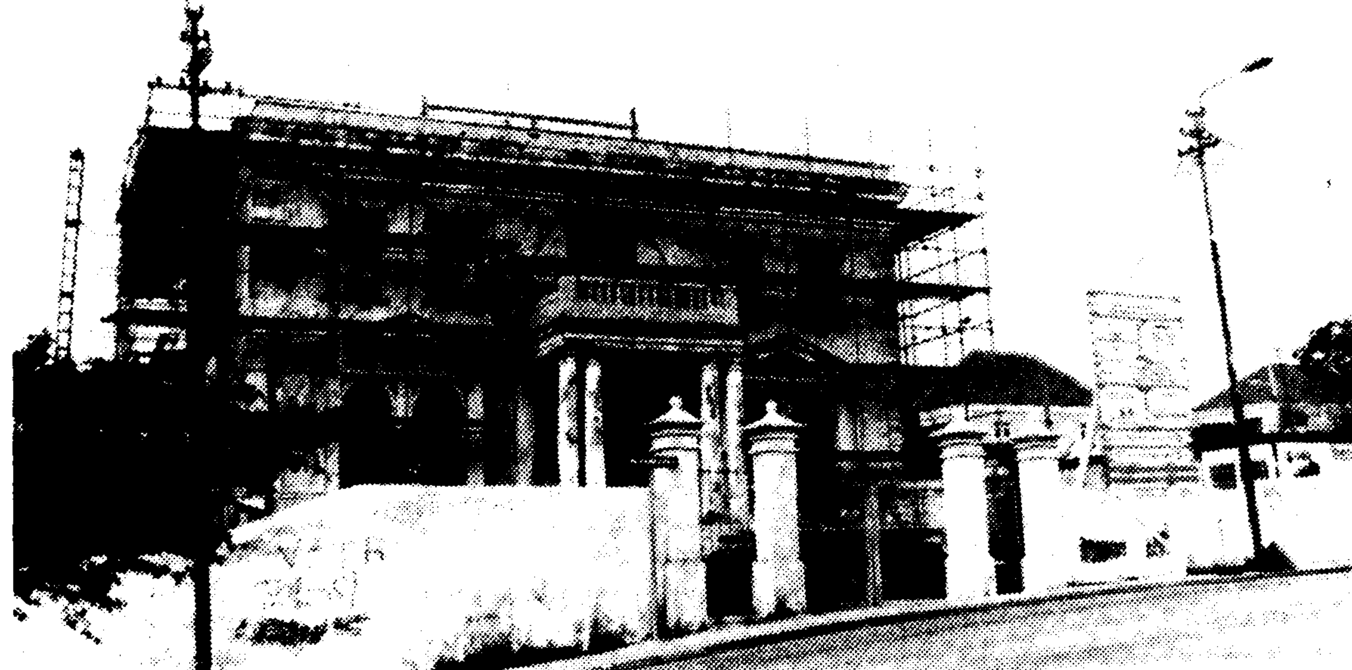
Ten slotte staat in de steigers het prachtige oude pand Belvédère aan het Smithplein. Het advocatenkantoor Halley en Blaauw zal daar binnen afzienbare tijd worden gehuisvest. Dit bedrijf huurt het gebouw van de stichting Monumentenzorg, de eigenaar van Belvédère.

Advocaat Blaauw: "In het begin zijn we wel eens voor gek verklaard dat we in Otrobanda zouden gaan zitten, maar nu het gebouw zo mooi wordt opgeknapt, zijn er vele anderen die zouden willen dat ze op het idee waren gekomen. Wie er eens naar binnenloopt zal zich verbazen over de pracht van het gebouw."

Misschien dat Otrobanda als stadswijk door de jaren heen zijn woonfunctie heeft verloren, maar voor de echte liefhebbers heeft de wijk zijn schoonheid zeker behouden. De ontwikkelingen op horeca- en toeristisch gebied en de voorzichtige vestiging van kantoren aan de andere kant van de brug doen vermoeden dat er toekomst is voor Otrobanda.

■ *WILLEMSTAD — Het Pelican Hotel, dat wordt de naam voor het zestigkamer hotel in de Langestraat van Seibald Leon. Zijn verdere wens is om meer parkeergelegenheid te scheppen in Otrobanda.*

■ *WILLEMSTAD — Belvédère in de steigers. Binnen afzienbare tijd zal het advocatenkantoor van Halley en Blaauw hier onderdak vinden. Eerst werden de advocaten voor gek verklaard dat zij hun huidige stek wilden verwisselen voor een plaats in Otrobanda. Nu zijn er velen die zelf zouden willen dat ze op het idee waren gekomen.*

■ *WILLEMSTAD — Heineken-topman, Gerard van Schaik, is gisteren op Curaçao gearriveerd. Hij verblijft hier op uitnodiging van de Industriëlen vereniging Asina. Van Schaik houdt op 14 januari voor de Asinaleden en andere belangstellenden een lezing over de gevolgen van de eenwording van Europa. Op de foto het moment waarop Van Schaik (links) sekretaris Aidita de Freitas van de Asina op de luchthaven begroet. Naast hem staat Asina-voorzitter Rodney Lucia.*

Brand

WILLEMSTAD — Aan de Uteweg is vanochtend door een nog onbekende oorzaak een slaapkamer in een woning geheel uitgebrand. De brandweer van Rio Canario heeft het vuur geblust. Er deden zich geen persoonlijke ongelukken voor.

ASINA

Asosiashon di Industrialistanan Antiano

is organizing its 8th traditional

YEAR START DINNER

Key Note Speaker for this event will be Chairman of the Board of Directors of the Heineken Concern

drs Gerard van Schaik

Topic	**: Europe 1992, an opportunity or a threat to industry**
Date	**: Tuesday January 14th., 1992**
Time	**: 19.30 - 23.00 hours**
Place	**: Curacao Caribbean Hotel Ballroom**

Tickets are available at the ASINA office in the Chamber of Commerce Building, Kaya Junior Salas 1, Tel.: 612353. Price per ticket f.200,-.

Tito Faries:

"Discussie over schooltijden: niet veel nieuws onder zon"

WILLEMSTAD — Ook bijna een kwart eeuw geleden werd er fors gedelibereerd over onderwijsproblemen. Volgens schoolhoofd Tito Faries zijn de discussies van nu - bijvoorbeeld over het wel of niet uitbreiden van lestijden - vrijwel identiek aan die van toen.

Om dit te illustreren wijst Faries op een brief uit 1970 aan de toenmalige directeur van het Departement van Onderwijs Sprockel, waarin onderwijsexperts en leiders uit het politieke en sociaalmaatschappelijke leven van toen (waaronder Jacques Veeris, Yubi Evertsz, Chito Wallé, Papi Jesurun, Stanley Brown, Harold Hollander en Frank Davelaar) erop wijzen 'dat het peil van het onderwijs dalende is'.

De ondertekenaars signaleren een 'laisser-aller' mentaliteit die zowel bij leerlingen als bij een groot gedeelte van de leerkrachten heerst. "Met recht kan gesproken worden over een noodsituatie in het onderwijs hetgeen onder meer gepaard gaat met een dreigende gezagscrisis die bevordert wordt door het uitblijven van sancties ten aanzien van leerkrachten die zich aan bepaalde nalatigheden schuldig maken."

In 1970 kende het onderwijs op Curaçao nog een zesdaagse werkweek. Het absenteïsme op de zaterdag was echter ontstellend hoog. In de brief wordt gesteld dat 'het verlengen van schooltijden om psychologische redenen echter niet is aan te raden'. De ondertekenaars deden een voorstel tot een vijfdaagse werkweek waarbij de lessen tot 12.15 zouden gaan duren.

Daarbij tekenen zij met klem aan 'dat dan de leerlingen naar huis mogen'. Leerkrachten moeten echter doorwerken tot 13.15 uur, is men van mening, daar gebleken is dat 'er een groep leerkrachten is die de school al uitgevlucht zijn voordat de leerlingen weg zijn'.

De groep wil de leerkrachten verplichten dat zij de tijd tussen 12.15 uur en 13.15 uur nuttig besteden. Zo zouden zij die tijd kunnen doorbrengen met corrigeren (waar sommige leerkrachten het niet nauw mee nemen), de les voorbereiden, besprekingen houden met het schoolhoofd, vergaderen met de collega's en buitenschoolse activiteiten organiseren.

De motivatie voor deze eis luidt als volgt: leerkrachten verplichten enkele uren langer aan het onderwijs te besteden komt het kind ten goede.

Faries zegt overigens graag bereid te zijn 'nogmaals in de oude schoenendoos te graaien om meerdere bijdragen boven tafel te brengen omtrent schooltijden'. In een ietwat sarcastisch p.s. voegt hij toe 'dat overigens nimmer een reactie werd ontvangen op de brief van 1970'.

Minister Hirsch Ballin:

St. Maartenplan al door koninkrijksministerraad

PHILIPSBURG — Minister Hirsch Ballin (Antilliaanse en Arubaanse zaken) heeft vrijdag in Philipsburg meegedeeld dat een protocol "ter waarborging van behoorlijk bestuur op het Antilliaanse eiland St. Maarten" door de rijksministerraad is goedgekeurd. De Algemene Maatregel van Rijksbestuur, waarbij de mogelijkheid bestaat dat een Nederlandse regeringscommissaris op St. Maarten wordt gestationeerd, is daardoor voorlopig van de baan. Naar Hirsch Ballin meedeelde, heeft de Antilliaanse regering met het protocol ingestemd.

De minister liet er geen twijfel over bestaan dat het 14 punten tellende akkoord, bedoeld om het bestuurspeil op st. Maarten te verhogen, metterdaad zal worden uitgevoerd. Bezorgdheid van leden van de Tweede Kamer over de kwaliteit van het bestuur op St. Maarten leidde vorige maand tot het akkoord van 14 punten, dat eveneens door de rijksministerraad is goedgekeurd.

Een van de punten uit dit akkoord betreft de benoeming van een commissie, die bestuursprocedures op St. Maarten op hun democratische rechtmatigheid dient te onderzoeken. Hirsch Ballin onthulde, dat de benoeming van de leden van de commissie vrijwel rond is en dat zij spoedig aan de slag kan. Binnen drie maanden moet de commissie over haar bevindingen verslag uitbrengen. De Amigoe publiceerde deze week een uitvoerig interview met de voorzitter van de commissie, mr. Miguel Pourier, die onder andere zei te rekenen op medewerking van St. Maartense autoriteiten. Zonder die medewerking zullen de werkzaamheden weinig kans van slagen hebben, zei hij. Ook benadrukte Pourier dat de commissie er niet op uit is mensen of instanties zwart te maken. De commissie zal in principe de besluitvorming van de drie overheidsbestuurslichamen over de afgelopen vier jaar onderzoeken. Het ga... hierbij om de eilandsraad, het Bestuurscollege en gezaghebber. De andere t... Antilliaanse leden zij... Dito Vlieg en dr Pet... Verton.

Hirsch Ballin zei gisteren o... St. Maarten dat zijn bele... ten opzichte van de Neder... landse Antillen gericht is o... het waarborgen van behoo... lijk bestuur. Vandaar dat d... laatste twee jaar een inte... sief hulpprogramma in wer... king is gezet om het bestuu... met name op St. Maarten o... een aanvaardbaar niveau t... brengen. Hirsch Ballin noe... mde in dit verband de ver... sterking van de plaatselij... politie met een detacheme... marechaussees, de techni... sche hulp aan de belasting... inspectie en het ter beschik... king stellen van experts a... vrijwel alle overheidsdie... sten van het eiland.

De minister wilde nie... ingaan op de benoeming va... een nieuwe gezaghebber vo... St. Maarten "Daar dit ee... zaak is waar in Nederland... over wordt beslist". Het is... zoals bekend, zo goed al... zeker dat Russel Voges de... nieuwe gezaghebber wordt... Over diens benoeming i... vorige maand ook de nodig... politieke touwtrekkeri... geweest, maar uiteindelijk... kreeg premier Maria Liberia... haar zin. Hirsch Ballin zei... bij aankomst op Curaçao... begin deze week, "gee... namen te noemen." Over de... gezaghebberszaak was al t... veel gezegd en geschreven... en zo hoort het niet, meen... hij.

Dief met onderbroeken aan de haal

WILLEMSTAD — Een dief is gisteren door de politie aangehouden in het bezit van dertien damesonderbroeken, drie verlengsnoeren en een hangslot. De diefstal van de onderbroeken bekende hij, en voor de herkomst van de andere goederen had hij geen verklaring. De politie heeft de spullen daarom in beslag genomen. De rechtmatige eigenaren worden verzocht om de vermiste artikelen op te komen halen.

Schoon Punda op verlanglijst DMO en MC...

WILLEMSTAD — ... voorstel van DMO-di... trice Kim Mulder o... zoekt de Maduro... Curiel's Bank de m... lijkheid om financieel... te nemen aan een c... pagne voor onderhoud... schoonmaak. Besp... kingen daarover... momenteel gaa... tussen de bank en de D... town Management O... nization.

De campagne die nu i... steigers staat is min of m... een uitvloeisel van het D... Korsou Fiesta van de M... Bank, dat DMO volgen... bank op 'buitengewoon... fessionele wijze' wist te o... niseren. Uit erkentelijk... voor die zeer succesvol... lopen feestdag stelde M... voor het werk van DMO... meer te gaan ondersteu...

Het DMO stelde de b... daarop voor de nieuwe Pu... campagne te ondersteu... MCB-directeur Lio Cap... beaamt dat schoonmaak... Punda 'bittere noodzaak'...

Antillen i... NOS-Laat

HILVERSUM/WILLEM... STAD — NOS-Laat, ... gevarieerd actualiteitenpr... gramma van de omro... NOS die op door d... weekse dagen uitgezonde... wordt, besteedt aa... staande maandagavon... (22.30-23.00 uur, Neder... land 3) aandacht aan d... mini-conferentie staatku... dige struktuur d... maandag en dinsdag o... Curaçao wordt gehouden... In het programma da... werd samengesteld doo... drs. Mike Willemse, zij... onder andere reportag... te zien over de eiland... Saba, St. Maarten e... Curaçao. Willemse, die o... Amigoe-correspondent... Nederland is, verbleef d... afgelopen weken op... Antillen, waar hij vraag... gesprekken hield met ee... groot aantal autoriteiten... onder hen minister Hirsch... Ballin en premier Maria... Liberia.

Blijft op zetel zitten

MAN royeert Lourens

WILLEMSTAD — Het MAN-bestuur heeft gisteravond Winston Lourens uit de partij geroyeerd. Dat gebeurde nadat Lourens geweigerd had zijn Statenzetel ter beschikking te stellen van de partij. Het bestuur had daarom verzocht omdat Lourens, die voormalig minister is voor de nieuwe partij, niet van plan is zijn persoonlijke mening rond de landsradio-decentralisatie/letter of intent op te geven. Een ietwat verontwaardigde Lourens verklaarde vandaag aan de Amigoe dat hij vooralsnog als onafhankelijk lid in het parlement blijft zitten. Intussen zal hij hard gaan werken aan zijn politieke toekomst - zonder de MAN. "Mij staat een schitterende politieke toekomst te wachten," verklaarde Lourens aan deze krant. Details wilde hij niet geven. Over de MAN en de manier waarop men hem behandelde is hij niet bepaald te spreken. "De MAN is een stervende, ernstig zieke patiënt," aldus Lourens.

Wat velen hadden zien aankomen en in feite begin deze week al in de media gepubliceerd werd, is gisteravond dan toch gebeurd. Eerder deze week waren al berichten verschenen over het verzoek van de partijraad van de blauwen aan het bestuur, Lourens uit de partij te zetten. MAN-leider en voormalig premier, Don Martina, zei over deze zaak in dit stadium weinig kwijt te willen, omdat een en ander nog "intern in de geëigende organen van de partij" behandeld moet worden. Wel bevestigde Martina dat zich een "meningsverschil" had voorgedaan tussen de partij en Lourens, die vele jaren bij de MAN is geweest en verschillende ministersportefuilles bekleedde, gedeputeerde van onderwijs was en zeker de laatste jaren een rechterhand van Martina was. Waarnemers verbazen zich over de zeer hechte band tussen de twee en hadden van Martina veel eerder actie verwacht.

De MAN heeft de laatste jaren velen zien gaan. Insiders menen dat dit mede door het optreden van Lourens komt, die zich autoritair zou opstellen en de partijleiding wilde overnemen. Lourens zelf meent dat het een aantal anderen zijn die werken aan het uitsterven van de partij. "Je hebt in de MAN een aantal mensen die geen andere mening dulden, die de poten onder je stoel willen zagen als je het niet met ze eens bent. Je moet gewoon alles aanvaarden en zo'n type ben ik niet. Er is weinig collegialiteit in de partij, weinig kameraadschap," aldus Lourens, die zei Martina al "heel lang" voor deze gang van zaken gewaarschuwd te hebben. "In dit geval vind ik deze zaak zo belangrijk dat ik mijn zetel weiger op te geven." Hij kondigde aan morgen een persconferentie te beleggen. Hij wilde daarom vandaag niet zijn hele verhaal kwijt.

Wat hij wel zei is het argument voor de breuk met de partij belachelijk te vinden. Tussen Martina en hem was immers een afspraak dat hij zijn eigen mening erop na mocht houden. "Martina en ik hebben in de Statenvergadering over deze zaak naast elkaar gezeten en onze meningen naar voren gebracht. Hierna zijn we als goede vrienden uit elkaar gegaan. Wat ze nu naar voren brengen is daarom ridicuul." Lourens gelooft dan ook stellig dat er meer achter schuilt en dat het een hetze tegen hem is, van "mensen die mij niet mogen."

Hoe het ook zij: Lourens en de MAN behoren tot het verleden en hij zal als onafhankelijk lid blijven zitten tot 1994, wanneer de volgende Statenverkiezingen plaats vinden. Mogelijk gebeurt er voordien wel iets. Lourens was voorzichtig, maar zei wel erg optimistisch te zijn over zijn politieke mogelijkheden. "Ik weet het nog niet. Mogelijk ga ik naar een andere partij, mogelijk begin ik zelf iets. Voorlopig ben ik een onafhankelijk lid."

Door deze ontwikkeling, is het aantal een-mansfracties in het Antilliaanse parlement toegenomen tot negen. Dat zijn: Lourens (ex-MAN), Martina (MAN), Leslie Navarro (DP Curaçao), Will Johnson (WIPM Saba), Kenneth van Putten (DP Statius), Millicent de Weever (ex- DP St. Maarten/nu PDP), Marcel Gumbs (DP St. Maarten), Leo Chance (SPA) Chin Behlia (Nos Patria). De andere fracties tellen 3 man (FOL/SI), 3 man (UPB Bonaire) en 7 personen (PNP).

Eerste verkeersdode Curaçao

WILLEMSTAD— De 21-jarige Tania Nicole Nieuw is het eerste verkeersslachtoffer van het jaar geworden, nadat de auto waarin ze meereed gistermiddag rond half 12 bij een eenzijdig ongeval op de Erosweg betrokken was. Het slachtoffer, dat aan de Tampa University in Florida studeerde en op vakantie op Curaçao was, is een dochter van de penningmeester van onderwijsvakbond Sitek, Fifi Nieuw.

In de huurauto, een Datsun Sentra, bevonden zich 4 meisjes, waarvan nog een 21-jarige (C.) die de auto bestuurde en die ook in de VS studeert. Verder bevonden zich in de wagen twee jongere meisjes die nog hier op de middelbare school (mavo 2) zitten. De twee meisjes waren net van school gehaald toen het ongeval plaats vond.

Toen de politie bij de plek des onheils arriveerde lagen drie slachtoffers op de grond, terwijl er een op de achterbank knel zat. Een onderzoek wees uit dat de bestuurster over de Erosweg richting Cas Cora reed. Ter hoogte van het perceel 113, in een linksomgaande bocht, verloor ze de macht over het stuur en kwam ze terecht tegen de betonafrastering van dat huis. Een en ander gebeurde vermoedelijk door te hoge snelheid, aldus de politie. Als gevolg hiervan liep de bestuurster kapwonden aan haar linkeroog, armen en benen op. Een andere inzittende liep verschillende frakturen op en was buiten kennis. Op doktersadvies moest opetaratief worden ingegrepen. Tania Nieuw, geboren op 19 augustus 1970 en gewoond hebbende op Kaya Pachi Jan Bakhuis, overleed rond 12 uur 's middags. Ze had een schedel en nekfractuur opgelopen. Haar stoffelijk overschot is door Officier van Justitie vrijgegeven. De bestuurster en een der medepassagiers zijn in het Sehos opgenomen voor behandeling.

Aarts: "Ik was verkeerd geïnformeerd over Voges"

WILLEMSTAD — Het Tweede Kamerlid drs. Harry Aarts (CDA) verwacht dat snel na de terugkeer van minister Hirsch Ballin van zijn reis langs de Nederlandse Antillen en Aruba de benoeming zal volgen van Rudsel Voges tot gezaghebber van St. Maarten. Verder verwacht hij ook op zeer korte termijn de installatie van de commissie van onderzoek die naar St. Maarten zal vertrekken om de politiek-bestuurlijke situatie op het eiland onder de loep te nemen. Aarts stelt dat de benoeming van Voges, de kandidaat van de Antilliaanse regering, een eind zal maken aan veel commotie in Den Haag zowel als in Willemstad en Philipsburg over de kandidatuur van Voges.

Op zijn kandidatuur was in Haagse kringen veel kritiek. Volgens Aarts zou Jacky Voges, de broer van Russel Voges, betrokken zijn geweest bij het luchthavenschandaal op St. Maarten. Hij stelde dat althans in 'De Telegraaf' die aan de vooravond van Kerstmis een korte reactie van Aarts publiceerde. Hij wees er in het ochtendblad tevens op dat de zoon van Jack Voges banden zou onderhouden met Siliciaan Spadaro die ook bij het strafrechtelijk onderzoek naar de luchthaven-affaire betrokken is. "Ik vraag me af of het wijs is iemand met dergelijke familierelaties te benoemen tot gezaghebber."

Aldus werd Aarts in 'De Telegraaf' geciteerd. "Ook al is Russel een prima bestuurder, op wie niets valt aan te merken, toch blijft de relatie tot omstreden familieleden een probleem." Een woedende Jacky Voges heeft inmiddels van Aarts rectificatie geëist en met een proces gedreigd. Aarts zegt inmiddels een fax te hebben ontvangen van een zijner relaties, waarin hem is duidelijk gemaakt dat hij over de betrokkenheid van Jacky Voges verkeerd is geïnformeerd. Aarts zegt bij zijn uitspraken zich te hebben gebaseerd op informatie van anderen en onder anderen van de Antilliaanse pers. "Ik heb op die informatie blind gevaren, maar ben door anderen van de onjuistheid van die informatie op de hoogte gesteld."

Overigens vindt Aarts het merkwaardig dat hij en andere parlementariërs die zich op dezelfde - kennelijk verkeerde - informatie baseerden niet door de Antilliaanse premier zijn gecorrigeerd, toen de kandidatuur van Voges tijdens een besloten vergadering van de vaste Tweede Kamercommissie met mevrouw Maria Liberia Peters aan de orde kwam. "De familierelaties van Voges zijn toen uitvoerig aan de orde gekomen. De premier heeft geen enkele moeite gedaan een en ander tijdens die vergadering te ontzenuwen." Hij stelt de vraag ter discussie of bepaalde familierelaties voor een bepaalde kandidaat een belemmering voor zijn benoeming kunnen zijn.

Mr. Jan-Cees Wiebenga, voorzitter van de vaste Tweede Kamercommissie voor Nederland-Antilliaanse en Arubaanse zaken blijft bij zijn standpunt dat het parlement gewoon moet afwachten wie tot gezaghebber zal worden benoemd. "Pas daarna kan de Kamer met minister Hirsch Ballin in discussie treden over de gekozen kandidaat. Hij stelde in het bericht in 'De Telegraaf' niet over namen te willen spreken en herhaalt dat nog eens.

WILLEMSTAD — Nu nog een braak terrein, het stuk grond van het bedrijf Belvédère n.v. Het is de bedoeling dat hier appartementen zullen verrijzen, maar eerst moet de overheid nog een vergunning verstrekken. In dit prille stadium is er nog ruimte voor alternatieven.

Kibbelaar: 'Hecht verbond CBV en onderwijs'

Bond van Verpleegkundigen bepleit 'rechtvaardige cao'

WILLEMSTAD — De Curaçaose Bond voor Verpleegkundig personeel zal de komende jaren doorgaan met haar strijd voor rechtvaardige uitbetaling en streeft ernaar voor alle werknemers in de gezondheidszorg passende cao's af te sluiten. Tevens dringt voorzitter Daphne Kibbelaar erop aan dat er duidelijkheid over de toekomst moet zijn en dat getekende protokols niet slechts een jaar geldig zijn gebleven.

De CBV hield gisteren haar traditionele nieuwjaarsborrel waarbij voorzitter Kibbelaar vele leden en genodigden zijn visie gaf over de toekomst. Het moet niet zo zijn dat er hard gestreden wordt voor rechten van werknemers teneinde een protokol te tekenen tot 1993, meent hij. "Dat betekent dat we in 1993 weer van voren af aan kunnen beginnen en dat de bedoeling niet zijn."

De strijdlustige Kibbelaar merkte op geen enkele wijze de indruk dat hij zijn voorzitterschap dit jaar weleens aan de wilgen zou kunnen gaan hangen. "Niets snoert de mond van de CBV." Zorg sprak hij uit over het aantal 'yu korsou' in de gelederen van de vakbond. "Ik wil een bond van twintig yu korsou en niet van 20 yu korsou en 30 buitenlanders."

Rechtvaardige betaling zal ook in 1992 hoog in het vaandel van de CBV staan. Afgelopen jaar is er veel gestreden in de bejaardenzorg (Birgen di Rosario) en werd uiteindelijk vooruitgang geboekt.

Speciale aandacht moet volgens de voorzitter uitgaan naar de verpleegkundigen van het Sint Elisabeth Hospitaal. "Veel mensen denken dat alles goed gaat en dat alles duidelijk is maar dat is niet het geval." Dit jaar kon er geen extraatje af voor het personeel van het hospitaal, aldus Kibbelaar. "Zij hebben recht op een goede betaling. Ook in het ziekenhuis moet tien procent op de salarissen komen."

De strijd van verplegend personeel kent haar beperkingen, aldus de voorzitter, waarbij het verwees naar DOK en Isla-werknemers. "Zij kunnen de zaak platgooien wat verplegend personeel niet een twee drie kan doen. Als verpleegkundigen staken heeft dat onmiddellijke gevolgen voor de patiënten."

Op de eerste plaats moeten verpleegkundigen gericht zijn op een goede gezondheidszorg, maar direct daarna moeten overheid en bevolking volgen in het streven naar een zo optimaal mogelijke gezondheidszorg. Onderwijs en CBV moeten op korte termijn een hecht verbond sluiten, volgens Kibbelaar. "Daarvoor vraag ik de grootst mogelijke medewerking van de overheid. Dit zijn zaken waarvoor niet gestreden moet worden. Het handelt hier om vanzelfsprekendheden."

Verder zei de voorzitter er niets op tegen te hebben dat de overheid een krachtig restrictiebeleid voert inzake commercialisering van de gezondheidszorg. "Hieraan verlenen wij alle medewerking."

Telematica-seminar

WILLEMSTAD — Via beeldtelefoon heeft minister Chucho Smits (onderwijs en cultuur) donderdag 9 januari het seminar telematica voor de informatie-coördinatoren van de landsdiensten officieel geopend in de aula van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA). Gezien de toename in aandacht voor telematica in bredere kring op Curaçao en het steeds belangrijker worden van telematica voor het functioneren van de landsdiensten besloot de kerngroep Automatisering land het seminar te organiseren in samenwerking met het bureau Carib Teleconsult en met medewerking van het Computer Centrum van de UNA.

Telematica is het vakgebied dat enkele jaren geleden ontstaan is door het naar elkaar toegroeien van de — voorheen gescheiden — gebieden telecommunicatie en informatica. De deelnemers kregen tijdens het eerste dagdeel een breed overzicht van het terrein van de telematica en diverse toepassingsmogelijkheden hiervan. Een paar videofilms en live-demonstraties maakten tevens deel uit van het programma. Tot slot konden de deelnemers via een enquête aangeven welke onderwerpen zij nader uitgediept willen zien in een tweetal vervolgsessies die op 23 en 24 januari aanstaande gehouden zullen worden.

Drastische daling inkomsten uit winstbelasting

WILLEMSTAD — Het Eilandgebied Curaçao ontving in het tweede kwartaal van 1991 aanmerkelijk minder inkomsten uit belastingen. Kwam er in dezelfde periode in 1990 nog 163.6 miljoen gulden in de eilandskas; vorig jaar bedroeg dit 115.7 miljoen, wat een daling betekent van 29,3 procent.

Opvallend is de radicale daling van inkomsten uit winstbelasting wat volgens het Kwartaal Bulletin 1991 - II van de Bank van de Nederlandse Antillen voornamelijk te wijten is aan de verdere daling van ontvangsten vanuit de internationale financiële sector.

Daarentegen stegen de revenues uit inkomstenbelasting aanzienlijk: van 3,2 miljoen naar 8,1 miljoen gulden in 1991 wat kan worden toegeschreven aan de inspanningen van het belastingkantoor.

WILLEMSTAD — In de Hoogstraat is gisteravond na het invallen van het duister een voetganger aangereden door een automobilist, waarbij de eerste snijwonden opliep aan zijn hoofd. Het slachtoffer is overgebracht naar de polikliniek van het Sehos voor medische behandeling. De verklaring luidt dat de 75-jarige voetganger onder invloed van alcohol verkeerde en onvoorzichtig de weg is overgestoken.

IPK-nieuwjaarsbijeenkomst met Oscar Castillo

WILLEMSTAD — Het bestuur van de Initiativa Partikular Kòrsou (IPK) nodigt alle aangesloten organisaties uit voor een wijn- en kaasbijeenkomst ter gelegenheid van het nieuwe jaar.

Deze vindt plaats op zondag 12 januari van zeven tot negen uur 's avonds in het IPK-gebouw (Consciëntiesteeg, Otrobanda). Gastspreker is Oscar Castillo. Hij zal spreken over volwassenenonderwijs.

STICHTING

SCHERPENHEUVEL 1, POB.139, TEL. 671222

De R.K.CENTRAAL SCHOOLBESTUUR bedankt namens

Alle leerlingen en ex-leerlingen
Alle leerkrachten
Het niet-onderwijzend personeel
En alle bestuursleden
de Congregatie van Zusters van Roosendaal, grondleggers van het Rooms Katholiek Onderwijs op Curaçao voor 150 jaar goede arbeid in ons onderwijs en opvoeding.

S.R. Wallé
direkteur

V. Jonckheer-Mensing
voorzitter

De Bank voor NEDERLANDSE GEMEENTEN heeft haar programma voor de uitgifte van middellang lopende schuldbewijzen vergroot van f 15 miljard tot f 20 miljard. De medium term notes, zoals de stukken worden genoemd, zijn direct verhandelbare participaties in een schuldtitel aan toonder, de global note, met een minimum looptijd van twee jaar bij uitgifte.

WAARSCHUWING

De marinierskazerne SAVANETA maakt bekend dat er op woensdag 15 januari 1992, donderdag 16 januari 1992 en vrijdag 17 januari 1992 van 07.00 uur tot 13.20 uur schietoefeningen worden gehouden op ...

Er wordt geschoten met scherpe munitie.

Het ... gebied wordt ... met rode vlaggen en ...

Te Koop

Direkte Wagen Toyota Crown Super Saloon kleur: wit, bouwjaar: 1989 airconditioned, am/fm radio cassette deck

Afl. 24.000,– 34950 tussen 08.30 uur en 17.00 uur (maandag)

Simariyo N.V.
(tel.30797)

Voor alle soorten typewerk (wordprocessor):

- contracten
- documenten
- rapporten
- scripties
- jaarverslagen,

etc.

Bel Mevr.Arends op gedurende kantooruren. (OFFICENTRE)

TA BENDE

UN TOYOTA LANDCRUISER WAGON

BOUWJAAR 1987
I.Z.G.ST.

Telefoon kantoor 24050, despues di 6 or na telefoon 43160

WINDT U ZICH OOK ZO ... OVER 'T RENDEMENT VAN UW AIRCONDITIONING?

CARRIER AIRCOSYSTEMEN WUIVEN U DE KOELTE TOE

Carrier

#1 IN AIRCONDITIONING

Bel ... Carrier distributeur voor meer informa... Technical Contracting & Trading Company N... Sta. Martha z/n, Tel. 31413, Fax 31312

LA CABANA

A R U B A

"WHERE THE DREAM BEGINS"

La Cabana, Aruba's largest prestigious Timeshare Resort is still interviewing for:

HOUSEKEEPING: ROOM ATTENDANTS ... HOUSEMAN (11:00 p.m. - 7:00 a.m.) PUBLIC AREA ATTENDANTS

FRONT OFFICE: FRONT OFFICE CLERKS NIGHT FRONT OFFICE CLERK (11:00 p.m. - 7:00 a.m.) TELEPHONE OPERATORS NIGHT TELEPHONE OPERATOR (11:00 p.m. - 7:00 a.m.)

F&B DEPARTMENT: ... ROOM MANAGER
— Experience in position
— Abilities: To operate dining room in an efficient way. To train service staff. Supervise staff and keep daily log of events.

WAITERS (A.B. Staff) ... BARBOY BANQUET ...

FOOD PRODUCTION: STEWARDS ... POT CLEANERS ... COOK ... CAFETERIA ATTENDANT ... COOK ... COOK

...

ACTIVITIES: ACTIVITIES COORDINATOR
— Must have ... children
— Flexible ...
— Fluent in languages

RESERVATIONS: ... MANAGER
— Bachelor's Degree in Hospitality Management
— Knowledge ...
...
— Must be able to compose letters
— Experience in Reservations and Front Office of a 400-600 rooms
...
— ... in Sales & Marketing in the Hospitality Industry
— Bachelors Degree in Hospitality Management
...

PERSONNEL DEPT.: ...
— College level degree in hospitality management
— Personnel Relations
— Communications
— Training
— ... in the Hospitality Industry.

... We work together ... We provide excellent wages, ... and create a great working environment ...

... Department ... Beach and Racquet Club ...

TECHNICAL CONTRACTING AND TRADING COMPANY N.V.

GEVRAAGD

voor onmiddellijke indiensttreding:

— **AIRCO MONTEURS** (moeten zelfstandig kunnen werken)

— **AANKOMEND AIRCO MONTEURS**

— **LEERLING AIRCO MONTEURS**

FOR SALE

EXCELLENTLY SITUATED PROPERTY

one step from 2 beaches and one step from proposed golf course.

Property consists of two ... bedrooms, ... completely equipped kitchen, spacious living/dining room, ... porches, ... with beautiful views of sea, lighthouse & golf. ... yard. Long lease land 1145m2, 495m2.

Price: US$ ...,000,- construction area.

FOR SALE

HOUSE AT BOBALI

Very conveniently situated close to ... hotels, ... Adventure Golf, and 5 minutes walk to ... Beach.

... completely ... except for kitchen, ... yard, with room for additional apartments, etc.

Asking price: US$ 175.000,-. Long lease land 900m2, 180m2 construction area.

Serious inquiries please call 27601 ask for ... Castro

ELI LILLY EXPORT S.A.

PHARMACEUTICAL SALES REPRESENTATIVE

Eli Lilly Export S.A., a subsidiary of Eli Lilly and Company, engaged in the sale and marketing of ethical pharmaceutical products in ... Aruba, Puerto Rico, and West Indies.

Eli Lilly and Company is a research-based corporation that develops, manufactures, and markets pharmaceuticals, medical instruments, diagnostic products and animal health products. The company markets its products in 120 countries around the world and is among the ... largest pharmaceutical companies world-wide.

We are expanding in the Netherlands Antilles and will be considering applicants that fulfill the following requirements to ...

- University degree (Bachelors, MBA or PHD)
- ... motivation
- ...
- Resident in Curaçao.

Experience is desirable, but not necessary. We offer an ... compensation package, and benefits, including: medical ... A top training and development program is provided.

If you meet the above requirements, please send us a resume together with a telephone number where you can be contacted, to:

ELI LILLY EXPORT S.A.
Sales Representative
Postbus 2002, ...
Curaçao, Neth. Antilles
or
...
Oranjestad, Aruba

LOTTO PA DEPORTE

PROME PREMIO: ± Afls. 40.000,-

SORTEO DIALUNA 13 Januari '92

LOTTO PA DEPORTE

ARUBA DAILY ENTERTAINMENT

Voor Carnaval ... Aruba's Best ...

... **Caribe Trading Company** ...

... RESTAURANT ...

... Dinner 6.00 p.m. ...

... ZUURKOOL MET ... MUZIEK ...

... VOOR MAART ...

Drive - In:

Today at 8:30 & 12:00 p.m.

"DUTCH"

comedy 14 yrs.

Principal

Today at ...

comedy 14 yrs.

... Palm Beach, Aruba
Tel.: 31234 Fax: 35478

... We have openings for the following positions:

FOOD & BEVERAGE

Busboys / Busgirls
... / Waiter
Cashier
Food & Beverage Receiving Clerk

ROOMS

...

Antraco Aruba N.V.

Education Center

In januari en februari zullen de volgende kursussen plaatsvinden:

Introduktie Computergebruik

op dinsdag- en donderdagavonden		
tijd	:	18.00 tot 20.00 uur
data	:	21, 23, 28 en 30 januari
kosten	:	Afl. 125,00

Introduktie WordPerfect 5.1

op maandag- en woensdagavonden		
tijd	:	18.00 tot 20.00 uur
data	:	3, 5, 10, 12, 17, 19 en 24 februari
kosten	:	Afl. 285,00

Introduktie PC-DOS

op dinsdag- en donderdagavonden		
tijd	:	18.00 ...
data	:	4, 6, 11, ...
kosten	:	Afl. 300,00

Introduktie Lotus 1-2-3 ...

tijd	:	20.00 tot 22.00 uur
data	:	...
kosten	:	Afl. 285,00

... Alle cursussen worden gegeven ... in de ... Antraco ... Computergebruik ... certificaat. ...

Education Center
... Blvd 126
...

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-257.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
zaterdag
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Dutch** (comedy, 14 jr.)
PRINCIPAL: 20.30 uur **Problem Child 2** (comedy, 14 jr.).
zondag
DRIVE-IN: 21.00 uur **Dutch** (comedy, 14 jr.)
PRINCIPAL: 20.30 uur **Problem Child 2** (comedy, 14 jr.).

* * * * * * * *

BOTICA (nachtdienst)
Pabao brug: Oduber, tel.: 21780.
Pariba di brug: San Lucas, tel.: 45119.

* * * * * * * *

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
zaterdag 11+zondag 12
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter G.R van Trigt, Professor Lorentzstraat 2-A, tel.: 22991/21835.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter E. Weststrate via Centro Medico San Nicolas (tel.: 48833) of via Alarmcentrum (115).

* * * * * * * *

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk, gelieve Alarmcentrale op te bellen, **tel.: 115.**

* * * * * * * *

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wachtheeft dra L.G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

* * * * * * * *

WIT GELE KRUIS ARUBA
ZUIGELINGENBUREAU (Koningstraat 22, tel.: 24444): dagelijks van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur.
Maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

* * * * * * * *

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba): geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

* * * * * * * *

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

* * * * * * * *

AIDS-HOTLINE: **Vragen? Bel dan 23040/27352** tussen **07.30-12.00/13.00-16.30 uur.**

* * * * * * * *

FADA/PRIDE (**Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999**): **geopend op dinsdag, woensdag en donderdag** van 14.00-18.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

* * * * * * * *

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA: P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

* * * * * * * *

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Father Murphy; 19.00 Style with Elsa Klensch; 19.10 Big Story; 19.30 Punky Brewster; 20.00 Nos cu Nos; 21.00 Prime News; 22.00 Movie; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 Sunday Movie; 18.45 A Man called

Iedereen is altijd Happy met

PEPSI

Bestel bij Uw kruidenier
Victoria Bottling Company

Hawk;l 19.30 Showtime: 20.30 Week in Review; 21.30 Basketball: Portland Trail Blazers vs. Detroit Pistons; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

* * * * * * * *

ZONDAG
DIVERSEN
SOFTBAL (**Aruba Softball Bond**): vanaf 10.00 uur voortzetting wedstrijden op Caribe- en Duracell-terrein.

* * * * * * * *

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

* * * * * * * *

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

* * * * * * * *

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen; zondagsschool in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

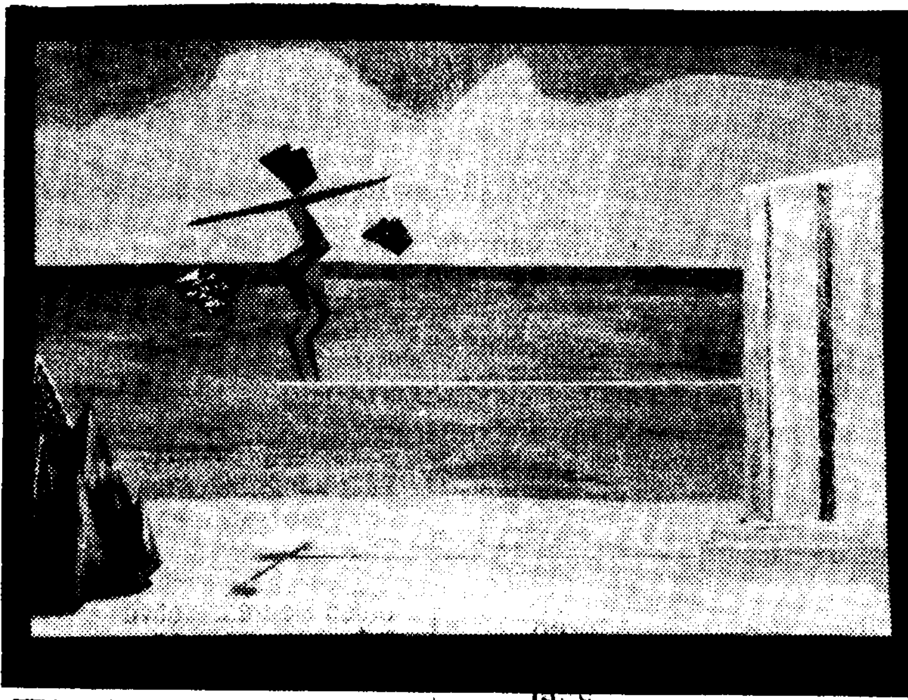
* * * * * * * *

Autodidact Dickens

■ ORANJESTAD/TILBURG — Zondag 9 februari opent drs. P. Smits, secretaris van de Business Sociëteit Noord Brabant-Nederlandse Antillen, in galarie Bremer te Tilburg de tentoonstelling van werken van de autodidact 'Dickens'. De tentoonstelling duurt tot eind februari.

Leo Dickens geboren te Curaçao is sedert 1981 woonachtig in Nederland. Na zijn studie aan de Technische universiteit te Eindhoven tot bedrijfskundig ingenieur was hij als logistiek manager op diverse bedrijven werkzaam. Hij tekent en schildert vanaf zijn jeugd. Vooral werd hij geïnspireerd door schilders als Jeroen Bosch en Picasso omdat die het door de fantasie ingegeven in beelden vertaalden. Als autodidact probeert Dickens op zijn eigen wijze een weg in de schilderkunst te vinden. Zijn motieven vindt hij veelal in de emoties en ervaringen die hij dagelijks ontmoet, onder andere in zijn werk met andere mensen. Hij vertaalt deze emoties in beelden, vaak gebruik makend van symbolen, welke zijn ontsproten aan zijn eigen geest. Een vaak terugkerende kleur in zijn werk is zwart. Dickens zegt waarom: "Vaak vinden andere schilders dat zwart niet kan worden gezien als een kleur, terwijl ik van mening ben, dat zwart heel veel kan uitdrukken".

Galerie Bremer met Willem Kocker heeft reeds menige Antilliaanse kunstenaar onder zijn dak gehad.

Nieuwe telefoongids buiten Aruba gedrukt

ORANJESTAD — Medio 1992 zal de nieuwe telefoongids uitkomen die — aldus Setar — zeer modern zal zijn en secties zal bevatten met namen van telefoon/telex- en faxabonnees alsmede een gele pagina commerciële sectie. Een toeristensectie in kleuren met belangrijke nummers voor de bezoeker zal niet ontbreken.

Vanwege de substantiële groei aan abonnees is het — aldus Setar — onmogelijk geworden de gids op Aruba te drukken. "Om die reden en ook om het feit dat het publiceren van een telefoongids in deze tijden specialisatiewerk is geworden, heeft Setar een contract getekend met Caribbean Publishing Company Ltd. (CPC)", aldus de waarnemend directeur van Setar, ing. Greg Tromp.

In verband met dit contract heeft de CPC lokale mensen in dienst genomen om opgeleid te worden in marketing, promotie en research. De opleiding is in handen van Filimon Duran en Miguel Marcial van de CPC-kantoren op St. Thomas en Puerto Rico. De CPC is deze week al met haar werkzaamheden op Aruba begonnen met het benaderen van de handelssector.

Hotelketen Radisson stelt belang in Aruba

ORANJESTAD — De hotelketen Radisson — die in de hotelwereld een uitstekende naam heeft — toonde belangstelling in Aruba. Tijdens de wekelijkse persconferentie van de regering deelde minister-president Nelson Oduber mee dat hij met minister voor toerisme ing. Eddy Briesen met een delegatie van Radisson had gesproken. Zij toonde bijzonder veel belangstelling voor een van de hotelprojecten op Aruba, die niet afgebouwd kunnen worden wegens financiële problemen. Radisson is bereid in een van de projecten geld te steken.

Premier Oduber vertelde de delegatie dat de regering opnieuw in onderhandeling is met het Golden Tulip Aruba Caribbean Hotel, waarvoor Golden Tulip International weer een voorstel heeft gedaan. In eerste instantie wilde Radisson het Aruba Palmbeach Hotel kopen, hetgeen niet mogelijk is omdat de Aruba Investment Bank de eigenaren drie miljoen dollar leende om het hotel te kopen.

De optie van Radisson is het Golden Tulip Aruba Caribbean Hotel. Minister Briesen heeft reeds contact gezocht met mr. Barend Biesheuvel om erop te wijzen dat Aruba nu zonder uitstel met Golden Tulip tot zaken wil komen, temeer daar er een ernstig geïnteresseerde bestaat. Alles hangt er nu van af of met Golden Tulip de zaken geregeld kunnen worden, waarbij de regering-Oduber niet van plan is een afwachtende houding aan te nemen. Het is de derde poging om met Golden Tulip International tot zaken te komen.

"Indien er dit maal geen definitief resultaat uit de bus komt", aldus premier Oduber, "dan staat een gegadigde klaar met geld om de zaken over te nemen. Een van de kandidaten is Radisson, die naast bereidheid om te investeren ook het hotel wil beheren". Op 20 januari aanstaande wordt een delegatie van de Italiaanse exportbank Sache verwacht, die een onderdeel vormt van de problemen die rond de garanties voor de hotelprojecten zijn ontstaan. Belangrijk zal met de besprekingen tussen Aruba en Sache zijn of een oplossing voor de huidige financiële problemen bij afbouw van de hotels kan worden gevonden.

Oduber naar tripartiet overleg op Curaçao

ORANJESTAD — Premier Nelson Oduber zal woensdag aanstaande op Curaçao het uitgestelde tripartiet-overleg tussen Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba bijwonen. In eerste instantie had dit tripartiet-overleg — ingevolge afspraken — op Bonaire moeten plaatsvinden. Doel is om vooral de samenwerking op vrijwillige basis tussen de delen van het koninkrijk te verstevigen.

Dit werd op velerlei gebied afgesproken doch nog geen werkelijke inhoud gegeven. Dit houdt in dat de landen van het koninkrijk elkaar assistentie op velerlei gebied kunnen geven. Een van de zaken, waarin Aruba geïnteresseerd is, is het instellen van een tuchtcollege. Belangrijk is het dat bij grote zaken men niet steeds afhankelijk is van dezelfde mensen, maar ook gebruik kan maken van experts en adviezen uit de andere delen van het konijkrijk.

Dit werd reeds gedaan op het gebied van de scheepvaartwetgeving en zeewaardigheid van schepen, die tot nu toe nog onder Antilliaanse vlag varen. Aruba is doende met het treffen van voorzieningen dat schepen onder eigen vlag, in dit geval van Aruba kunnen varen.

Voorts zal gesproken worden over samenwerking op het gebied van sport, cultuur, rechtshandhaving, samenwerking bij drugsbestrijding, alsmede het toelatingsbeleid in alle drie de landen. De regering-Oduber ontving een ontwerp over deze mogelijke samenwerkingsvormen van Nederland, welke tijdens het tripartiet-overleg besproken zal worden. Aruba staat positief ten opzichte van vrijwillige samenwerking met de andere landen van het koninkrijk. De besprekingen zijn ook afhankelijk van de resultaten die minister mr. Ernst Hirsch Ballin boekt bij zijn besprekingen met de vijf Antilliaanse eilanden.

Stoplichten bij luchthaven buiten werking

ORANJESTAD — Ingaande maandag 13 januari zullen de verkeerslichten tegenover het luchthavengebouw voor een periode van drie tot vier weken buiten werking worden gesteld. Dit in verband met uit te voeren werkzaamheden die ter plaatse de nodige wijzigingen in het verkeer moeten brengen.

Een en ander brengt met zich mee dat ingaande maandag de verkeersregel 'verkeer van rechts gaat voor' toegepast moet worden. Automobilisten wordt verzocht rekening te houden met dit ongemak, vaart te minderen en de verkeersregels na te leven.

Wij wensen de gehele gemeenschap en in het bijzonder onze vele cliënten een

Kleurrijk 1992

Met **Carnaval** staat Uw vakman en pionier op het gebied van kleurenfoto's voor u klaar.

CHECKPOINT COLOR

Columbusstraat, Port of Call, Playa Linda Beach Resort

Grootste office party

■ ORANJESTAD — Hyatt's general manager Carlos Cabrera sprak zijn voldoening uit over de medewerking die recentelijk allerwege werd ondervonden bij de 's werelds grootste 'office party' die in alle Hyatt Hotels — ook op Aruba voor de eerste maal, werd gehouden. Dankzij de inzet van zeer velen, waaronder ook het gehele personeel van Hyatt kon Cabrera aan de YMCA zesduizend florin en aan de bejaardeninstelling Kibrahacha dertienduizend florin schenken.

Beide instellingen spraken hun dank uit en Cabrera verwacht dat de party van dit jaar december nog grootser van opzet en resultaat zal worden.

BALASHI — De kwestie om van het Water- en Energiebedrijf (WEB) een naamloze vennootschap te maken, zal spoedig in de Staten worden behandeld omdat uiteindelijk de Staten hierover moeten beslissen.

In dit verband wees minister van economische zaken ing. Eddy Briesen — waaronder het WEB valt — dat eind 1991 reeds een cao met de vakbonden voor de werknemers bij het WEB werd afgesloten.

Tot op heden valt het WEB onder de holding van Utilities nv. De beweringen, dat bij het WEB-gebeuren de compatibiliteitswetten niet in acht werden genomen, noemde minister Briesen onjuist. "Wij weten heel goed welke stappen ondernomen moeten worden om van het WEB een nv te maken", aldus minister Briesen, die eraan toevoegde dat naar de Staten kan worden gegaan wanneer alles is afgerond om van het WEB een nv te maken.

WEB heeft een balans, de regering blijft met de oude schulden van het WEB, zodat het WEB adem kan halen om met een nieuwe structuur te beginnen. Tezijnertijd zal de Staten worden benaderd voor de officiële overdracht, aldus minister Briesen.

■ ORANJESTAD — Onlangs werden de winnaars getrokken van de 'quiz' in de eerste editie van Kwihi, het tijdschrift van Air Aruba.

De eerste prijs, een roundtrip naar 'any destination' met Air Aruba, werd gewonnen door Gloria Vasconi uit New York; de tweede prijs, een weekverblijf in Aruba Royal Resort, was voor Edward Striedl, eveneens uit New York. De derde prijs, een 'dinner for two' in La Vie en Rose, ging naar June Steele uit Oklahoma.

Voor de eerstvolgende editie van Kwihi heeft Air Aruba een cruise in het Caribisch gebied aan boord van de 'Seawind Crown' beschikbaar gesteld.

Op de foto tijdens de trekking: Ingrid Albertus (Synergy International), Nancy Rodriguez (Travel Media) en Mario Viera (marketing manager Air Aruba).

Bier, zoals bier bedoeld is!

Deze rubriek wordt gesponsord door:

Mercurius Trading Co.
(Handelsmaatschappij Mercurius n.v.)

ZONDER 'LOS Laga Bai' is het Arubaanse carnaval ondenkbaar. Natuurlijk zijn ze er dit jaar weer. Van Emile de Cuba wordt vernomen dat op grootse wijze het tweede carnavalslustrum wordt gevierd. In de loop van de volgende week nadere bijzonderheden, die weer zullen klinken als een carnavalsklok. De trouwe leden van de groep wachten in spanning af. Vol verwachting klopt ons carnavalshart.

* * * * * * * * * * * * * * * *

DE OUDERS van kandidaten voor de verkiezing van de kinderkoningin van San Nicolas worden eraan herinnerd dat morgenmiddag om twee uur in de Bonaireclub vergaderd wordt. Er kan dan ook nog ingeschreven worden.

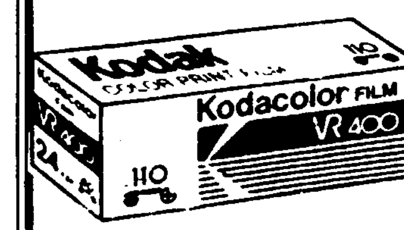
* * * * * * * * * * * * * * * *

BEGRIJPELIJK DAT de groep met Arubaanse carnavalskostuums op Curaçao met alle prijzen ging strijken. Fantastisch het eerste optreden in Cas di cultura. Vanavond en morgenavond nog twee uitvoeringen. De dansgroep Aruban Dance Formation, onder leiding van Sonja Geevers, was een lust om te zien tezamen met de Coco Rico Dancers en Divi Divi-dansers. Diverse carnavalsfiguren van het 37e carnaval ontbraken niet om dit carnavalsfestijn nog meer luister bij te zetten: calypsokoning Long Roy, Mr. Mighty Talent, roadmarch king Tattoo en tumbakoningin Silvenne Vrolijk.

* * * * * * * * * * * * * * * *

BIJ DOMEINBEHEER wordt hard gewerkt aan de regeling voor het plaatsen van trailers. Er waren nog geen bijzonderheden beschikbaar, maar het ziet er wel naar uit dat hetzelfde systeem als vorig jaar wordt

Een kleurrijke herinnering aan Carnaval met

toegepast. Dat betekent dus dat zelfs bewoners van de straten waarlangs de stoet trekt toestemming moeten hebben om voor hun woning een trailer te plaatsen en daarbij de kans lopen dat iemand anders daar mag gaan staan. Een vreemde carnavalswereld!

* * * * * * * * * * * * * * * *

NAAST FINANCIËLE problemen heeft de Stichting Arubaa ns Carnaval (SAC) nu ook te kampen met 'houtluis' in haar kantoor. Dit wordt met alle kracht bestreden, waarbij wel naar voren komt dat regelmatig onderhoud van het SAC-kantoor een dwingend vereiste is.

* * * * * * * * * * * * * * * *

DIT WEEKEINDE staat in het teken van prinsverkie-

zingen: vanavond om acht uur jeugdprins en -pancho en morgenmiddag om zes uur de 38e Arubaanse prins en pancho, allemaal in de Caiquetioclub. Wij wensen de kandidaten veel succes en vooral wijsheid — zonder ordinaire taal — toe.

* * * * * * * * * * * * * * * *

IN EEN overvolle Caiquetioclub werd gisteravond de eerste van een serie prinsen gekozen, waarbij de kinderprins de rij opende. Tot kinderprins werd gekozen prins Lenga (Tito Bolivar) met zijn Pancho Largo (Dwane Marchena), die gesponsord werden door het Paddle Power Bike Cross Team. Als eerste runner-up: prins Sino (Michael Angela de Freitas) en pancho Fono (Steven d'Aguiar).

ANTRACO - Aruba N.V.

L.G. Smith Blvd. 126 Oranjestad Aruba Neth. Ant.
Phone: 23434

TA ANUNCIA

Cu Libreria Antraco-Samsom ta será pa inventario

Dialuna, 13 di januari
y
Diamars, 14 di januari

AMSTEL

CADENA DI SUERTE

GANADORNAN DI E CONCURSO DI CADENA DI SUERTE

NOMBER	ADRES
1. J. Pas	Madiki 85
2. M. Rosfofa	Luxemburgstr. 10
3. S. Croes	De La Sallestr. 60
4. J. v.d. Moort	Tanki Leendert 247 B
5. D. Jacobus	Sabana Basora 9 D
6. L. Cornelie	Edenstraat 11
7. L. Dijkhoff	Nuna 15 C
8. M. Perregil	Braziliestr. 9
9. V. Beaujon	Irenestr. 20
10. V. Tromp	Rondweg 45
11. N. Rodrigues	Zuidstraat 40
12. R. van Eerden	Paraguana 15
13. L. de Cuba	Sabana Liber 85
14. O. Tromp	Tanki Leendert 247 B
15. B. Cornelio	Madiki 29 C
16. P. Pijper	Catiri 53
17. C. Gomez	San Fuego 19 A
18. H. Kelkboom	Bloemond 12
19. H. Herts	Shimarucustr. 3
20. G. Patricia	Grensweg 37 - 39

E ganadornan menciona ariba a gana un tabla di biljechi di Landsloterij, cual sorteo lo ta dia 16 Januari 1992. Por pasa reclama nan tabla na Licores Aruba N.V., treciendo un prueba di indentificacion.

DIRECTIE DER BELASTINGEN

OPROEP SOLLICITANTEN ADSP. DOUANE AMBTENAREN

Vacature
Op de Inspectie der Invoerrechten en Accijnzen zijn er vacatures voor een aantal adspirant-douaneambtenaren. Deze douane-ambtenaren zullen na gebleken geschiktheid worden geplaatst op de Inspectie der Invoerrechten en Accijnzen in de rang van hulpkommies.

Functie-informatie
De hulpkommies is belast met de bewaking en surveillance in de zeehavens en op de luchthaven. Tevens is de hulpkommies belast met de begeleiding van douanegoederen. In verband hiermee worden o.a. de volgende taken verricht:
- In opdracht van de chef, eenvoudig douanewerkzaamheden verrichten met een zekere zelfstandigheid;
- Op het haventerrein surveilleren zodat geen wettelijke verboden activiteiten plaatsvinden o.a. frauduleuze invoer e.d.
- Bewaken en evenwel op toezien dat er geen goederen zonder betaling van rechten ingevoerd worden;
- Begeleiden van het transport van goederen van b.v. van haven naar particuliere bergplaatsen;
- Controle aankomst en vertrek van vlieg- en vaartuigen.
- Het verrichten van lichte administratieve werkzaamheden, o.a. registreren en afstempelen.

Functie-eisen
- goede contactuele eigenschappen;
- verantwoordelijkheid kunnen dragen;
- bereid zijn om buiten normale kantooruren te werken;
- waakzaam zijn;
- bereid zijn om een opleiding te volgen;
- sterke persoonlijkheid: 1. standvastig;
  2. betrouwbaar;
  3. gemotiveerd;
- bereid zijn om in bijzondere omstandigheden de functie te verrichten.

Toelatingseisen
Om toegelaten te worden voor de selectie voor hulpkommies, dient men aan de volgende eisen te voldoen:
- Nederlandse nationaliteit;
- Mavo-3 of ten minste daaraan gelijkwaardige opleiding;
- Een leeftijd van tenminste 18 en ten hoogste 29 jaar;
- Blootsvoets een lengte van 1.68 meter;
- Bewijs van goedgedrag;
- Onbesproken levensgedrag;

Een medische en psychologische test maken deel uit van, de selectieprocedure.

Arbeidsvoorwaarden
Bezoldiging conform Bezoldigingsregeling Aruba 1986.
Secondaire arbeidsvoorwaarden conform Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht en Regeling vakantie en vrijstelling ambtenaren.
Rang: Hulpkommies der belastingen;
Schaal 2, f. 1055,–

Sollicitaties
[illegible] fotokopie van diploma's kunnen binnen 14 dagen na verschijnen van deze circulaire, worden verstuurd aan de Directeur der belastingen, Gutenbergstraat 6, Oranjestad, Aruba. Voor de lichting 1991/1992, kunnen zowel kandidaten van binnen als buiten de overheidsdienst solliciteren. De reeds spontane sollicitaties (sollicitaties in portefeuille) worden eveneens in behandeling genomen.

De Directeur der Belastingen

Premier eist rectificatie van Watty V...

ORANJESTAD — Minister-president N... Oduber heeft vrijdagmiddag per telegram rectificatie geëist van Statenlid Watty Vos, hij anders op maandag een rechtszaak beginnen.

"In het ochtendblad Corant van woensdag ... januari heeft U zich — ... het telegram van de minister-president — op de volgende wijze geuit: 'Asunto ... time di polis tabata otro ... obra "narco-complacien..." minister di justicia y ... ministro'." Volgens Oduber heeft Vos hem hierdoor ... digd op een wijze die ... baar is voor het Wetboek van Strafrecht en verboden ... door het Burgerlijk Wetboek.

De minister-president ... dat hij in ernstige overweging neemt om niet later dan maandag 13 januari een klacht in te dienen bij het Openbare Ministerie en hetzelfde moment een kort geding aan te spannen ... u indien u nalaat voornoemde uiting te rectificeren'.

Eerste sterfdag minister Trinid...

ORANJESTAD — ... staande woensdag is het een jaar geleden dat minister van Financiën Guillermo Trinidad ... seling overleed.

In verband hiermee ... de regering een herdenking onder meer door een ... mis, kranslegging ... opnieuw de waardering ... spreken wat minister ... nidad als minister van ... ciën voor Aruba ... gedaan. In dit ver... noemde premier N... Oduber speciaal het vijf... nationale plan alsmede ... overschot op de begroting.

ORANJESTAD — T... honderd florin boete ... de officier van Jus... tegen de zakenman ... naar speelautomaten ... in een 'testzaak', o... hij in de Hendriks... nog steeds een speela... zoals bekend deze ... boden werden.

De advocaat van verd... stelde dat de betro... minister gesteld hee... niet strafrechtelijk ... worden opgetreden ... thans het tegendeel het ... is.

PRETORIA — De Zuid-afrikaanse minister van Buitenlandse zaken, Roelof Botha, heeft vrijdag in Pretoria felle kritiek geuit op de anti-apartheidsbeweging ANC (Afrikaans Nationaal congres), die premier Ruud Lubbers gevraagd heeft af te zien van het voorgenomen bezoek aan Zuid-Afrika eind februari.

Botha noemde deze eis kortzichtig en voegde eraan toe dat dit de ambivalentie van het ANC weerspiegelt op het gebied van het herstel van de internationale betrekkingen van Zuid-Afrika. "Er is geen rechtvaardiging voor deze kortzichtige opstelling gezien de grote behoefte aan de versnelling van de economische groei in Zuid-Afrika", betoogde Botha.

De Stichting "Fundashon Pa Nos Muchanan"

heeft als doelstelling:
1. Het ondersteunen van niet-medische- en niet-orthopedagogische kinderopvang van kinderen van 0-18 jaar met als doel uitbreiding en kwalitatieve verbetering van de opvang, educatie en zorg voor deze kinderen.
2. Het voorlichten van de bevolking van Aruba in het algemeen op het gebied van de opvoeding, zorg en educatie van kinderen.

De stichting tracht haar doelstelling te bereiken door het opzetten van een coördinatie- en informatiecentrum. In dit kader roept de stichting sollicitanten op voor de volgende functie:

PEDAGOGISCHE MEDEWERKER (m/v)

Functie-inhoud:
— [illegible]
— Het adviseren en begeleiden van bestaande en nieuw op te zetten kindercentra.
— [illegible]

Functie-eisen:
— [illegible] opleiding, bij voorkeur (pedagogische opleiding;
— Ervaring op het aangegeven werkterrein strekt tot aanbeveling;
— Bekend zijn met de sociaal-economische ontwikkelingen op Aruba;
— [illegible] het veld;
— Zelfstandig kunnen functioneren in complexe samenwerkingsverbanden;
— [illegible] het Nederlands;
— Goede contactuele eigenschappen;
— [illegible]

Arbeidsvoorwaarden:
— [illegible] afhankelijk van genoten opleiding en ervaring, en conform bezoldigingsregeling overheidspersoneel 1991.
— Secundaire arbeidsvoorwaarden [illegible] analoog aan rechtspositieregelingen voor overheidspersoneel.

[illegible] binnen 21 dagen na het verschijnen van deze advertentie te richten aan:
Fundashon Pa Nos Muchanan
P.O. Box 288
Oranjestad
Onder vermelding van: Sollicitatie.

Romar Trading Co.
ENGELANDSTRAAT 32 TELEPHONE: 34676
Announces its appointment as the sole distributor in Aruba

Dewar's®
FINEST SCOTCH WHISKY
"White Label"

Bergkamp motiveert Amsterdammers

MVV schudt Ajax vroeg wakker

MAASTRICHT - MVV heeft Ajax op tijd wakker geschud. In de 8ste minuut joeg Visser de bal langs Menzo. Dat mooie doelpunt viel zo vroeg in de wedstrijd, dat de relaxende kampioenspretendent tijd genoeg kreeg zijn zaakjes in orde te maken (1-4).

In de tweede helft van de competitie kan Ajax zich geen enkele misstap meer veroorloven. Met minder dan honderd procent concentratie loopt de Amsterdamse formatie tegen elke club risico. MVV, vast in de onderste helft van de eredivisie, wreef dat de Ajacieden vrijdagavond fijntjes onder de neus. De dieptepass van Dikstaal sneed door de Ajax-defensie tot bij Visser. De behendige spits liet Menzo kansloos.

Na het doelpunt ontwikkelde zich een alleraardigste wedstrijd. Ajax was enigszins gehandicapt door een liesblessure van De Boer en een griepje van Blind. MVV miste zijn geschorste voorstopper Thal en zijn vaste doelman. De Haan verving Agu, die in Senegal met Nigeria voor de Afrika Cup moet spelen.

Het was dan ook niet vreemd dat een MVV door een dekkingsfout en een keepersblunder de voorsprong veranderd zag in een achterstand. Het gebeurde een kwartier na de treffer van Visser. Joordens liet Winter ontsnappen. Ajax' tweede schaduwspits (naast Bergkamp) tikte beheerst in, 1-1. In de 25ste minuut zag Bergkamp De Haan te ver voor zijn doel staan. De topscorer draaide zich behendig vrij en stiftte van twintig meter in het net, 1-2.

Ajax' schrikreactie had een desastreuze uitwerking op de thuisclub. De wil er voor de volgepakte tribunes iets moois van te maken veranderde na de 1-2 in moedeloosheid. Snelle acties als uit de opening werden steeds zeldzamer. Ajax kon rustig momenten afwachten de score hoger op te voeren. Het eerste kwam al in de 55ste minuut. Uitblinker Winter bediende Bergkamp, 1-3. Andermaal leek het een houdbaar schot van de man, die door veel Europese topsclubs wordt begeerd.

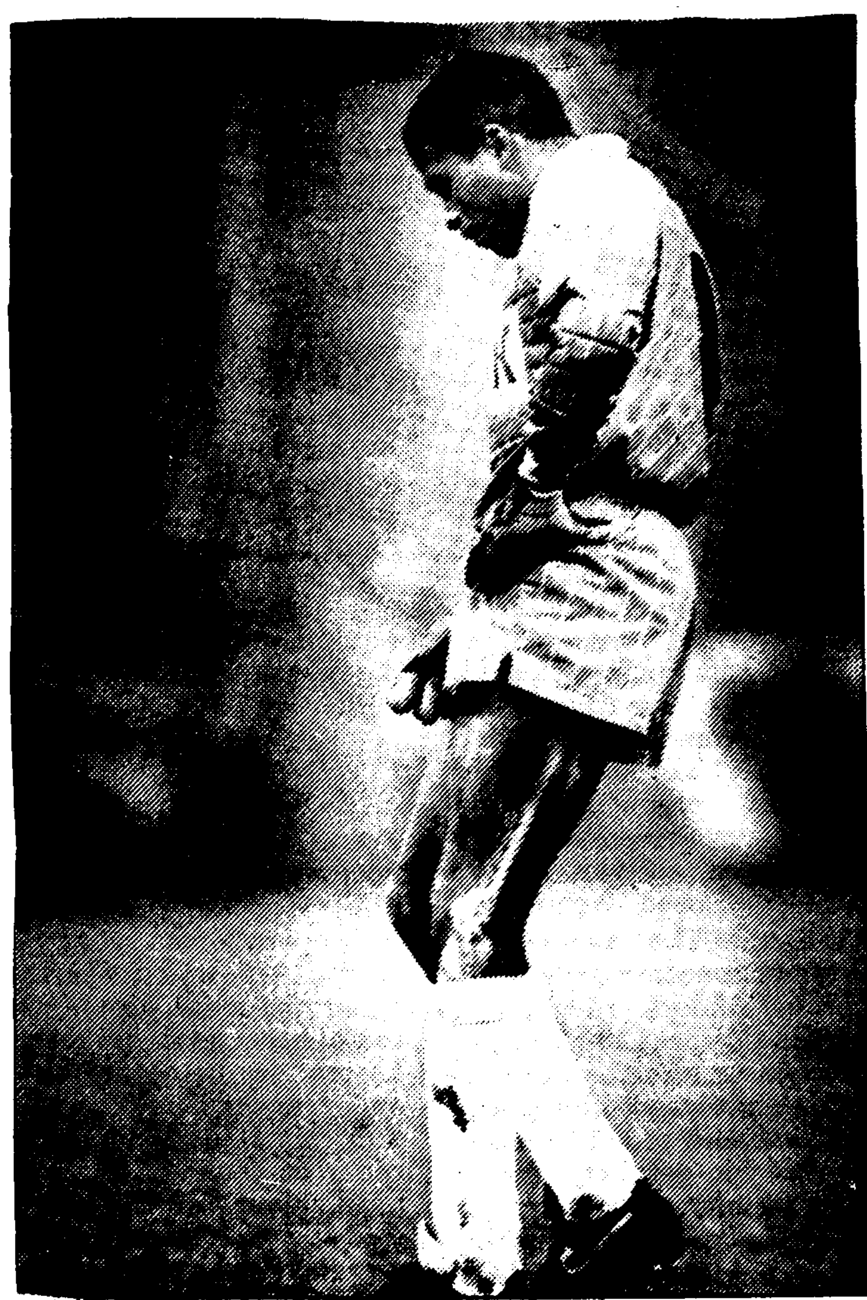
TEGENSPARTELEN

Bergkamp zorgde met zijn tweede doelpunt voor een voortijdige beslissing. MVV spartelde wel wat tegen, maar kon Menzo niet meer bedreigen. De doelman moest alleen een verre lob van Libregts uit de bovenhoek tikken.

Ajax kon rustig naar het einde tikken, maar haalde zich nog wat zorgen op de hals. Vink vergreep zich aan de provocerende Meijer en kreeg prompt geel. Winter die het voor hem opnam, kreeg eveneens de gele kaart van de onverbiddellijke Luinge.

Bergkamp liep een pijnlijke spier op in zijn poging in de 75ste minuut een hattrick te forceren. Hij hinkte direct het veld af. Van Loen verving hem koud en kon er niets meer van maken.

Davids kwam wel warm binnen de lijnen. Hij had Groenendijk nog niet vervangen of haalde vrij voor De Haan beheerst uit, 1-4.

■ *MAASTRICHT — MVV opende de gisteren gespeelde wedstrijd tegen Ajax goed. Al in de achtste minuut joeg Visser de bal langs Ajax-keeper Menzo (foto).*

"The Eagle" wil weer meevliegen

LONDEN - Eddie 'The Eagle' Edwards wil naar de Olympische Winterspelen in Albertville. Maar de Engelse stucadoor is niet genomineerd door het Brits Olympisch Comité. Hij komt niet in aanmerking omdat de FIS de deelnemersnormen voor de schansspringers heeft opgeschroefd.

Edwards laat het er niet bij zitten. Hij heeft schriftelijk een beroep gedaan op princess Anne. Zij is voorzitter van het Brits Olympisch Comité en lid van het Internationaal Olympisch Comité. "Ik ben de beste schansspringer in het Koninkrijk. Ik hoor mijn land in Albertville te vertegenwoordigen."

Eddie Edwards was vier jaar geleden in Calgary de gevierde man. Op beide onderdelen, de 70 en 90 meter schans, eindigde hij met afstand als hekkesluiter. Door zijn clowneske en goedmoedige optreden verwierf hij veel populariteit. Hij gaf zijn baan op en ging op toernee. Vooral door de Scandinavische landen.

Kortgeleden werd de springer failliet verklaard. Hij heeft schulden ter waarde van 119.000 pond sterling, ongeveer een half miljoen gulden. Drie kwart van dat bedrag wordt opgeëist door de Engelse fiscus.

Ceulemans stopt met voetballen

BRUSSEL - Jan Ceulemans wil met onmiddellijke ingang met voetbal stoppen. Dit maakte de Belgische record-international (96 interlands) vrijdag bekend. De bijna 35-jarige speler van Club Brugge kwam dit seizoen nauwelijks in actie wegens knieblessures en -operaties. "Mijn loopbaan is voorbij. Daar bestaat voor mij geen twijfel over. Het liefst stop ik meteen", vertelde Ceulemans.

De aanvaller zei dat hij eerst het management van de club toestemming vraagt of hij onmiddellijk kan stoppen. Zo niet, dan dient hij zijn contract tot juni uit. Daarna wil hij als trainer aan de slag.

Ceulemans nam met de Rode Duivels deel aan drie wereldkampioenschappen. Met Club Brugge werd hij drie keer landskampioen en veroverde eenmaal de beker. Hij begon zijn profloopbaan bij Lierse SK en speelde sinds 1978 voor Club Brugge. Ceulemans zei dat hij nog steeds ambitieus genoeg was. "Maar mijn gezondheid staat voorop. Ik wil niet over tien jaar in een rolstoel zitten", aldus de Belg. "Een nieuwe knie-operatie zou mij voor 85 procent kans hebben gegeven op een geslaagde come-back, maar dat risico neem ik niet."

Duitsland wil dope-dealers snel straffen

BONN - De Duitse bondsdag maakt zich ongerust dat dopeverstrekkers uit de vroegere DDR ongestraft zullen blijven. Het Duitse parlement richtte vrijdag een brief aan het Duits Olympisch Comité (NOK) met het verzoek nog voor het begin van de Olympische Winterspelen in Albertville de gevolgen te trekken uit het rapport, dat het systematisch gebruik van dope in de DDR onthulde.

Monsterrally jakkert opnieuw door woestijn

NAMIBE - Parijs - Kaapstad is terug in de woestijn. Na het tropisch regenwoud waar geen neerslag viel, de rustdag in Congo en de oversteek met de boot naar Angola, doemde vrijdag de vergelijking met de Sahara op. Een bochtige etappe dicht langs de kust, van Lobito naar Namibe, gewonnen door Vatanen (Auto) en Orioli (Motor).

Bijna elke rit nadert de Duitser Erwin Weber zijn Mitsubishi-ploeggenoot en leider Hubert Auriol in het algemeen klassement. Toch lacht manager Brehmer minzaam bij de suggestie een munt op te gooien en zo de winnaar aan te wijzen. Aldus geschiedde twee jaar geleden, toen Vatanen en Ickx namens Citroën een secondenspel bestreden om de eindzege, de leiding bang was voor brokken en via de toss de overwinnaar (Vatanen) bepaalde. Ickx restte berusting.

Brehmer: "Wij doen dat niet. Ik eis van de rijders dat ze geen overbodige risico's nemen. Ze behoeven niet helemaal voluit te gaan, onze voorsprong is groot genoeg. We willen graag als een, twee en drie eindigen in het klassement." De laatste ritten heeft Weber elke keer iets van zijn achterstand (nog 10 minuten en 50 seconden) afgeknabbeld. Soms een paar minuten, vrijdag slechts acht seconden. Hoe graag hij ook wil winnen, het gaat de manager louter om de ploegzege.

SOVJET-INVLOEDEN

Als bijna gebruikelijk de laatste dagen won Citroën de dagprijs. Een was Vatanen, twee Lartigue. Waldegard reed een paar keer lek. Net als in Libië, finishte de etappe op een militair vliegveld. Met, logisch vanwege de socialische MPLA-regering van Angola, de Russische invloed, overgebleven uit het verleden. Sovjetmaterieel, een vliegveld met de naam Joeri Gagarin. Een herdenkingsteken voor Cubaanse piloten die na de Angolese onafhankelijkheid van Portugal (1975) met het leger vochten tegen de door Zuid-Afrika gesteunde verzetsbeweging Unita.

De oversteek van Pointe Noire in Congo naar Lobito verliep donderdag bijna vlekkeloos, duurde inclusief vertraging dertig uur. Een aantal coureurs vloog vrijdagochtend vroeg naar Lobito, ontbeet in de haven en zag de boot met de auto's binnenlopen. De etappe was moeilijk vanwege de bochten, veel stenen en soms scherpe afdalingen richting kust. Zaterdag gaat de rit naar Ruacana, bij de grens met Namibië, het voorlaatste land op de route naar Kaapstad.

Nieuw bestuur voor SITHOC

■ *WILLEMSTAD — De overkoepelende sportorganisatie SITHOC kent voor 1992 een nieuw bestuur. Op 30 november vorig jaar werden de volgende leden verkozen: (boven op de foto, vlnr) Ed Solomon, voorzitter; Rudi Eleonora, vice-voorzitter; Richard Molina, vice-penningmeester; Wilfrido Ernestina, penningmeester; (onder, vlnr) Maria Clementina, commissaris; Nilda Hooijer, tweede secretaresse en Leni Solomon, secretaresse.*

Het nieuwe team legt zich de komende tijd toe op de constructie van een nieuw zwembad en op de organisatie van internationale wedstrijden synchroonzwemmen.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

ATLETIEK
(Road Runners Club Kòrsou)
17.00 uur start 3-km gezelligheidsloop bij gebouwen van badplaats Jan Thiel door de zoutpannen om op dezelfde plaats te eindigen.

* * * * * * * * *

ZONDAG
ATLETIEK
(Curaçaosche Atletiek Bond)
07.00 uur start 2e loopwedstrijd op het veld van Casa Grandi

* * * * * * * * *

Atlete vlucht niet voor Islam

ALGIERS - Hassiba Boulmerka, de wereldkampioene 1500 meter hardlopen, heeft vrijdag in Algiers verklaard in Algerije te blijven ook wanneer de Islamitische fundamentalisten volgende week bij de tweede ronde van de verkiezingen aan de macht zouden komen.

De Algerijnse atlete ontkende daarmee berichten, die in Italiaanse kranten verschenen, dat zij zich in Siena in Italië zou willen vestigen wanneer de fundamentalisten (FIS) de meerderheid zouden krijgen. "Net als 25 miljoen andere Algerijnen heb ik geen ander land. Daarom blijf ik in Algerije wie de machthebbers ook zijn, verklaarde de atlete vrijdag tegenover het Algerijnse nieuwsagentschap APS. De 23-jarige atlete heeft van fundamentalistische zijde herhaaldelijk kritiek gekregen vanwege het feit dat zij in wedstrijden met ontblote benen loopt.

PARADISE SPORT - IEDERE ZONDAG VAN 10.00 - 13.30 UUR - RADIO PARADISE 103.1 FM

PARADISE SPORT
RADIO PARADISE
ZONDAG 10-13.30 UUR • 103.1 FM

-11.00 UUR-
LANGS DE LIJN
Iedere week de laatste 20 minuten van de PTT-TeleCompetitie *Live!* bij Paradise Sport!

Presentatie: Willem Dekker & Jos van Vliet. Ieder uur nieuws. Van 13-13.30 uur het Weekend Sport-Overzicht.

CARIBBEAN EVENTURES
Member of The CMC Group

CARIBBEAN EVENTURES
Member of The CMC Group

SPECIALE GAST
-12.00 UUR-
Het Gesprek van de Week: *Maarten Maartense*, voorzitter van de VCVF, de Vrije Curaçaose Voetbal Federatie, over de absoluut historische aansluiting van de "Vrijen" bij de bobo's van de FFK, de Federashon Futbol Kòrsou, per 1 januari 1992.

RADIO PARADISE
FM 103.1 Mhz

Vijf spelers geselecteerd voor Davis-Cup

DEN HAAG - Stanley **Franker, directeur** Sportief van de **Koninklijke** Nederlandse **Lawn** Tennisbond **heeft vijf spelers geselecteerd** voor de **Davis-Cup**wedstrijd **tegen Zwitserland.** De wedstrijd **wordt van 31** januari **tot en met 2 februari** in **Houtrust Sport** in Den Haag **gespeeld. Het vijftal** bestaat **uit: Jan Siemerink** (26ste op **ATP-lijst), Paul Haarhuis (36), Richard Krajicek** (44), **Mark Koevermans** (71) en **reserve Jacco Eltingh** (110).

Maandag 'start Open Australische'

Rottier blijft overeind in kwalificatie-toernooi

MELBOURNE - Van de vijf Nederlandse speelsters in het kwalificatietoernooi voor de Open Australische heeft alleen Stephanie Rottier de eerste schiftingen doorstaan. Zondag kan de Zeeuwse in de derde ronde een plaats in het hoofdtoernooi afdwingen naast Brenda Schultz, Nicole Muns-Jagerman, Manon Bollegraf en Petra Kamstra.

De regen, die vrijdag het programma in Melbourne afbrak, heeft het de Nederlandse speelsters niet gemakkelijk gemaakt. Boogert, Kiene en Rottier hadden nog kunnen beginnen, maar moesten hun partijen uit de eerste ronde zaterdag voltooien. Rottier deed het naar behoren tegen de Tsjechoslowaakse Adamkova ondanks een verloren eerste set en een achterstand van 0-4 in de tie-break van de tweede.

Miriam Oremans, die slechts twee plaatsen te laag op de ranking stond om direct te worden toegelaten, opende de kwalificaties indrukwekkend. In de tweede ronde, tegen de Australische Judy Taylor speelde de Brabantse slechts een set naar haar mogelijkheden. Dat was te weinig, 4-6, 1-6.

Ingeliese Driehuis miste de kracht voor twee driesetters op een dag. Het verweer van Nishyia (Jap) was in de eerste partij meer tijdrovend dan echt hinderlijk. Joan Faull bleek aan het einde van de dag echter meer, voornamelijk op fanatisme en inzet gebaseerde, reserves over te hebben dan de sierlijke Nederlandse. De Australische, met ook een inspannende drie-setter uit de ochtend in de benen, dwong Driehuis geleidelijk tot een stijgend aantal fouten, die in de derde set beslissend waren, 6-7, 6-4, 1-6.

Saturday Night
clash
the main event
Saturday January 11th
From 10:00 pm - 4:00 am
Free entrance for members
Non-members, fls 10,- for ladies
fls 15,- for gentlemen
Live band entertainment featuring
the Crazy Happy Peanuts
vs
the Façade Band
Don't miss it!
CLUB
Façade

AYRU
ANTILLEAN YACHTRACING UNION
&
CURACAO SUNFISH SAILING ASSOCIATION
Organizers of the 21st Sunfish World Championship 4 - 11 August 1991
Wij feliciteren
STEPHEN SMEULDERS (wereldkampioen "Sunfish")
gekozen als Sportman van het Jaar 1991

Cursus luchtverkeersleider gestart

Directeur Francisco: 'Radar over vier jaar operationeel'

WILLEMSTAD — "Tevreden? Nee, zo zou ik het niet willen noemen. Je kunt beter zeggen dat we extatisch zijn **dat er nu eindelijk een nieuwe cursus voor de opleiding van luchtverkeersleiders van start gaat", zo verwoordde één van de luchtverkeersleiders zijn mening. Directeur Francisco van het departement van Luchtvaart stak zijn personeel, dat jarenlang ondanks onderbezetting goed werk verrichtte, een pluim op de hoed. Tevens kondigde hij aan dat er over een jaar of vier een heuse radar tot de beschikking van de luchtverkeersleiders zal komen.** Sinds een aantal jaren geleden enkele luchtverkeersleiders gebruik maakten van de wachtgeldregeling is er een chronisch tekort aan personeel op de torens. De negentien studenten die aanstaande maandag met hun tien maanden durende cursus gaan beginnen moeten een oplossing gaan brengen voor het personeelsgebrek. "In feite hebben we het dubbele aantal nodig", zo zei het hoofd van de luchtverkeersleiding P. Maduro. "Van deze negentien mensen houden we er op het Area Control Centre (ACC) maar vijf over. De rest gaat naar Aruba (6), St. Maarten (2), Bonaire (2) en naar de verkeerstoren op Hato (4)".

Maar een verlichting van de werkdruk op het ACC zal pas over drie jaar gerealiseerd kunnen worden. De zeven studenten die op de torens van Mahuma of Bonaire gaan werken moeten namelijk na de cursus eerst nog een stage van ongeveer twee jaar doorlopen, voordat zij examen als luchtverkeersleider mogen doen. De stage voor de studenten die op de eilandelijke torens gaan werken (Aruba, St. Maarten en Curaçao) zal tussen de drie en de negen maanden duren.

Het ACC bedient voornamelijk het overvliegend luchtverkeer. Vliegtuigen die vanaf Curaçao, Aruba of Bonaire willen opstijgen moeten eerst toestemming van het ACC krijgen. Met die toestemming worden zij door de Hato verkeerstoren bij het opstijgen begeleid. Hebben zij eenmaal een bepaald punt bereikt, dan wordt de begeleiding door het ACC overgenomen.

Het begeleiden van die vliegtuigen en van al het verkeer tussen Noord- en Zuid-Amerika vereist de uiterste concentratie van de verkeersleiders. Het is een beroep dat bekend staat om de hoge stressfactor. Een verkeersleider legde die stress als volgt uit: "Als een boekhouder een getalletje teveel of te weinig schrijft, kan hij het nog verbeteren, als hij bij nalezen de fout ziet. Maar als wij een cijfertje verkeerd schrijven, staat het leven van zo'n 300 mensen op het spel".

De stress is door de onderbezetting extra groot. Officieel zou een ploeg uit 10 à 12 man moeten bestaan, maar er wordt nu met ploegen van maar 5 à 6 mensen gewerkt. In geval van ziekte zijn er soms nog maar zo weinig verkeersleiders per ploeg over, dat het onverantwoord wordt geacht om de toren open te houden.

Het is het afgelopen jaar dan ook een paar maal voorgekomen dat het luchtverkeer wegens te weinig personeel op het ACC via Maiquetia moest worden omgeleid.

Een ander gevolg van de onderbezetting is dat een verkeersleider soms een hele ochtend in een ploeg werkt, zonder dat hij elke twee uur een pauze kan nemen. "Maar de situatie is niet gevaarlijk", benadrukte één van de luchtverkeersleiders, "want we zijn wel goed". Dat bevestigde ook de directeur van het departement van luchtvaart, Francisco, in zijn openingstoespraak: "Niet alleen het personeel van de luchtverkeersleiding, maar het personeel van het hele departement heeft haar steentje bijgedragen aan het uitoefenen van onze taak. En we kunnen alleen maar beloven dat we onze uiterste best zullen doen om het in 1992 nog beter te doen".

RADAR

Francisco sprak verder de hoop uit dat over een jaar of drie, vier de radar-installatie operationeel zal zijn. Al sinds 1978 functioneert de radar niet meer. Een nieuwe installatie gaat miljoenen kosten en het wachten is onder andere op financiële hulp uit Nederland. Als de radar er eenmaal is zal het begeleiden van vliegtuigen veel sneller kunnen gaan, zo verzekerden enkele verkeersleiders de Amigoe.

Minister Nisbeth ging in zijn speech vooral in op de eisen die aan de toekomstige luchtverkeersleiders gesteld worden. De aanstaande luchtverkeersleiders zijn onder andere op intelligentie getest: het is belangrijk dat zij snel informatie tot zich kunnen nemen. Maar daarnaast noemde hij ook talloze andere eigenschappen zoals het hebben van een geordende geest, discipline, logica, sociale vaardigheden, temperament, verantwoordelijkheidsgevoel, initiatief enzovoorts.

Hoewel de minister zich realiseert dat niemand over al deze eigenschappen kan beschikken, meent hij dat het toch belangrijk is om deze vaardigheden te definiëren, opdat de cursisten zich deze tijdens de cursus eigen kunnen maken. Tevens kondigde hij aan dat volgend jaar wederom een cursus tot luchtverkeersleider van start zal gaan.

ZWARE CURSUS

In de tien maanden zullen 20 vakken behandeld worden, zo zei één van de instructeurs, E. Laberga. "Ze weten nog niet wat hun te wachten staat. Ze zullen deze cursus heel serieus moeten nemen, er bestaat nogal eens de neiging om de zwaarte van de cursus te onderschatten". Van de negentien studenten kunnen er onderweg nog een paar uitvallen, omdat een en ander toch te zwaar blijkt te zijn.

Ook cursusleider Pieter had in zijn openingstoespraak de zwaarte van de cursus al benadrukt. Vooral tijdens de 'simulator training' zal de druk op de studenten groot zijn. Dan worden zij geconfronteerd met de enorme spanningen die er in de toren heersen. "Sommigen komen er huilend uit vandaan".

Het grootste vak, meteorologie, beslaat 70 uur. Andere vakken zijn onder andere navigatie en communications. Het minimumniveau is HAVO met wiskunde en Engels, de voertaal in de vliegerswereld.

De studenten komen van alle Antilliaanse eilanden en van Aruba. Twee van hen waren in afwachting van de start van de cursus alvast met een opleiding electrotechniek aan de UNA begonnen. Eén van deze twee was na een rondleiding op het ACC een paar jaar geleden enthousiast voor het beroep van luchtverkeersleider geworden. "Als kind wil je graag piloot worden, maar op de grond werken vind ik toch veiliger", zo zei hij.

Inderson wil oude conceptwet nieuw leven gaan inblazen

WILLEMSTAD — **Meer controle op de gezondheidszorg is het devies voor 1992. Om dit mogelijk te maken is een wet op klinieken en medische instellingen nodig, aldus minister van Volksgezondheid Stanley Inderson die gisteren aanwezig was bij de nieuwjaarsborrel van de Curaçaose Bond voor Verpleegkundigen.**

De minister is van plan dit jaar een concept van vele jaren terug uit de kast te halen, waarin reeds regels zijn vervat om de gezondheidszorg en haar werknemers te beschermen.

Samen met de CBV zal dit concept aan een nadere beschouwing worden onderworpen. "Gewerkt zal worden aan een spoedige introductie van de wet om zo de werknemers garanties te kunnen geven in hun werk." Dat vele personeelsleden ondanks de magere betaling toch hebben gekozen voor een baan in de gezondheidszorg op Curaçao, valt volgens Inderson te prijzen. "Ik waardeer het dat zij niet kiezen voor een toekomst in Europa of op de andere eilanden in het Caribisch gebied en dat zij zo meehelpen aan een goede gezondheidszorg."

Hij benadrukte dat er al vele stappen in de goede richting zijn gezet - onder meer het streven naar introductie van een Algemene Ziektekosten Verzekering - maar dat het zaak blijft hard te werken aan en te denken over een 'gezonde gezondheidszorg'.

Amnesty vraagt steun lokale brievenschrijvers

WILLEMSTAD — **Uit een rapport van de Amnesty International blijkt dat de situatie voor de drie miljoen in Pakistan levende Ahmadi moslims in snel tempo verslechtert. Sinds een verandering in het Pakistaanse wetboek van strafrecht, hangt hen een zware straf boven het hoofd voor het uitdragen van hun geloofsovertuiging, die enigszins afwijkt van de traditionele islamitische leer.**

Amnesty International is de organisatie die opkomt voor de belangen van de Ahmadi's en voor alle mensen die worden vervolgd omwille van hun huidkleur, hun politieke of godsdienstige overtuiging. De organisatie beroept zich daarbij op de 'Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens'.

Een van de actiemiddelen die Amnesty gebruikt, is het massaal sturen van protestbrieven aan de regering van landen waar mensenrechten worden geschonden. Dit heeft in het verleden niet zelden tot succes geleid: jaarlijks hervinden vele honderden gewetensgevangenen mede door toedoen van Amnesty hun vrijheid.

Ook voor inwoners van Curaçao bestaat de mogelijkheid een bijdrage te leveren aan het werk van Amnesty. Iedere maand worden er zogenaamde schrijfavonden gehouden, waarbij leden en niet-leden de kans krijgen om brieven te schrijven.

Dit gebeurt op een drietal plaatsen namelijk op iedere tweede maandag van de maand in het Zeemanshuis aan de Emancipatieboulevard 42, tel. 375371; iedere tweede dinsdag van de maand om 20.00 uur in Kas di Orashon te Soto (tegenover de kerk, naast internaat San Fernando), tel. 641886 en iedere zondagochtend in de Fortkerk na afloop van de kerkdienst. Meer informatie over Amnesty is te verkrijgen op telefoonnummer 673079.

UW KENTEKEN AL GEREGELD???
Wij doen het voor U bel 601564 b.g.g. 371877

HET 22E carnavalsseizoen gaat vanavond van start met een 'old mask parade'. Ongeveer twaalf groepen die vorig jaar in de grote optocht hebben gejumpt, zullen van de partij zijn. Het start om acht uur ter hoogte van de parkeerplaatsen van de Albert Schweitzerschool op Saliña. Er is volop muziek van niet minder dan drie brassbands, te weten Brass Express, Brass Revolution en Brass Selection. Ook de muziekgroep OK zal voor de heerlijke tumba's zorgdragen. Om acht uur zal het startsein worden gegeven, waarna de stoet via de Dr. Maalweg en Dr. Hugenholtzweg naar het Dr. Antoine Maduro Stadion zal optrekken. De poorten van het stadion zullen vanaf half zeven 's avonds worden geopend, waar om zeven uur de muziekgroep Arnell i su Orkesta en DJ Hugo het publiek, die op de komst van de groepen wacht, met gepaste tumbamuziek zullen animeren. De entree voor vanavond bedraagt twee gulden per persoon en kaarten zijn vanaf zes uur bij de loketten verkrijgbaar.

* * * * * * * * * * * * * * *

als de Oelewappers (Spice & Pepper). Ook het echte elf meter lange boerenbrood zal niet ontbreken. Kaarten à 12,50 gulden zijn verkrijgbaar bij Wulfsen & Wulfsen en bij de ingang van Landhuis Brievengat. Alaaaaaaaaf.

* * * * * * * * * * * * * * *

OP DE vergadering van de groep 'Pa Pasa Un Pret' was het eergisteravond echt druk. Hun hoofdkwartier is dit jaar weer op Jandoret bij Freddy. Hun bekende 'Festival di Basilon' vindt plaats op Valentijnsdag, 14 februari, in Isla Verde. Vorig jaar waren de grappen wat aan de flauwe kant, maar deze zullen op verzoek van het publiek vol met de echte Curaçaose peper worden voorbereid. In een woord het zal zeker een pittige avond worden. Kaarten zullen vanaf volgende week verkrijgbaar zijn bij alle leden.

* * * * * * * * * * * * * * *

DE RAAD van carnavalsgroepen heeft in de vergadering van 11 december 1991 een nieuw bestuur gekozen. Op 6 januari werden de functies als volgt verdeeld: Alvin Rodriguez (voorzit[ter]), Eugène Angelica (vice-v[oor]zitter), Ramiro Schotb[org] (penningmeester), Vio[…] Martinus (secretaris), M[…] Hart (tweede secreta[ris]), Sidney Ignacio en Orl[ando] Cuales (commissarissen).

* * * * * * * * * * * * * *

'GRUPO GLOBO', de g[roep] die dit jaar voor de 21e [keer] aan de carnavalsoptoc[ht] deelneemt, organiseert [...] genavond vanaf zeven [uur] een feest in Rust & Bu[rg] met muziek van Doble R[...] ERA. Na een afwezig[heid] van twee jaar heeft men [...] jaar wederom de beke[nde] 'Loko Loko Tumbafesti[val]' op zaterdag 1 februari. [...] men de naam van 'Gr[upo] Globo' hoort, denkt [men] meteen aan 'de wortels', [...] Orlando Cuales, wijlen [...] Kroon, Fifi Rademaker, [...] bert Jacobus, Erwin Fa[...] Daddy van der Meulen, J[...] ette Fincio en Richi Br[...] Op 25 februari organise[ren] men voor het eerst een [...] naamde 'Parada di K[...] Pintá'. Meer informatie [...] deze jump-up zullen vol[gende] week tijdens een persco[nfe]rentie worden verstrekt.

* * * * * * * * * * * * *

HET BESTUUR van de Fundashon Karnaval Kòrsou (FKK) bestaat thans uit de volgende personen: Richinel Meulens (voorzitter), Ernst Nieveld, Giberto Doran, Altagracia Bryson, Lerry Regales, Mercedes Campagnard, Vivian Daflaar, Rutilio Rooi en Hebron Adoptie (PR). Altagracia Bryson is dit jaar benoemd tot algemeen directrice van het carnavalsfeest. Edgar Fraai, die de laatste jaren de teugels in handen had, heeft wegens gezondheidsredenen zijn ontslag ingediend. Wij willen hierbij van de gelegenheid gebruik maken om Edgar Fraai te bedanken voor de goede samenwerking die wij van hem gedurende de afgelopen drie jaar hebben ontvangen. Gachi Fraai, veel beterschap toegewenst!

* * * * * * * * * * * * * * *

'NOS KE Nos Por' is de naam van de nieuwe carnavalsgroep onder leiding van de bekende Robby Nahr. Nahr, die de laatste tien jaar deel uitmaakte van de groep 'Bunitesa di Hardin', heeft dit jaar besloten met een eigen groep aan de carnavalsoptochten deel te nemen. Dit jaar zal men niet aan de verkiezing van carnavalskoningin meedoen, maar wel een duo naar de verkiezing van prins en pancho afvaardigen. Uit ervaring weten wij dat als Robby's kandidaten aan een verkiezing deelnemen, zij bijna altijd als winnaars uit de bus komen. Misschien is het dit jaar weer het geval?

* * * * * * * * * * * * * * *

DE LIMBURGSE Kabrieten organiseren vanavond de elfde van de eerste (niet de elfde van de elfde) hun traditionele boerenbal in hun kabrietenkraal Landhuis Brievengat. Er is volop muziek van negen uur 's avonds tot drie uur in de morgen van zowel de Boerenblaaskapel

UITNODIGING

DE ANTILLIAANSE JURISTEN VERENIGING IN SAMENWERKING MET DE VERENIGING OFFSHORE BELANGEN

organiseert op

vrijdag 17 januari 1992

een congres met als onderwerp

Het N.V.-recht in beweging

Plaats : **Universiteit van de Nederlandse Antillen, aula**

Programma

17.30 uur : **Ontvangst en inschrijving deelnemers**

18.00 uur : **Opening door mw. mr. R. Lieuw-Van Gorp, Vice-voorzitter AJV**

Inleiding door mr. H.Th. Burgers: Kapitaalbescherming

Inleiding door mr. J.M.R. Statius van Eps: Enquêterecht

Inleiding door mr. M. van der Plank: Aansprakelijkheid van bestuurders (civiel- en fiscaalrechtelijk)

Inleiding door mrs. G.C.A. Smeets en F. Zeven: Positieve en negatieve implicaties voor de offshore praktijk.

Moderator: mr. E.L. Joubert

21.30 uur : **Sluiting en borrel**

Toegang leden AJV en VOB plus studenten: NAf. 25,-
Niet-leden: NAf. 35,-.

Aan deelnemers zal t.z.t. een congresbundel worden toegezonden.

stichting zorg voor geestelijk gehandicapten

fundashon kuido pa hende mentalmente retardá

STICHTING ZORG VOOR GEESTELIJK GEHANDICAPTEN

Het bestuur van de Stichting Zorg voor Geestelijk Gehandicapten roept sollicitanten op voor de funktie van

HOOFD HUISHOUDING

ten behoeve van onze afdeling Trinitaria aan de Mohikanenweg 8, waar 68 verstandelijk gehandicapte personen wonen, die op vrij laag nivo funktioneren.

De maaltijdverstrekking gebeurt deels ekstern en wordt deels op de afdeling zelf verzorgd.
Zowel was- als schoonmaakwerkzaamheden zijn onderdeel van de aktiviteiten binnen de organisatie van de afdeling.

Korte funktie-omschrijving:
— Het leiding geven aan personeel van de afdelingen huishouding en onderhoud
— het uitoefenen van kontrole over:
  * maaltijdverstrekking
  * beheer linnengoed en kleding
  * beheer magazijn
  * schoonmaakwerkzaamheden
  * onderhoudswerkzaamheden
— het leveren van een bijdrage aan de opbouw en verbetering van de zorg voor de bewoners in het algemeen.

Profielschets:
De geschikte kandidaat:
— is in het bezit van het diploma MBO Civiele Diensten
— heeft enige jaren ervaring in een soortgelijke funktie
— heeft organisatorisch inzicht;
— heeft kennis van en inzicht in moderne werkmethoden;
— heeft gevoel voor orde en discipline;
— heeft goede kontaktuele eigenschappen.

Nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij mevrouw E. Delfina, telefoon 374700, toestel 164.

Schriftelijke sollicitaties kunnen binnen 14 dagen gericht worden aan de **Stichting Zorg voor Geestelijk Gehandicapten, afd. Personeelszaken, Postbus 4921.**

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 21 januari 1992, des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van een van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor **Palm & Senior** in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

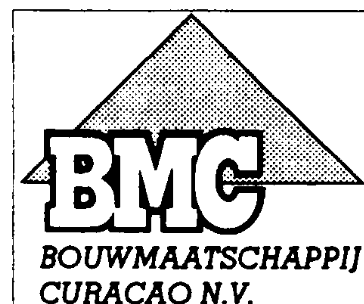
a. het tot 13 juli 2033 lopend recht van erfpacht op een perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao, bekend als BLok A, Kavel 42 van het verkavelingsplan 'MONTAGNE DI REY ZUID', ter grootte van 920m², nader omschreven in meetbrief nummer 69 van 6 februari 1973, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Cocoledeweg 41;

b. het tot 3 oktober 2046 lopend erfpachtsrecht op een perceel grond groot 615m² bekend als Blok D, Kavel 83 van het verkavelingsplan Mahoema-West, omschreven in meetbrief 677 van 2 december 1977, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Mahoema Kaya K7.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Nadere informatie betreffende eventuele financiering door de executerende bank is verkrijgbaar op het ondergetekende notariskantoor.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31 - 33
Tel.: 613199 - 613655

BOUWMAATSCHAPPIJ CURAÇAO N.V.

GENERAL CONTRACTORS
LANDHUIS POS CABAI, P.O. BOX 3201, CURAÇAO, NETHERLANDS ANTILLES.
TEL.: (5999) 376077 / 371391 / 376204.
FAX: (5999) 376078.

Bouwmaatschappij Curaçao N.V. is een middelgroot aannemersbedrijf dat al meer dan veertig jaar werkzaam is op Curaçao.
Bouwmaatschappij Curaçao N.V. voert alle voorkomende utiliteitswerken uit, nieuwbouw van scholen, kantoren, loodsen, hotels, winkels, woningen, etc., alsmede renovatie-werken.

Door uitbreiding van onze aktiviteiten en onze grotere orderportefeuille zoeken wij een gegadigde voor de funktie van

Medewerker voor het Bedrijfsburo

• Leeftijd: 25 - 35 jaar • Opleiding: HTS-nivo

Het Bedrijfsburo van Bouwmaatschappij Curaçao N.V. houdt zich bezig met het opstellen van de werkbegrotingen, de planning en de organisatie.
Inkoop t.b.v. de werken en de magazijnen en van overig materieel vormt hier een deel van, evenals het ondersteunen van de bedrijfsleiding bij de uitvoering.

Kandidaten verzoeken wij vóór 22 januari 1992 een brief met C.V. te sturen aan het bovenstaande adres, t.a.v. de heer H.J.C. Streefkerk.

YOUR RELIABLE CONTRACTOR ON CURAÇAO

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(openingstijden voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/ 14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(openingstijden voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

GALERIA DI ARTE BONAIRE (Kaya Grandi 70): openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08 00-12.00 uur.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

LVV: **openingstijden Slachthuis**. i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

****

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan de heer E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9.

****

MOBIL OIL bv begint met de integratie van de 130 verkooppunten van Aral Nederland in haar eigen tankstationnet in Nederland. Eind vorig jaar kwam Mobil met de Duitse Aral overeen de verkooppunten van Mobil in België uit te wisselen tegen die van Aral in Nederland.

Vervolg van pag. 1

gende ontmoeting van staatshoofden van het GOS. Volgens het Russische persbureau RIA zijn de ministers het er alleen over eens geworden het START-verdrag over de beperking van strategische kernwapens en het CFE-verdrag over conventionele wapenbeperking in Europa spoedig te laten ratificeren.

VERONTRUSTING

De Duitse bondskanselier Helmut Kohl heeft vrijdag zijn verontrusting uitgesproken over de kernwapens en chemische wapens die zich nog in de republieken van de voormalige SU bevinden. Op een persconferentie zei Kohl dat Duitsland de leden van het GOS graag wil helpen, maar in ruil voor steun eist dat zij hun kennis op het gebied van kernwapens en chemische wapens niet verspreiden naar of verkopen aan andere landen. Kohl riep de GOS-republieken op de wapenakkoorden die de voormalige SU had gesloten te respecteren en te ratificeren en verdergaande bezuinigingen door te voeren op defensiegebied.

Diplomaten in Bonn zeiden dat Duitsland er bij de NAVO op aangedrongen heeft een werkgroep te vormen die de GOS-staten kan helpen kernraketten voor de korte afstand en nucleaire artillerie te vernietigen. Het Duitse plan wordt maandag op een bijeenkomst van de NAVO besproken.

CVSE VERDEELD

Duitsland, tot en met 30 januari voorzitter van de CVSE, Frankrijk, de Verenigde Staten en de meeste andere lidstaten vinden dat het lidmaatschap van de voormalige Sovjet-republieken een kwestie van "principe" is. Groot-Brittannie stelt zich echter veel terughoudender op en verscheidene Oosteuropese landen menen dat de Aziatische republieken van het GOS niet thuishoren in een Europese organisatie voor veiligheidszaken. En volgens sommige diplomaten zijn Griekenland en Cyprus geen voorstander van de toelating van GOS-republieken waar Turks gesproken wordt (bij voorbeeld Toerkmenistan).

Op de vraag of de CVSE momenteel aan een identiteitscrisis lijdt, antwoordde de Tsjechoslowaakse diplomaat Ivan Busniak vrijdag volmondig "Ja".

Textielfabriek van groot belang voor werkgelegenheid

KRALENDIJK — De oprichting van een textielfabriek i.a 1948 door de uit Heerlen (Nederland) afkomstige Peter Schunck, was het begin van een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid en de (toen nog wel zeer geringe) economie van Bonaire. Nu de sluiting van de huidige Cambes Texport/Unitex fabriek vrijwel een feit is, blijkt dat in de ruim veertig jaar met wisselend succes kleding is gefabriceerd op het Flamingo-eiland. Onder de directie van de familie De Freitas echter, heeft de fabriek de beste jaren gekend.

Het was dan ook niet voor niets, dat vrijwel alle leden van de Bonaireaanse Eilandsraad de beslissing van de familie De Freitas betreurden. Reeds kort na de oprichting, bleek de fabriek al geconfronteerd met aanzienlijke problemen en het textielbedrijf dat toen opereerde onder de naam nv Scbunck's kledingbedrijf moest wegens de geringe bedrijfsresultaten praktisch de deuren sluiten. Zowel Cai Marsera als fractielid Rodger Gijsbertha van Paboso memoreerden de geschiedenis van de fabriek.

Gijsbertha — zoals inmiddels gewoonte is van de Paboso — was goed gedocumenteerd. Hij wist precies de juiste datum (17 augustus; red.) toen in 1948 de toenmalige gouverneur ir. Leonard Peters de fabriek officieel opende. Gijsbertha merkte op, dat het niet nodig is om in een land te leven om de geschiedenis te kennen.

Gijsbertha: "De oprichter van de fabriek was Peter Schunck, die zich realiseerde dat het oprichten van zijn fabriek meer betekende, dan alleen maar het creëren van arbeidsplaatsen'. Het betekende ook, dat op Bonaire de stroomvoorziening verbeterd moest worden. Aan de andere kant bracht nv Schunck's Kledingbedrijf voor veel mensen grote voordelen", aldus Rodger Gijsbertha.

"In eerste instantie werden er zeventig mensen te werk gesteld, maar het lag in de bedoeling dit uit te breiden tot 120 werknemers. Voor vele jonge meisjes was de fabriek een uitkomst. Zij leefden vaak in kommervolle omstandigheden, sommigen zelfs in bittere armoe". De fabriek leverde kleding voor de op Curaçao en Aruba gevestigde raffinaderijen. Het was dus voornamelijk werkkleding, die echter van uitstekende kwaliteit diende te zijn. De stof kwam gewoonlijk uit de Verenigde Staten en Nederland, terwijl de machinerieën van de Singer-fabrieken afkomstig waren.

"Het werk werd verricht in een soort lopende bandsysteem, dat toen uit de VS was overgewaaid. Dat betekende dat elke werknemer slechts een onderdeel van het geheel maakte. Een sneed de stof, de andere maakte slechts knoopsgaten en een derde zette de hele dag knopen aan. Het systeem bleek in de praktijk goed aan te slaan bij de Bonaireaanse werknemers. De fabriek werkte heel rendabel, maar dat duurde slechts kort. Na twee jaren reeds ontstonden er aanzienlijke problemen, die Schunck noopten om tot sluiting over te gaan.

"Een situatie die de overheid niet met lede ogen kon aanzien, omdat sluiting een te grote invloed zou hebben op de economie en vooral de werkgelegenheid (werkverschaffing eigenlijk; red.) van het eiland. Samen met de Maduro & Curiels Bank besloot de regering een naamloze vennootschap op te richten om de fabriek open te houden. Nu onder de naam Bonaire Confectiefabriek.

"De statuten van de nieuwe nv werden op 21 mei 1955 goedgekeurd en de nv nam het gehele personeel en alle machinerieën over", aldus Rodger Gijsbertha. Hoe wankel echter de opzet was, bleek al gauw in datzelfde jaar. Een staking in de haven van New York voorkwam dat voldoende materialen naar het eiland gestuurd konden worden en het scheelde maar erg weinig, of de fabriek had in hetzelfde jaar de deuren weer moeten sluiten.

Komende en gaande man bij ALM

■ *KRALENDIJK — De ALM hield donderdag de jaarlijkse regionale bijeenkomst voor de 'sales & marketing' agenten. De vergadering werd donderdagavond afgesloten met een geanimeerde cocktailparty in het Sunset Beach hotel. Bij die gelegenheid kon ook afscheid genomen worden van Werner Gumbmann die als vice-president van Commerciële zaken zijn taak overdroeg. Nieuwkomer was Ron Schipper die benoemd is als managing director bij de ALM*

Schipper is niet nieuw in de luchtvaart. Ook bij de KLM vervulde hij reeds een functie op directieniveau.

Op de foto enkele sales & marketing vertegenwoordigers rond de gedeputeerde van toerisme Ramoncito Booi (midden).

AFBW wil technische bijstand

KRALENDIJK — Er is de laatste dagen nogal wat kritiek geleverd op de voorzitter van de vakbond AFBW, Juan Jacobs. Jacobs wordt verweten niet genoeg inzet te hebben gehad om de belangen van zijn leden te behartigen. "Ten onrechte. Ik heb mijn leden uitgebreid geïnformeerd wat de mogelijkheden waren. Bovendien heb ik contact opgenomen met de FNV om adviezen", aldus vakbondsleider Juan Jacobs.

Al eerder attendeerde Jacobs erop, dat hij voor leden niet kan en mag beslissen. "Ik kan hun voorhouden wat de consequenties zijn van hun keuze, maar daar houdt het ook mee op", aldus Jacobs. Het blijkt, dat hij wel degelijk de verschillende mogelijkheden heeft belicht. Een daarvan was het nemen van vrijwillig ontslag.

Jacobs: "Ook daarin beslist de werknemer. Voor ik hoorde dat De Freitas deze mogelijkheid aanbood, waren er al verschillende werknemers die daarvoor opteerden. Dat is niet vreemd, want het was rond de feestdagen en men wilde gewoon geld in handen hebben".

De vakbondsleider attendeert er eveneens op, dat hij op 31 december een fax stuurde naar de Federatie Nederlandse Vakverenigingen in Amsterdam. In die fax attendeerde Jacobs op de onverwachte sluiting van bedrijfseconomische aard. Jacobs deelde de FNW mee, dat hij in samenwerking met het Bestuurscollege de fabriek wilde openhouden, omdat het hier om een gezond bedrijf gaat, dat zelfs met winst draait.

De vakbondsleider verzocht de FNV om hulp in het kader van technische bijstand en met name een expert in textielbedrijven en marketing. In een op 2 januari ontvangen fax van de programma-coördinator drs. W.A. Zuidhof van de PUM (Programma Uitzending Managers) blijkt dat in principe op korte termijn een expert gestuurd kan worden, die kan helpen met het opzetten van een overlevingsplan. Zoals bekend, is de fabriek van Cambes Texport/ Unitex niet beschikbaar omdat het gebouw eigendom is van de familie De Freitas.

Census: nog behoefte aan enkele interviewers

KRALENDIJK — De **Censuscoördinator voor Bonaire maakt bekend dat voor de komende Census nog interviewers nodig zijn voor de volgende wijken: Tras di Montagna, Kralendijk, Hato, Rincon (enkele), Kibracha (enkele), Belnem/ Tera corra (enkele), Nikiboko/ Wanapa (enkele).**

Aan de leerkrachten van de scholengemeenschap Bonaire wordt verzocht een inschrijfformulier te halen bij direkteur R. Pourier en deze ingevuld en voorzien van een pasfoto te willen afgeven bij het Centraal Bureau voor de Statistiek, Kaya Pedro Luis Brion 3, Bonaire. Zij kunnen eventueel ingezet worden in de middaguren.

De eilandsbesturen die willen meedoen als interviewer en reeds een formulier hebben ingevuld, doen er goed aan bij het eilandsbestuur een verzoek in te dienen voor vrijstelling van dienst. De landsambtenaren krijgen vanwege een schrijven van de minister vrij van dienst, mits de dienst dit toelaat en het hoofd het heeft goedgekeurd.

Nogmaals wordt er door de census op gewezen dat op zondag 12 januari aanstaande om 11.00 uur 's morgens via TeleCuraçao een instructievideo voor de interviewers zal worden uitgezonden. Eventueel kan dit op de video worden opgenomen en nogmaals later worden bekeken.

Domacassé wil commissie voor belangen werknemers

KRALENDIJK — Volgens gedeputeerde Arthur Domacassé heeft het bestuurscollege besloten om een commissie samen te stellen die tot taak krijgt de belangen van de werknemers van Texport/Unitex te behartigen. Domacassé wees erop, dat het BC zeker niet stil had gezeten na het bekend worden van de sluiting.

De gedeputeerde attendeerde er op, dat het gehele bestuurscollege was gemobiliseerd op het moment dat bekend werd, dat de fabriek zou sluiten. Eerder merkte de gedeputeerde op, dat het BC nimmer op de hoogte werd gesteld van de sluiting. Uit de kranten werd vernomen wat gaande was. Na het bekend worden, heeft het BC vergaderd met de directie van Texport/Unitex, met de vakbond AFWB en tenslotte ook met de werknemers.

In de raadsvergadering donderdag zei Domacassé dat besloten werd om een commissie samen te stellen. Daarin zouden onder anderen functionarissen zitting hebben van Arbeidszaken en sociale zaken. Ook zei gedeputeerde Domacassé dat het BC al contacten had gelegd met een ondernemer die geïnteresseerd was om de textielfabriek voort te zetten.

Het grootste probleem dat zich bij het plan van het BC voordoet, is het feit dat het gebouw van Cambes inderdtijd is verkocht aan de familie De Freitas. Dat betekent dat de fabriek in handen blijft van die familie. Overigens kunnen de geruchten dat er in de Cambesfabriek een supermarkt gevestigd zou worden, naar het land der fabelen verwezen worden. Het gebouw, dat voor een appel en een ei in het bezit kwam van de familie De Freitas, mag niet voor andere doeleinden gebruikt worden dan als textielfabriek.

Oekraïne verwijdert kernkoppen

MOSKOU - De Oekraine is begonnen de tactische kernwapens op zijn grondgebied te verwijderen. De wapens worden voor vernietiging naar Rusland gestuurd, zo meldde het persbureau TASS.

Onder aanhaling van een functionaris van het militair district Kiev berichtte Tass dat de kernkoppen in aanwezigheid van vertegenwoordigers van Rusland, de Oekraine en andere landen weggehaald worden. Zij worden voor ontmanteling naar Rusland gezonden, waar de enige fabriek op het grondgebied van de voormalige Sovjetunie staat die daarvoor uitgerust is. Na het uiteenvallen van de SU kondigde de Oekraine aan dat het een kernwapenvrije republiek wilde worden.

Booi: 'De Freitas al vijf jaar bezig op te stappen'

KRALENDIJK — Volgens het merendeel van de leden van de eilandsraad is het duidelijk, dat het vertrek van de familie De Freitas en de sluiting van de textielfabriek, vooropgezet doel was. Fraktielid Franklin Piekeur noemde de houding van de directie 'te kwader trouw'. Voor Booi was het evenwel duidelijk, dat de Freitas al vijf jaar op een kans wachtte om te vertrekken.

Dat was op het moment dat het Bestuurscollege van Curaçao besloot om aan de familie De Freitas te Mahuma een gebouw aan te bieden, dat daarvoor gebruikt werd door Solitron. Zij begonnen daar hun bedrijf Unicam. Vanaf dat zelfde moment veranderde de houding van de familie De Freitas volledig", aldus Ramoncito Booi.

De gedeputeerde herinnerde eraan, dat een kleine tien jaar geleden Texport/ Unitex de Cambesfabriek overnam van de Centrale regering. Zoals bekend was het voortbestaan van de fabriek regelmatig ter discussie, maar uit oogpunt van werkgelegenheid, werd de fabriek toch opengehouden. Het bedrijf Texport - later werd dit uitgebreid met Unitex - nam de fabriek en de inventaris over. Aangezien de regering maar al te blij was dat de fabriek opengehouden kon worden, ging het gebouw en de totale inventaris voor een appel en een ei van de hand. Hoewel het gebouw al geschat werd op zeven ton, kreeg de familie De Freitas de fabriek voor een bedrag van 324.000 gulden. Volgens Booi had de inventaris een waarde van 250 duizend gulden, maar De Freitas betaalde slechts de helft. De voorraad aan stoffen werd geschat op drie honderdduizend gulden, maar De Freitas kreeg dat voor niets aangeboden.

Gedeputeerde Booi wees er op, dat het slechts enkele jaren duurde of de fabriek draaide al op een 'break-even point', met zelfs al uitzicht op een kleine winst.

Zoals bekend was ook het afgelopen jaar gunstig voor de kledingfabriek. Tijdens de persconferentie op 20 december van het afgelopen jaar attendeerden Cambes directeur Jao De Freitas en vakbondsleider Juancho Jacobs erop dat de zaak in 1991 met winst had gedraaid.

UPB-motie aangenomen
BC en Raad toch weer in gesprek met De Freitas

KRALENDIJK — Nu naar de mening van het Bestuurscollege en het merendeel van de Eilandsraad de handeling van de Cambesdirectie beschouwd moet worden als een onverantwoordelijk daad, is de raad van mening dat er toch nog een poging gedaan zal moeten worden om met de familie Freitas tot een gerede oplossing te komen.

Fraktievoorzitter Cai Marsera diende hierover een motie in waarin duidelijk gesteld werd, dat de manier waarop gehandeld is door de fabrikant volledig onaanvaardbaar is. Ook het motief van De Freitas - het leggen van beslag op de bankrekening van de Handelsonderneming Cambes - wordt veroordeeld, omdat er geen poging is gedaan op basis van een gezonde dialoog een oplossing te vinden voor de financiële afwikkeling.

In de motie wordt duidelijk gesteld, dat er geen beslag is gelegd op Texport/ Unitex, zodat er geen enkele aanvaardbare reden was, om op dergelijke drastische manier in te grijpen, die niet alleen de werknemers van het bedrijf benadeelde, maar bovendien de Bonaireaanse economie in gevaar bracht.

In de motie wordt het BC verzocht elke escalatie te voorkomen en opnieuw met de directie van het bedrijf aan tafel te gaan zitten om een voor de werknemers aanvaardbare oplossing te zoeken.

Zaterdag 11 januari heeft de familie De Freitas gehoor gegeven aan het verzoek en vanmiddag om 3.00 uur werd er een vergadering belegd, waarbij behalve het BC ook de leden van de Eilandsraad met de directie van Cambes, Texport en Unitex konden spreken.

Gamsachoerdia vraagt tijdelijk asiel Armenië

MOSKOU - De gevluchte president van Georgie, Zviad Gamsachoerdia, heeft vrijdag officieel tijdelijk asiel aangevraagd in Armenie. Dat bericht het Russische persbureau RIA.

Volgens het persbureau, dat zich baseert op verklaringen van een functionaris van het Armeense ministerie van Buitenlandse zaken, gaat het niet om een aanvraag voor politiek asiel. Gamsachoerdia ontvluchtte maandag het parlementsgebouw in de Georgische hoofdstad Tbilisi, waar hij gedurende de twee weken van gevechten verscholen zat.

Gamsachoerdia zei voor de Armeense televisie dat hij als president veel fouten heeft gemaakt.

UITNODIGING

In het kader van de De la Try Ellis lezingencyclus van de UNA zal

Mr. Elco Rosario
Notaris te Sint Maarten

op maandag 13 januari 1992 om 20:30 uur een lezing houden getiteld:

'SOUVEREINITEIT EN ZELFBESCHIKKING:
- Met een focus op de Nederlandse Antillen -

Plaats	:	**Aula**
Datum	:	**13 januari 1992**
Tijstip	:	**20:30 uur**
Voertaal	:	**Nederlands**
Toegang	:	**vrij**

Dr. Valdemar Marcha
Rector-Magnificus

UNIVERSITEIT VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

Gedurende de periode 14 januari tot en met 20 februari 1992 zal telkens op dinsdag en donderdag van 19.00 -21.00 uur aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid in het kader van de Doctoraal-opleiding als keuzevak gedoceerd worden:

RECHTSFILOSOFIE

door

prof. mr. C.W. Maris en prof. mr. A.S. Soeteman

Prof. mr. Maris is hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam, prof. mr. Soeteman is hoogleraar aan de Vrije Universiteit.
Elk van beiden zal drie van de in totaal zes weken durende cursus voor zijn rekening nemen.

De colleges zijn toegankelijk voor alle aan de UNA ingeschreven studenten. Overige belangstellenden voor deze cursus kunnen zich inschrijven tegen betaling van NAf.250,-.
Betaling kan geschieden via Maduro & Curiel's Bank N.V. rekeningno. 881341; Algemene Bank Nederland N.V. rekeningno. 13-39-826 of op Girorekeningno. 545848.

Aan hen die reeds de titel van meester in het Antilliaans of Nederlands Recht bezitten zal door de Universiteit een getuigschrift worden verleend indien met goed gevolg aan het tentamen is deelgenomen.

dr. F.B.M. Kunneman
Decaan van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid.

MENSEN

■ *Whoopi Goldberg bezocht onlangs een cocktailparty die werd gegeven ter ere van zanger Paul Simon, wiens tour door Zuidafrika door extreme groeperingen wordt gesaboteerd.*

Nelson Mandela van de ANC gaf namens die groepering de garantie dat de concerten van Simon gewoon doorgang kunnen vinden met beveiliging van ANC beveiligingsmensen.

Reprimande voor tv

Het particuliere Japanse televisiestation NHK heeft een **reprimande** gekregen voor het uitzenden van de beelden van de Amerikaanse president die aan een banket in Tokyo onwel werd. De reprimande is afkomstig van het bureau van de Japanse premier Kiichi Miyazawa, meldde vrijdag het persbureau Kyodo.

Het televisiestation heeft zich volgens een woordvoerder van Miyazawa niet gehouden aan een mondelinge afspraak dat het alleen de toespraken van Bush en Miyazawa zou uitzenden. NHK zal in de toekomst geen toestemming meer krijgen voor rechtstreekse uitzending van filmbeelden van een banket in de ambtswoning van de Japanse premier, aldus de woordvoerder.

De beelden die het Japanse televisiestation maakte van president Bush die onder tafel verdwenen nadat hij onwel was geworden en had overgegeven, gingen de hele wereld over. De woordvoerder noemde het uitzenden van de beelden "onbeleefd".

Geuzenpenning

De Anne Frank stichting krijgt de **Geuzenpenning** van dit jaar. Deze penning wordt jaarlijks door de stichting Geuzenverzet uitgereikt aan een persoon of instelling die zich "op bijzondere wijze daadwerkelijk heeft ingezet voor een democratische, meer menselijke wereld".

Eerder werden koningin Wilhelmina (Postuum) en de Duitse president Von Weiszacker met de penning onderscheiden.

Smogmaatregelen

De Griekse regering heeft drastische **noodmaatregelen** getroffen ter beperking van de luchtvervuiling boven Athene, die dinsdag de normen voor alarmfase bereikten.

Woensdag wordt het autoverkeer in het centrum van Athene drastisch beperkt. Prive-auto's mogen het centrum niet meer in en alleen taxi's waarvan het kentekennummer eindigt op een oneven-cijfer mogen in het centrum rijden. In alle overheidsgebouwen, met uitzondering van ziekenhuizen, bejaardenhuizen en creches, bleef de centrale verwarming onlangs voor een dag uit.

Het ministerie van milieuzaken gelastte het bedrijfsleven 30 procent minder brandstof te verbruiken.

De regering laat het van de atmosferische omstandigheden afhangen of de noodmaatregelen ook donderdag zullen gelden.

Melkrobot op de markt

Veehouders die nu nog tenminste twee maal per dag hun koeien melken, kunnen binnenkort hun tijd anders besteden. De robot staat klaar om het melken van de boer over te nemen.

Over ruim een week is op de landbouwbeurs in de Rai in Amsterdam de **melkrobot** te bezichtigen. Onmiddellijk daarna wordt het apparaat geïnstalleerd bij vier of vijf Nederlandse boeren. Enkele maanden later is de melkrobot voor circa 275.000 gulden voor eenieder te koop.

Verkoper wordt de melkmachinefabrikant Manus Holland uit Zutphen, dochter van Cebeco handelsraad. Ontwikkelaar van de melkrobot is Prolion in het noordhollandse Vijfhuizen. Vrijdag presenteerden Prolion en Manus het apparaat dat voor een revolutie moet gaan zorgen in de melkveehouderij.

Het is niet de eerste keer dat de komst van de melkrobot is aangekondigd. Vijf jaar geleden leek de invoering van de automaat nog slechts een kwestie van een paar jaar. Uiteindelijk heeft de onwikkeling veel meer tijd gevergd dan gedacht. Maar binnenkort is de robot dan ook echt te koop, zo verzekeren Prolion en Manus Holland.

Het grote struikelblok bleek de uier van de koe te zijn. Koeien zijn levende wezens die allemaal van elkaar verschillen, ook al zijn die verschillen soms miniem. Dat maakt het veel moeilijker een robot te ontwikkelen voor de zuivel dan bij voorbeeld voor de auto-industrie. Een lasrobot aan een assemblagelijn hoeft niets anders te doen dan dezelfde bewegingen altijd maar weer te herhalen.

Bij de melkrobot ligt dat anders. De ene koe is korter dan de ander, terwijl de uiers lang niet allemaal op dezelfde hoogte hangen. Om het geheel nog eens extra ingewikkeld te maken, heeft geen enkele uier de spenen op exact dezelfde plaats hangen.

Prolion heeft dat probleem ondervangen door ultrasone sensoren op de robot te plaatsen. Met behulp van terugkaatsende geluidsgolven wordt tot op de millimeter nauwkeurig bepaald, waar de spenen hangen. Vervolgens plaatst de robot een voor een de vier tepelbekers over de spenen. Terwijl het melkstel blijft hangen, trekt de robot zich terug, waarna het eigenlijke melken begint. Als de uier leeg is, klapt het melkstel opzij en kan de koe haar weg vervolgen.

Vergeefse moeite

Een attente bewaker heeft verijdeld dat in de nacht van zondag op maandag een **spectaculaire bankroof** gepleegd is in het Zuidfranse Marseille. De inbrekers hadden al een tunnel van vier meter gegraven en waren nog maar enkele centimeters van de kluis verwijderd, zo heeft de politie meegedeeld.

Maar hun werd noodlottig dat ze met de beveiligingsapparatuur van de bank ook de telefoonleidingen hadden doorgesneden.

Toen de bewaker zondag zijn ronde deed en technici van de telefoondienst vlak bij de bank aan het werk zag, sloeg hij alarm. De aspirant-bankrovers vluchtten vermoedelijk langs dezelfde weg als ze gekomen waren: Via de riolering. In de tunnel vond men naderhand een generator, een persluchthamer en verscheidene beitels.

Armoede in Israël

Een op de zes Israeliërs leefde in 1991 onder de door de staat vastgestelde armoedegrens. In totaal moesten 530.000 mensen zien rond te komen van een inkomen dat, gelet op het prijspeil, onvoldoende is om een volwassene voldoende te voeden. Laat staan dat zo'n inkomen genoeg is voor een heel gezin. Dit heeft het ministerie van sociale zaken maandag meegedeeld.

De armoede in Israël is nog verhevigd door de massale immigratie sinds 1989 van circa 400.000 joden uit de voormalige Sovjetunie, aldus statistici van het ministerie.

In vergelijking met westerse industrielanden staat Israel qua aantal armen naar verluidt op de een na hoogste plaats. Alleen in de Verenigde Staten is het percentage armen nog hoger.

HBO

ZATERDAG

16.30 Movie: 'Slipstream' (1989, Mark Hamill/Ben Kingsley)
18.30 Movie: 'Ski Patrol' (1990, Roger Rose/T.K.Carter)
20.00 Movie: 'Young Guns II' (1990, Emilio Estevez/Kiefer Sutherland)
22.00 Movie: 'Eddie Murphy Raw' (1987)
23.30 Movie: 'Days of Thunder' (1990, Tom Cruise/Nicole Kidman)
01.20 Real Sex 2
02.10 Movie: 'Action Jackson' (1988, Carl Weathers/Craig T. Nelson)
03.50 Movie: 'Roger Corman's Frankenstein Unbound' (1990, John Hurt/Raul Julia)
05.20 Movie: 'Eddie Murphy Raw' (1987).

ZONDAG

14.30 Movie: 'The Squeeze' (1987, Michael Keaton/Rae Dawn Chong)
16.30 The Incredible Ida Early
17.30 Movie: 'Worth Winning' (1989, Mark Harmon/Lesley Ann Warren)
19.15 Movie: 'The Bear' (1989, Jack Wallace/Tchely Karyo)
21.00 Movie: 'Mr. & Mrs. Bridge' (1990, Paul Newman/Joanne Woodward)
23.15 Jake Johannsen: This'll Take About an Hour
24.15 Movie: 'Another 48 Hours' (1990, Eddie Murphy/Nick Nolte)
01.55 Movie: 'Diplomatic Immunity' (1991, Bruce Boxleitner/Tom Breznahan)
03.30 Movie: 'Wimps' (1986, Louis Bonnano/Deborah Blaisdall)
05.10 Movie: 'Blood Games' (1990).

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma;
18.00 Studio Sport;
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling;
20.00 Telenotisia;
20.30 Cocktail Special;
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

16.00 Sena di Señor;
17.00 Sala di Konsierto;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku..... Roderick Pietersz;
19.00 Cocktail Special;
20.00 Telenotisia;
20.30 Shete Dia;
21.00 Special: 'Homenahe na Eduardo 'Beto' Adriana';
22.30 Wrestling;
23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)
******

Wega di Number Kòrsou

8297
8790
3365

CBS

ZATERDAG

21.00 Movie: 'My Stepmother is Alien' (1988, Dan Aykroyd/Kim Bas singer)
23.30 P.S.I. LUV U.

ZONDAG

20.00 60 Minutes
21.00 Murder, She Wrote
22.00 CBS Sunday Movie: 'In Sickness and in Health'
24.00 CBS News.

NBC

ZATERDAG

21.00 Golden Girls
21.30 Walter and Emily
22.00 Empty Nest
22.30 Nurses
23.00 Sisters.

ZONDAG

20.00 Eerie, Indiana
20.30 The Torkelsons
21.00 Hot Country Nights
22.00 NBC Sunday Night at the Movies: 'Tremors' (1989, Kevin Bacon Fred Ward).

TBS

ZATERDAG

16.05 Movie: 'Born Innocent' (1974 Linda Blair)
18.05 Fishing With Roland Martin
18.35 Fishin' With Orlando Wilson
19.05 World Championship Wrestling
21.35 NBA Basketball Hawks At Pacers (L)
23.00 U.S. Olympic Gold
24.00 Movie: 'Bad Boys' (1983)
02.00 Movie: 'In the Custody of Strangers' (1982, Martin Sheen)
04.00 Night Tracks: Chartbusters.
05.00 Night Tracks.

ZONDAG

13.35 Movie: 'Revenge for a Rape' (1976, Mike Connors)
15.35 Movie: 'Death in Canaan' (1978, Stefanie Powers)
18.05 Tom and Jerry's Funhouse
18.35 Captain Planet and the Planeteers
19.05 WCW Main Event
20.00 Movie: 'Escape from New York' (1981, Kurt Russell/Adrienne Barbeau)
22.00 National Geographic
23.00 Cousteau's Rediscovery of the World
24.00 Network Earth
24.30 Paid Program
03.30 Paid Program
05.00 WCW Main Event
06.05 Hogan's Heroes
06.35 CNN Headline News.

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Peter Dicker (Hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)
N. Hendrikse (eindredacteur ÑAPA)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Jacoline Debrot-Steegstra, Hennie Harinck, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie: Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)
Faxnummer: 22368

Eindredacteur/Directeur
Jos van der School
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp- Van der School, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Etleen Clemencia-Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 152 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

AMSTERDAM
correspondenten:
Mike Willemse
Telefoon & Fax: 020-6137251

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Halkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-724300)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

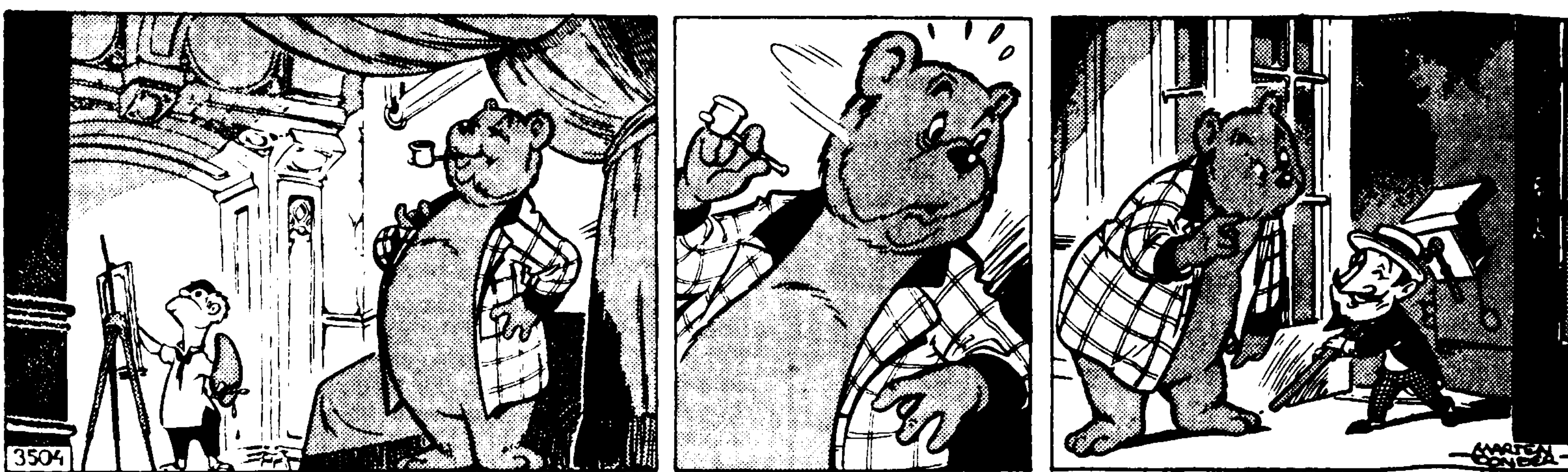
DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): E.A. van der Ree, Kaya Lisboa 9

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en de Kiekvogel door Marten Toonder

3504 — Heer Bommel stond in een mooie houding bij de tafel. Buiten viel de schemering en in de haard lagen de laatste houtblokken te doven. Doch hij bewoog zich niet, zelfs niet om zijn pijp opnieuw aan te steken.

Geen wonder. Heer Ollie poseerde voor een portret dat de kunstenaar Terpen Tijn bezig was van hem te maken en daarom had hij al zijn aandacht nodig om een milde glimlach te trekken. Want het schilderij was bestemd om in de Kleine Club te worden opgehangen en hij wilde niet met een afgezakt gelaat aan de muur hangen, dat spreekt.

"Gelukkig, dat u net langs kwam, heer Tijn", zei hij toen de schilder even pauseerde. "Het laatste portret is alweer een jaar oud en als heer zijnde verandert men in zo'n tijd geweldig. Men wordt almaar rijper, als u begrijpt wat ik bedoel".

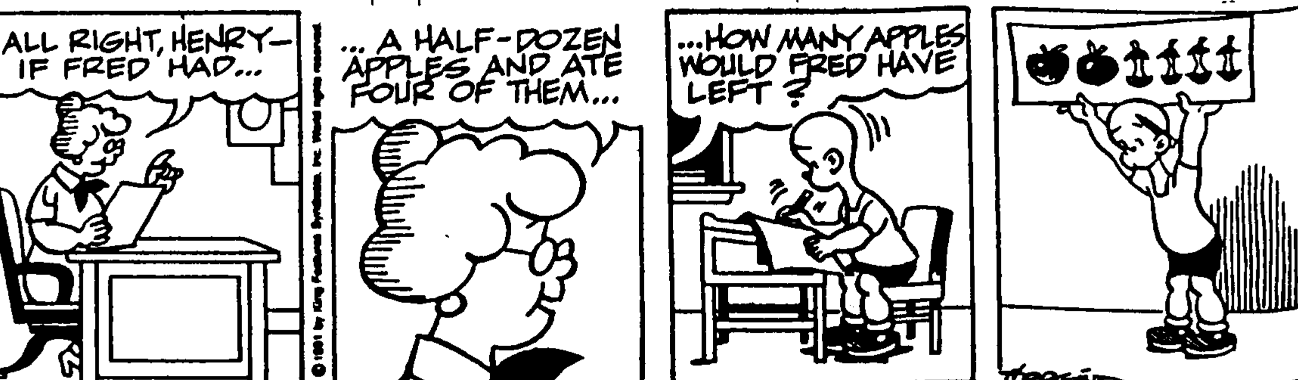
"Ja, ja", gaf de kunstenaar toe. "De kop wordt dikker en ouder; steeds meer vlees op het geraamte en minder trillingen in de...... eh..... dinges".

"Zo meende ik het niet", hernam heer Bommel, een weinig ontstemd. "Ik bedoel, dat......

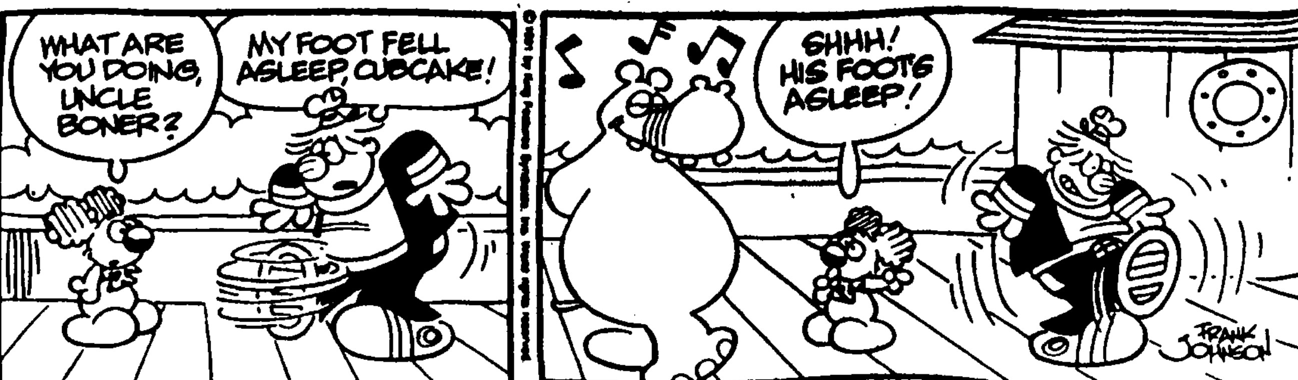
"Op dat moment werd er op de glazen tuindeur geklopt. Heer Ollie liet zijn woorden in gemompel eindigen en deed open. Er stond een klein mannetje op het bordes dat beleefd zijn hoed lichtte en toen snel een groot apparaat naar binnen droeg.

"Mijn naam is Kiekvogel", sprak hij. "U weet wel, de Kiekvogel waarover tegenwoordig zo veel geschreven wordt".

HENRY ® By Dick Hodgins

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

Stockmarkets-NEWS

PREV.	10-1	FRANKFURT	PREV.	10-1	AMSTERDAM	PREV	10-1
3210.	3190.	DAX INDEX	1600	1615	CBS GEN.INDEX	115.60	116.20
		AEG	627.00	640.00	ABN-AMRO	43.20	43.40
22.25	21.88	BASF	224.30	229.40	AEGON	123.60	124.40
60.13	59.63	BAYER	490.50	500.50	AHOLD	77.50	78.40
41.13	40.88	COMMERZBANK	253.20	257.00	AMEV	52.50	53.70
[illegible]	32.63	DAIMLER BENZ	732.30	744.00	AKZO	132.30	133.80
41.50	41.50	DEUTSCHE BANK	673.60	686.00	BOLS	44.00	43.70
12.88	13.00	HOECHST	223.50	226.80	BUHR.TET.	42.10	42.20
10.50	10.38	KAUFHOF	448.00	454.00	DAF	22.70	22.50
23.25	24.13	MAN	336.00	344.50	DSM	96.40	96.30
80.25	79.13	MANNESMAN	318.50	320.50	ELSEVIER	101.50	101.00
57.75	55.75	SIEMENS	624.00	636.00	FOKKER	28.60	28.10
46.75	46.13	VW	293.80	298.00	GIST BROC.	33.20	32.30
48.38	48.25				HAGEMEYER	131.50	131.00
56.13	58.63				HEINEKEN	160.40	162.40
30.50	30.00	LONDON			HOOGOVENS	45.50	45.60
74.63	74.50				ING	47.00	47.50
32.38	31.50	FT-100 INDEX	2497	2477	KLM	41.60	40.20
40.50	40.13				KNP	47.00	47.40
15.38	14.88	ARGYLL	2.87	2.82	NEDLLOYD	58.10	54.60
92.50	90.88	BARCLAYS BANK	3.63	3.58	PHILIPS	29.70	29.40
61.75	61.50	BASS	10.38	10.36	ROBECO	95.70	96.60
42.38	42.13	BRITISH STEEL	0.68	0.66	ROLINCO	97.00	97.80
166.50	164.13	BRITISH TEL.	3.29	3.29	RORENTO	70.20	70.60
94.38	94.75	BTR	4.06	4.04	RODAMCO	57.00	57.10
64.63	64.50	CADBURY	4.42	4.38	ROYAL DUTCH	143.80	142.70
		CABLE & WIRE	5.85	5.87	UNILEVER	180.00	179.20
86.50	84.38	GRAND MET	9.24	9.20	VMF STORK	41.10	41.00
81.25	80.13	MARKS & SPENCER	2.73	2.71	VOC	40.60	41.00
71.00	70.50	MIDLAND	4.38	4.38	VNU	78.80	79.50
37.63	39.38	TATE & LYLE	4.20	4.20	WESSANEN	82.50	82.30
44.50	43.88						
30.25	30.63						
		TOKYO					
361.70	358.80				TORONTO		
		NIKKEI DOW IND.	23113	22301			
4.06	4.06				TSE 300	3566.	3595.
		BRIDGESTONE	1110	1110			
17.06	18.06	CANON	1420	1380	ALCAN	20.25	20.38
		DAI ICHI KANGYO	2250	2140	BELL	48.63	49.00
125.38	127.00	DAIWA SEC.	1180	1110	BANK OF NS	22.88	23.50
		HITACHI	914	910	CAN.PAC.	17.88	18.50
1.86	1.89	HONDA MOT.	1450	1390	INASCO	36.75	37.63
		JAPAN AIRLINES	907	907	LAIDLAW	11.63	11.38
103.38	100.40	NEC			MOORE	23.75	23.63
		NOMURA SEC.	1630	1590	NORANDA	18.75	18.88
1.74	1.77	NIPPON STEEL	370	360	PLACER DOME	11.63	11.50
[illegible]	129.20	MAZDA	490	470	POWER CORP.	14.75	14.75
87.07	86.58	SONY	4060	4080	ROYAL BANK	28.25	28.38

MADURO & CURIEL'S BANK N.V.
INVESTMENT DIVISION
For futher information call
Tel: 661818/661626/661627

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Licht tot half bewolkt, met kans op een lichte plaatselijke bui.
Matige, overdag af en toe vrij krachtige, oostelijke wind (tussen acht en 25 knopen).

WEEROVERZICHT:
In de komende 24 uur kan de aangevoerde lucht van tijd tot tijd juist voldoende vochtig zijn om op de Benedenwindse eilanden één enkele plaatselijke buienontwikkeling te doen komen.

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
	Vanmorgen 08.00 L.T.	Afgelopen 24 uur		
Aruba	half bewolkt	30	24	0.0
Bonaire	licht bewolkt	--	--	0.0
Curaçao	licht bewolkt	29	24	0.0
St Eustatius	half bewolkt	28	21	0.4
St Maarten	half bewolkt	30	25	0.0
Amsterdam	mist	05	-3	0.0
Kingston	licht bewolkt	32	23	0.0
Miami	zwaar bewolkt	28	15	0.0
New York	geheel bewolkt	07	05	8.8
Port-of-Spain	licht bewolkt	31	20	0.0
San Juan	regenbui	27	22	sp

ANTILLIAANSE ONDERWIJSINSTELLINGEN
Instituut ter bevordering van het schriftelijk onderwijs
AOI
AOI is ekskusief vertegenwoordiger van PBNA (Polytechnisch Bureau Nederland Arnhem)

AOI Informatica
- Basisopleidingen
- Programmeren, Programmeertalen
- Gebruikerstrainingen
- PC-opleidingen
- Administratieve opleidingen

AOI Economie
- Management
- Bedrijfskunde
- Ondernemersonderwijs
- Marketing
- Administratie
- Logistiek Management

AOI Overige opleidingen
- Vooropleidingen (VMBO, VHBO, BVB)
- Certificaten MAVO/HAVO/VWO/MEAO
- Talen
- Psychologie/Sociologie
- Kinderverzorging
- Beveiliging

AOI Techniek
- Technische Automatisering en Informatica
- Werktuigbouwkunde
- Procestechniek
- Laboratoriumopleidingen
- Elektrotechniek
- Elektronica
- Meet- en regeltechniek
- Besturingstechnologie
- VEV-opleidingen
- Audio- en Videotechniek
- Bouwkunde
- Civiele Techniek/Weg- en Waterbouw
- Bouwkunde
- Milieubeheer
- Landmeetkunde
- Interieurtechniek
- Veiligheidskunde
- Opleidingen voor Elektrische Centrales
- Technische Bedrijfskunde
- Makelaardij/Grondverwerving
- Wiskunde, Scheikunde, Natuurkunde

Wilt U studeren?
Wij hebben de kursus!

ANTILLIAANSE ONDERWIJSINSTELLINGEN
Adres: Winkel Centrum Colon # 003A
P.O. Box 2062
Tel.: 623634 - 623744 Fax: 623613
Open tijdens kantooruren.

MAANDELIJKSE BETALING
GRATIS STUDIE GIDSEN EN
DESKUNDIG ADVIES VAN
Johan G. van Eenenbaam
Direkteur

Financieel Nieuws

Damrak rondt week fraai af

AMSTERDAM - De Amsterdamse effectenbeurs heeft de week fraai afgerond. Direct bij opening werd de draad van de stijgende lijn weer opgepakt en gingen veel koersen weer omhoog, hoewel niet in het tempo van de voorgaande dag. Na het middaguur maakte de beurs zich duidelijk op voor het weekeinde en moesten sommige aandelen wat terug, maar de averij bleef beperkt. De stemmingsindex klom vrijdag 0,6 punt naar 116,2. De koersindex, erg gevoelig voor de grootste fondsen, zakte van 194,9 naar 194,6.

De totale omzet kwam met f 2,3 miljard weer hoog uit. Daarvan was echter maar f 777 miljoen voor rekening van de aandelen. De obligatiemarkt liet opnieuw licht hogere noteringen zien, een weerspiegeling van de blijvende verwachting van lagere renteniveaus.

Een belangrijke factor die een rol speelde bij de koersstijging was de krachtige verdere opmars van de Amerikaanse dollar. Net als donderdag speelde de koersstijging zich dan ook hoofdzakelijk af op de obligatiemarkt en bij de grote aandelenwaarden. De daling die de Londense beurs in de loop van de dag liet zien werkte tegen de oorspronkelijke trend in. Zo moesten op Akzo na alle internationals per saldo toch terrein prijsgeven. Akzo zette de opmars voort met f 1,50 op f 133,80. Sterkste daler was KLM, die de markt f 1,40 lager verliet op f 40,20. Kon. Olie zakte f 1,10 naar f 142,70 en Unilever 30 cent naar f 179,20.

Océ-van der Grinten kwam met fraaie jaarcijfers en zag dat beloond met een winst van f 3,50 op f 67. Ook mooie cijfers had Ahold, maar hier raakt men er aan gewend, zodat de koers maar langzaam wat aantrok. Het slot kwam 90 cent beter op f 78,40. Amev werd f 1,20 duurder op f 53,70. VNU voegde nog eens f 1,50 aan de koers toe op f 79,50. Enkele havenfondsen begonnen in de loop van de ohtend plotseling flink aan te trekken, Pakhoed en Internatio. Pakhoed hield van de winst f 1,80 over op f 45,90 en Internatio f 2 op f 59,50. Heineken kon f 2 omhoog naar f 162,40. Van het handjevol verliezers onder de grote fondsen was die bij Bols het grootste met een achteruitgang van f 1,10 op f 43,70. LCI, die een forse winstdaling over 1991 publiceerde, moest dat bekopen met een verlies van twee kwartjes op f 4,90. Twee andere kleine automatiseerders, Neways en Newtron, volgden. Delft Instruments gaf een stijging te zien van 70 cent naar f 25,10.

Op de optiebeurs was opnieuw sprake van een levendige handel. De belangstelling van beleggers ging vooral uit naar opties die in juanuari en februari expireren. De actiefste groep was die van de EOE-aandelenopties met 12.600 stuks. De totale omzet op de eoe bedroeg vrijdag 53.000 contracten. Al met al heeft de EOE een goede eerste week van 1991 gehad met een genmiddelde dagomzet van 45.800 contracten.

Dollar spurt omhoog

AMSTERDAM - De dollarkoers is vrijdag in Europa verder omhoog gespurt nadat die 's ochtends al ruim twee cent hoger was geopend. Bij het slot van de handel op de wisselmarkt in Amsterdam noteerde de dollar een winst van ruim vier cent op f 1,7670. Donderdag bedroeg de slotkoers f 1,7255.

Nadat de dollar donderdag al had geprofiteerd van berichten dat de Europese leden van de G-7 van mening zijn dat de VS de dollar verder moeten steunen, zorgden de werkloosheidscijfers die vrijdagmiddag bekend werden voor een verdere versnelling van de koersstijging.

Weliswaar is de werkloos- [illegible] tegelijkertijd bleek dat het aantal banen in december onverwachts met 31.000 was gestegen terwijl rekening was gehouden met een vermindering van 74.000 banen. De dollarkoers reageerde na de bekendmaking prompt met een stijging van bijna twee cent tot f 1,7740. Handelaren maakten uit de cijfers op dat een renteverlaging door de Fed nu niet waarschijnlijk is. Winstnemingen zorgden voor een grillig koersverloop in de rest van de middag.

Koersen New York gezakt

NEW YORK - De aandelenkoersen op de effectenbeurs van New York zijn op de laatste beursdag van de week overwegend naar beneden gegaan. De Dow Jones-index van de dertig toonaangevende fondsen zakte met 10,07 punten tot 3199,46 punten. De omzet kwam uit op ongeveer 240 miljoen aandelen na een omzet van 293 miljoen op donderdag.

De beursindex stond vrijwel de gehele dag op verlies. Aanvankelijk was de sterke daling op de beurs van Tokyo de oorzaak. De daling in de obligatiehoek naar aanleiding van de jongste gegevens over de Amerikaanse werkloosheid versterkte de neergang. De aandelenkoersen gingen verder omlaag door de als teleurstellend ervaren resultaten die president Bush op zijn handelsmissie in het Verre Oosten boekte. Ook winstnemingen na de sterke stijging van de afgelopen dagen bepaalden de gang van zaken.

Toen Alan Greenspan, voorzitter van het bestuur van het Amerikaans Centrale-Bankstelsel, herhaalde dat het herstel van de Amerikaanse economie op zich laat wachten en verklaarde dat hij bereid is om de groei te stimuleren trad een herstel op. Daarna verklaarde Greenspan dat voorzichtigheid is geboden met stimulerende maatregelen en dat werd op de [illegible] uitgelegd als zeer negatief.

De dollarkoers stond tegen het einde van de handel op de wisselmarkt van New York op f 1,7845 na f 1,7560 donderdag. Eerder was in Europa de dollar, in tegenstelling tot de obligatiekoersen, al flink in koers gestegen door de gegevens over de Amerikaanse arbeidsmarkt.

AGENDA CURAÇAO

HAK
U MOET OOK DE VRUCHTEN VAN HAK HEBBEN

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN
Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641606 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan meedelen wie de dienstdoende arts is.

KINDERARTS
(particuliere patiënten)
voor de dienstdoende arts belt U tel.: 624900/625100.

VERENIGING VAN TANDARTSEN
voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 682222 op te bellen.

CENTRO MEDICO STA ROSA
Sta Rosaweg 327, tel.: 672300/676666; openingstijden zaterdag en zondag van 08.00-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS
voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria 17: 682344/682947, 682412/682574 (tussen zeven uur 's morgens en vijf uur 's middags); Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Faneu (Koraal Specht): tel.: 618577; Bonam: dinsdag van 09.00-11.00 uur. Nachtdienst t/m 14 januari: zuster Van Velthoven, tel.: 376728.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO
Schottegatweg Noord 43, tel.: 44510, 691343, 691683 en 691636; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere donderdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
11 januari 1992 vanaf 08.00 uur tot 13 januari 1992 om 07.00 uur:
Dokter Tseng, Spreekkamer: Cassandraweg 72, tel.: 376464; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 376464 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Mercelina, Braakman, Doran, Guerrero-Bakmeyer en Ayubi)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
10 januari 1992 vanaf 17.00 uur tot 13 januari 1992 om 07.00 uur:
Dokter Cummins, Spreekkamer: Van Leeuwenhoekstraat, tel.: 624113/624443; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 690361 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Gollo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, De Rouw-Picus, Develaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO
10 januari 1992 vanaf 17.00 uur tot 13 januari 1992 om 07.00 uur:
Dokter Sommer, Sentro Mediko Barber, tel.: 641606; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 648930 b.g.g. 689266/689337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG
Otrobanda
del Pueblo, Breedestraat 82, tel.: 625333/625444.
Punda
Plasa, De Ruyterkade 36, tel.: 615546.

ZONDAG
Otrobanda
Otrabanda, Winkelcentrum Colon, tel.: 625633-34-35.
Punda
del Pueblo, Sha Caprileskade 7-A, tel.: 612444/612555.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
11 januari: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.
12 januari: S. Jennie-Kleinmoedig, Angolaweg 76.

HEEFT U hulp nodig bel SOS-lijn 127.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 685544) openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
07.00-16.30 uur 'Golden Odessey'.

MAANDAG

TOERISTENSCHEPEN
08.00-15.30 uur 'Seawind Crown'
08.30-18.00 uur 'Carla Costa' (SJU).
10.00-17.00 uur 'Seabourn Spirit'.

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 08.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes): zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatico) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 16.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur ds H. Gilhuis.
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds G.J. Schäffer.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds O.G. Hasenoot.

AGENCIA FUNERARIA
" EL TRIBUTO "
Tel. 375390

*"The Lord gave, and now he has taken away.
Blessed be the name of the Lord.*
Job 1:21

Ku honda pena, pero konforme boluntat di Dios, nos ta partísipá fayesimentu trágiko di nos inolvidabel yu, ruman, ñetu, prima i subrina

TANIA NICOLE NIEUW

Na nòmber di:
su tata : Fifi Nieuw
su mama : Carmen Nieuw-Casper
su ruman : Mireille Nieuw
su abuelanan : Bòbò i Elma Nieuw
Oma Hilda Casper

Tur su primo, tio, tantanan i demas famia.

Akto di entiero ta tuma lugá djamars 14 di yanüari 1992 na Morada Santa El Tributo den hòfi di Bottelier.

Ta risibí bishita di kondolensia for di 1'or di merdia den Capilla Ardiente El Tributo na Bottelier.

Promé ku entiero lo tin un seremonia religioso.

Despues di entiero lo no por risibí bishita di kondolensia na kas.

Met diep leedwezen heeft het **MGR. P.I. VERRIET INSTITUUT** kennis genomen van het overlijden van

Mej. ANNA E. CRAANE

als president van **FUPHAFI** voor ons een medestrijder voor de belangen van de gehandicaptenzorg, waarvoor zij zich inzette.

ANNA, rust in vrede.

**Directie, dr. J. Martina revalidatie-arts, medewerkers, bewoners en revalidanten.
J.J.W.H. Janssen
geneesheer directeur.**

JOUBERT
REALTY
(voorheen Rapid N.V.)
Emancipatie Blvd 25
Telefoon: 376244
Fax: 376438

Voor de goede orde!
Omwille van bewegingen in de markt, worden met ingang van 16 januari a.s. de prijzen voor kavels in Verkavelingsplan Cathoentuin (te Bandariba) aangepast. Voor de goede orde willen wij in elk geval de klanten, die al een prijslijst bij ons hebben opgehaald, officieel in kennis stellen van deze op handen zijnde wijzigingen.
Wij voelen ons hier moreel toe verplicht.

TE HUUR GEVRAAGD

HUIS

(ongemeubileerd)

in rustige buurt

± Naf. 1 250,- p.m.

Min. 3 slaapkamers, 2 badkamers.

Inlichtingen:

Tel.: 681800

TE KOOP GEVRAAGD

WOONHUIS

met drie kamers, porch voor en achter bij voorkeur in Banda Bou of een wijk in Bandariba.

Tel.: 376321

KURSUS

PAPIAMENTU

(voor Nederlands sprekenden)

- goed
- ....
- ....

Voor/achternaam: ......

Naam: ......

Adres: ......

Telefoon: ......

S.v.p. strookje invullen en opsturen: Groenstraat 289.

De lekkerste **ROTIE'S** pom, pastei, bamie, nassie, chin. kip, ger. kip, ger. varken, moksie moksie, bruine bonen, bloedworst kunt U elke zondag tussen 12 en 4 bij ons krijgen. Vraag naar het gerecht v/d week

Koraal Partir kav 87

tel. 674103

TE KOOP!!

Enkele huizen op "Grote Berg"

v.a. f 239.000,-.

Bouwgrond diverse kavels.

"Bottelier"

v.a. f 94,- p. m²

Tel. 368208

TE HUUR:

Enkele appartementen

2 kamers gem. f 800,- p.m.

3 kamers ongem. f 1000,- p.m.

ook toplocaties tot f 5.000,- p.m.

Tel. 368202

I.v.m. vestiging op Curaçao

Oppashuis gezocht

voor de periode 22/2 - 31/3

Telefoon 689830

schildersbedrijf

Perfect

Voor al Uw schilderwerk

tel.: 601766-369127

fax: 369127

Gezocht: Liefdevol tehuis bij echte dierenvrienden voor 2 grote, zwarte lieve honden (1/2 Bouviers) (21/2 jaar oud of een schattig wit-zwart poesje (gesteriliseerd) dat ontzettend bang is voor de 2 nieuwe honden en daarom al ruim twee weken opgesloten zit. Spoedig! Tel: 671397

Te koop Hyundai excel 1990

2 doors standard airco, radio, Cass. f 13.000,-

Tel. 676698

UITVERKOOP

bij

RASONABLE

Ongelooflijke prijzen.

Profiteer Nu!

RASONABLE - Sta. Maria

RASONABLE - Brievengat.

Prachtige Minirozen

- 32 Variëteiten in bloei f.15,-
- Heelsumstraat 86
- tegenover Landslaboratorium te Steenrijk.

Zondag 12 januari vanaf 12.00 uur af te halen de echte INDONESISCHE RIJSTTAFEL met sajor lodeh, SG telor, Atjar, kip, frikadel, sate, pisang goreng, vlees, sambal badjak, kroepoek. Naf 10.00 p.p. Ook hebben wij Nasi kuning cpl. Bami, Ba-Pao, Risolles, Mini Roti

Fam. Kerger Canadaweg 9 telf. 683459

Selamat datang dan makan.

International Mechanical & Plumbing

Voor al uw loodgieterswerk

Voor meer informatie bel 375658 fax 370218

TE HUUR

VOOR VAKANTIEGANGERS

2 VOLLEDIG GEMEUBILEERDE APPARTEMENTEN

inclusief water, gas, elektra

Periode : 16 - 31 januari 1992

11 - 24 januari 1992

vanaf 16 februari 1992

Prijs : f. 40,- p/d voor 2 personen

f. 35,- p/d voor 1 persoon

3de persoon f. 10,- p/d extra

Tel.: 376094

Vaar mee met Sailing Ship "INSULINDE"

BOCA ST. MICHIEL

Iedere maandag van 09.30 uur tot 13.30 uur. Inclusief sandwiches.

Prijs per persoon: ANG 45,-

KLEIN CURACAO

Iedere dinsdag van 08.30 uur tot 19.00 uur. Inclusief saladebuffet.

Prijs per persoon: ANG 75,-

PORTO MARIE

Iedere woensdag van 09.00 uur tot 18.00 uur. Inclusief barbecue.

Prijs per persoon: ANG 70,-

Reserveer tijdig! Insulinde Tours: 626084

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er **schietoefeningen** worden gehouden.

Op de schietbaan **HATO:**

DINSDAG	14 JANUARI 1992 VAN 07.15 TOT 13.15 UUR
WOENSDAG	15 JANUARI 1992 VAN 07.15 TOT 15.00 UUR
DONDERDAG	16 JANUARI 1992 VAN 07.15 TOT 15.00 UUR
VRIJDAG	17 JANUARI 1992 VAN 07.15 TOT 13.15 UUR

Op de schietbaan **WACAO:**

Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

HOLIDAY BEACH

HOTEL & CASINO

P. Euwensweg • P.O. Box 2178 • Curaçao, N.A.

zoekt energieke

voor de Sales & Marketing Afdeling.

Ervaring strekt tot aanbeveling.

Alleen kandidaten die WordPerfect 5.1 beheersen worden verzocht schriftelijk te solliciteren, t.a.v. Mevr. A. Stacie, Personeel Afdeling

OPENBARE VERKOOP

Op woensdag, 22 januari 1992, des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 203 van het Burgerlijk Wetboek:

het perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao op 'BEURS', bekend als kavel 69 van het verkavelingsplan 'BEURS', ter grootte van 675m², nader omschreven in meetbrief nummer 346 van 1 juli 1974, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Beurs kavel 69.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR

Polarisweg 31 - 33

Tel.: 613199 - 613685

CURSUS ENGELS

"International Business English"

Focuses on British and American English and comprises basic English skills required for business; it covers:

- Fundamental vocabulary
- Listening, Speaking and Telephoning (supported by audio and video cassette)
- Basic Writing: Letters, memos, forms
- Reading: TOEIC-oriented material, Business Journalism and Travelling.

(TOEIC stands for Test of English for International Communication)

Level	: Elementary to Intermediate
Location + time	: UNA, room D6B, Saturdays 10.00 - 11.30 a.m.
Enrollment	: January 13, 18.00 - 19.00, room D6B
Information	: Tel.: 378096 (MO-qualified teacher)

Te Koop

Prime Location Aruba

Schitterend aan zee gelegen villa:

grote zit/eetkamer ca. 90m², keuken, 3 slk. 2 badk., 3 porches; voor en achter blijvend vrij uitzicht, 1 buitenkamer/atelier, guest house: 2 kamers, kitchenette, badk. porch.

1300 m2 terrein.

I.G. Smith Boulevard 502, Malmok, Aruba

tel. (297-8) 31826

Een unieke zeilreis met Sailing Ship "INSULINDE" naar

BONAIRE

Vertrek:

Vrijdagavond 24 januari 20.00 uur.

Terug:

Zondagavond 26 januari 20.00 uur.

Prijs: ANG 285,- p.p.

Bel voor meer informatie: Insulinde Tours: 626084

STICHTING WIJKVERPLEGING "BANDA BOU"

FONTEIN 35

TEL: 648077 - 648387

Zoekt VERPLEEGKUNDIGEN en ZIEKENVERZORGSTERS

Wij bieden:

Goede sociale voorzieningen inclusief autotoelage.

Schriftelijke sollicitaties met vermelding van curriculum vitae te richten aan de directie.

In ons bedrijf is er voor direkte indienstreding een vakature voor een:

SECRETARESSE

Vereist zijn:

- — ....
- — handelskorrespondentie Nederlands, Engels.
- — Stenografie Nederlands, Engels.
- — Beheersing van voornoemde talen in woord en geschrift;
- — kennis van computerprogramma's: wordperfect 5.1 en spreadsheet programma's;
- — minimaal 5 jaar ervaring;
- — het zelfstandig kunnen uitvoeren van administratieve werkzaamheden;
- — beheersing van het papiamentu strekt tot aanbeveling;
- — in bezit van eigen vervoer.

Salariëring en secundaire arbeidsvoorwaarden overeenkomstig opleiding en ervaring.

Sollicitaties vergezeld van curriculum vitae kunnen worden gericht aan:

STUDIO FOR INTERIOR & ARCHITECTURAL CONSULTANTS N.V.

STA. ROSAWEG 169

Postbus 4212

Curaçao.

APOTHEKERSASSISTENT(E)

GEVRAAGD voor

botica "DE GOEDE HOOP"

Inlichtingen over de betrekking te krijgen bij:

T.E. Middelhoop,	apotheker
Aagje Jolifie,	apothekersassistente
Marvis Matogg,	apothekersassistente

Telefoon: 682857.

Cactus Club

S.B.N. van Staverenweg

CACTUS CLUB

has vacancies for

- cooks
- waiters/waitresses
- kitchen help
- bartenders

Please call ANDRÉ

Tel. 371600

for an appointment

TERRACE BISTRO BON BINI AT FORT WAAKZAAMHEID

As we are hosting a private party this saturday January 11, the Terrace will be closed for the evening.

Wishing all our customers and suppliers a Healthy, Happy and Prosperous 1992.

Tom & Staff

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 11 februari 1992, des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

Drie percelen grond gelegen in het tweede district van Curaçao op 'PARADIJS' te weten:

a. het perceel grond groot ongeveer 5.[illegible]m², zijnde het restant van rooibrief nummer 119 van 23 juni [illegible], met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Paradijs 6B;

b. het perceel groot ongeveer 4.880 m², omschreven in rooibrief nummer 116 van 17 juli 1940;

c. het perceel grond groot 1.330m², omschreven in meetbrief nummer 120 van 29 maart 1972, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Paradijs 6A.

De veilingsvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Een situatieschets van de percelen is verkrijgbaar op ondergetekend notariskantoor.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR

Polarisweg 31-33

Tel. 613199 - 613685

Boutique Gina

Curaçao Caribbean Resort & Casino

Ontvangen:

beeldige Badpakken

merken

Gottex en Mayla

Stroomonderbreking

Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder te storen, doch dikwijls moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:

- Woensdag 15 januari 1992
- Kaya Yeye, Kaya Spenikòk, Kaya Manzi Koko, Kaya Arena, Kaya Mamondengue, Kaya Seroe Mahoema, Kaya Seroe Mahoema straat A, Kaya Seroe Mahoema straat B, Kaya Seroe Mahoema straat C, Kaya Kolonchi kompleks Kaya Trupial 3, Apollostraat 26 t/m 36.

Meet Point

Saladbar - Bar - Restaurant

Coca-Cola

HOERA !!! HET IS ZOVER

LEKKER SURINAAMS ETEN

VANAF ZONDAG 12 JANUARI 1992

is er elke zondag Surinaams eten verkrijgbaar en wel van 11.30 - 15.30

SALADBAR BAR RESTAURANT MEETPOINT te SUNDANCE (KOREDOR)

Telefoon: 623611

Wij zijn geopend van MAANDAG t/m ZATERDAG van 8.00 - 23.00 uur waar u kunt genieten van uw ontbijt, lunch en diner op ons achter terras met een prachtig uitzicht op het binnenwater.

Informeer naar onze extra attractie "HET STEENGRILLEN"

Tevens serveren wij aan onze gezellige bar diverse shakes, verse juices en premium drankjes.

Happy Hour dagelijks van 17.00 - 19.00 uur.

Meetpoint is voor iedereen toegankelijk, dus ook voor niet leden.

ÑAPA
AMIGOE
ZATERDAG 11 JANUARI 1992
Weekend Bijlage

Trinchera vecht tegen buitenlandse overheersing

Telelele: Curaçaos oudste gezongen poëzie leeft volop

= door Iteke Witteveen =

HET KLONK ALS jubelzang, dat danklied aan God waar het Santa Rosa-koor de plechtige nachtmis 25 december mee eindigde. De verraste kerkgangers applaudiseerden opgetogen. Dat was niet zomaar een mooi lied, het was de zolang verboden tambu! De in Nederland geboren pastoor was het zelf ontgaan, maar wat er in die kerstnacht in zijn kerk klonk was onmiskenbaar datzelfde Afro-Curaçaose ritme waartegen, tot na de Tweede Wereldoorlog, donderpreken werden afgestoken en dat volgens overlevering, door de r.k. geestelijkheid is vervolgd als 'iets lelijks, iets voor mensen van Afrika, iets van de duivel zelf'. Koorleider Pablo Walter had voor deze historische gebeurtenis een speciale vorm van tambu uitgekozen, de zogenaamde *Telelele* of lange wijs, een variant dat hij nog kent van zijn jeugd. 'Het leent zich meer dan de zogenaamde tambú 'korte wijs' met dat fellere, tot dansen nodende ritme, voor het overbrengen van een boodschap, een verhaal'.

Juist deze zeer poëtische en waarschijnlijk oudste, tevens meest Afrikaanse tambú is de laatste vijftig, zestig jaar in onbruik geraakt. Alleen oude tambú-zangers, zoals Shon Kola (75), Petronelia Coco (Petoi) (76) en de tweelingzusters Dam (85), beheersen deze zangvorm die improvisatie en vele stembuigingen vereist, nog. Maar de bejaarde vrouwen zingen niet meer in het openbaar en Shon Kola kondigt in zijn tambú steeds indringender zijn dood en begrafenis aan.

Daarmee dreigt een mooi en historisch-belangrijk cultuurgoed verloren te gaan. Om dat te voorkomen organiseerde de, al bijna twintig jaar actieve, culturele beweging *Trinchera* (=lett: loopgraaf) een festival van Telelele-liederen. Met een festival hoopten de leden van deze beweging, die met de eigen cultuur een dam willen opwerpen tegen buitenlandse overheersing, jongeren te laten kennis maken met deze oorspronkelijke tambú.

Laten we de Telelele nieuw leven inblazen.

Iets dat in 1990 nog onmogelijk bleek, simpelweg door gebrek aan voldoende kennis werd dit keer een succes. We bezochten het Festival, spraken met jongeren, met tambúspelers en luisterden naar wat twaalf tieners in de melodie van hun voorouders bezongen. Van twee van de leiders van deze culturele reddingsoperatie, het echtpaar Maureen en Rene Rosalia, respectievelijk coördinator van dit Festival-project en de oprichter en algemeen coördinator van *Trinchera*, hoorden we meer over het verloop van dit project. Met hen ook spraken we over de zin van het behoud van dit specifieke onderdeel van de Curaçaose cultuur.

SPOEDCURSUS

Er ging heel wat aan vooraf voordat op 15 december de jonge kandidaten konden laten horen wie er goed 'Telelele' kan zingen. Binnen de *Trinchera*-gelederen was eerst stevig gestudeerd op de achtergronden en kenmerken van tambú-telelele. Rene Rosalia, die al vanaf 1972 de Curaçaose folklore bestudeert, liet de groep aan de hand van oude opnames en uitgewerkte teksten kennis maken met variaties in melodie, in structuur van liederen en in het bespelen van de tambú. Ook werd het onderscheid tussen deze oude tambú-vorm en het tambú-ritme dat zich vermoedelijk vlak na de slaventijd (1863) heeft ontwikkeld, de zogenaamde korte wijs, behandeld.

Rene Rosalia: 'Telelele heeft meer tekst. In drie tot vier regelige strofen wordt verhaald, vaak over verschillende onderwerpen. In tegenstelling tot de fellere 'korte wijs' of sera bari (lett: drum sluiten), kan je op de Telelele maar zestien maten dansen, dan stop, luisteren'. Door deze workshop konden de initiatiefnemers zelf de kandidaten voorbereiden, want de ervaring leerde dat de na-oorlogse generatie niet meer weet wat Telelele inhoudt. Zo bleek een kandidaat van vorig jaar, zoon van een bekende tambú-speler, die was voorbereid door de groep Isocco, met een tambú-lied te komen dat wel oud maar geen Telelele was.

Deze jongen was dit jaar weer van de partij, evenals de dochter van de zangeres van de tambu-hit van dit jaar Elia Isenia. De andere tien kandidaten kwamen uit tambú-groepen (Aly en zijn vrienden, Bati Kibra), de ritmische groep Rikawema, via het werk van de stichting Kulturele Aktiviteiten Banda Bou- AKUBOU en het werk van Jeugdzaken in de wijken Bonam en Koraal Specht. De bekende zanger Ced Ride had ook mee willen doen, 'maar ja, hij is geen tiener meer'.

Wat volgde was een spoedcursus voor kandidaten en begeleiders over de geschiedenis en het eigene van de Telelele. Maureen Rosalia: 'We lieten de jongeren oude melodieën horen, daar konden ze er één uitkiezen'. Het waren melodieën van Shon Kola, Petoi, van wijlen Bea Kalukrei, Ana Helena, Baba of gewoon anoniem, van het volk. Speciale zorg kreeg de voor de Telelele zo belangrjke tekst. 'Vooral nu het taalgebruik zo in verval is geraakt, niet alleen bij onze lokale groepen, maar ook internationaal', motiveert Rene Rosalia, 'je hebt niet meer een Ruben Blades, Bob Marley of Tite Curet Alonso.

Wij wilden de jongeren met voorbeelden uit onze eigen cultuur laten kennismaken. Ze moeten weten dat je als zanger moet werken aan een tekst, je moet denken, je gedachten formuleren, verzen schrijven'. Zijn vrouw Maureen vult aan: 'Het belangrijkste was nu dat de jongere achter haar of zijn tekst kon staan'.

Wat doorslaggevend is in het zingen van tambú is dat het echt tambú is, met die typisch tambú-zwaai' en daarvoor moet in de stembuigingen en tonen doorklinken dat de zanger of zangeres zelf beleeft wat hij of zij bezingt. De tambú-cultuur heeft daar eigen woorden voor: de dichter-tekenaar Elis Juliana noemt het 'sneif', algemener is de uitdrukking 'huilen', 'yora di tambu'.

Volgens de ongeëvenaarde tambú-zanger Shon Kola geldt dat gevoelige speciaal voor de Telelele, 'juist in die wijs druk je je emoties uit, je gevoelens van liefde, van smart, van lofzegging, van blijdschap, van rouw. Het is pure emotie, soms moet je er zelf bij huilen. De 'korte wijs' is er meer voor het leveren van kritiek'. Een te drastisch onderscheid, waar Shon Kola zichzelf in de praktijk dan ook niet aan houdt.

VROUWEN

De sfeer was goed op die regenachtige zondag in de met mooie decors aangeklede ruimte van Isla Verde waar het eerste Telelele-festival plaatsvond. De eettentjes, bar, een tafeltje met een nieuwe publicatie van *Trnchera* zorgden voor gezellig geloop en, gelukkig, het geluid was goed. Meestal moeten tambú-beoefenaars zich tevreden stellen met een slecht functionerende geluidsinstallatie om, bij de deprimerende omgeving van een snack, met het publiek te communiceren. De kandidaten zeven meisjes, vijf jongens in de leeftijd van 14 tot 19 jaar, werden op dit vlot verlopende festival allen begeleid door tambú-, chapispelers en koor van *Trinchera*. Dat vereist veel concentratie, omdat je een Telelele wijs op verschillende manieren kan zingen, hoog, laag en sommige melodieën erg op elkaar lijken', weet Maureen Rosalia uit eigen ervaring.

Indrukwekkend zaten daar vooraan, achter een grote tafel en omgeven door familie en vrienden van de kandidaten, van bejaarden en jongeren, de personen die een oordeel kunnen vellen over de Telelele: de negen leden tellende jury. In hun midden zat de legendarische Petronilia Coco, beter bekend als Petoi (76), met naast haar de al een halve eeuw, razend populaire tambu-zanger Shon Kola (75).

Wie uit de samenstelling van de jury, acht mannen, één vrouw, mocht denken dat tambu al vanouds vooral een mannen aangelegenheid is heeft het mis. Petoi is eerder een nog levende getuige van vele generaties vrouwelijke tambu-zangers. Het waren ook vrouwen, zijn moeder, Bea Kalukrei, die Shon Kola de kunst van het tambu-zingen bijbrachten. Waarom vrouwen, die vroeger het tambú-gebeuren bepaalden, verdwenen zijn is onduidelijk. Wel duidelijk is dat vrouwen bij tambú horen als zout in de pap. 'Bij tambu moeten vrouwen, op zijn minst in het koor', bevestigt Rene Rosalia.

De jongens hadden net zo hard hun best gedaan als de vrouwelijke kandidaten, hun inzet was even groot en hun teksten waren net zo gevarieerd: over de vervuiling, de uitverkoop van Curaçao aan buitenlanders, de voortrekkerij van vreemdelingen, druggebruik en een speciaal verzoek aan God om, onder ons jongeren, een extra oogje in het zeil te houden. Maar geen van deze mannelijke kandidaten haalden de finale. Was het 'baard in de keel?' Bij de vrouwen waren vier serieuze kanshebbers. Die meisjes articuleerden goed, zongen met durf en 'smaak'.

Voor Shon Kola was er maar EEN die echt goed de Telelele zong, 'dat meisje in het wit, zij heeft de meeste melodie'. Het was de 19-jarige, oudste deelnemer Rudsella Sambo van de groep Rikawena. Zij won overtuigend. Haar melodie was een moeilijke wijs van Shon Kola zelf — voor de kenners =: de wijs van *Rifero* —, de tekst van Rene Rosalia, met kritiek en waarschuwingen als 'Curaçao wordt een varkensbende' en 'pas op, als oude mensen huilen dan is het vijf voor twaalf'. Ze won er een jaar lang les op een instrument van haar keuze mee. 'Je moet wel doorzettingsvermogen hebben om een goed Telelele te leren zingen', aldus de jeugdige winnares, die trombone gaat leren spelen, 'je moet niet alleen goed articuleren, maar je moet ook weten hoe je de woorden moet zingen, met die 'zwaai' erin, zingen van het leven zelf.'

Toevallig een vrouw? 'Een vrouwenstem leent zich toch beter voor deze wijs', opineerde Elia Isenia desgevraagd, 'een man kan het ook leren, maar, het klinkt mooier als het een vrouwenstem is, want wij hebben een stem die subtieler is, die kan uithalen en kan klinken als een klok'.

IMPROVISEREN

Pers, plaatselijke overheid, leden van de Vereniging van Musici of de Jazz Foundation waren weliswaar afwezig, maar in zoverre de

Vervolg op pag. 4

Rene Rosalia en Maureen Rosalia - Lourens

Vanaf rechts: Shon Cola, winnares Rutsella Sambo, deelneemster Philalis Ersilia, jury-lid en tambú-zanger Beno Martis.

Telelele-Talalala

Betekent telelele iets of zijn het slechts klanken zonder betekenis? Het is een vraag die behalve in Curaçao op vele andere plaatsen in het Caribisch gebied waar deze of aanverwante klanken te horen zijn gesteld wordt. Zo klinkt het in boerenliederen in Puerto Rico, in Cuba, in de Afro-Caribische liederen van andere samenlevingen van gevluchte slaven, zoals in rouwliederen van de palenqueros in Noord-Colombia, in de oorspronkelijke Aleki van de Surinaamse boslandcreolen, in Venezuela.

Twee auteurs, de Cubaan Fernando Ortiz en de Puertoricaanse linguist Manuel Alvarez Nazario *(El elemento Afronegroide en el Español de Puerto Rico*, 1974) wijzen in hun studies op de mogelijke Afrikaanse origine van deze refreinen. Beiden wijzen op een studie over de Yorubataal o.a. van de Golf van Guinea, waarin olelé en to-lelé goedkeuring uitdrukken. Olelele zou in diezelfde taal ook 'gegroet' betekenen, aldus Ortiz in een van zijn belangrijke publicaties: *Los bailes y El Teatro de Los Negros en el folklore de Cuba* (1951, 1981). Ortiz zoekt het in het eigene van de Afrikaanse zang zelf, 'de dialoog-vorm zelf, die wisselwerking tussen de solist en "de overigen" (koor, zang, musici, publiek), verklaart het veel voorkomen van losse woorden, uitroepen, enthousiaste uithalen...'.

In de *palenque*-taal in noord-Colombia, een taal die overeenkomsten vertoont met het Papiamentu, wordt in de ele-elo liederen van de begrafenisrituelen gerefereerd naar de plaatsen van oorsprong van hun voorouders: Angola, Luango, rio Chiluango, Congo, (Aquilles Escalante, 1979). Voor Curaçao is een recente Venezolaanse studie over het ritme van Luango in de tambú van belang.

Hierin behandelt de auteur, Luis Arturo Dominguez (1988), de verschillende vormen van tambú van de uit Curaçao gevluchte slaven in Coro, La Vela en Puerto Cumarebo. Dominguez interpreteert de door hen gebruikte Telelele aldus: 'Het is een uitdrukking zonder betekenis ingegeven door een wanhopige emotie, het zijn refreinen die gedachten en gevoelens uitdrukken'. (Vivencia de un Rito Loango en el Tambú, 1988).

Rene Rosalia herkent veel van deze interpretaties in de Curaçaose Telelele, 'het heeft de functie van goedkeuren zoals bij de Yoruba en het geeft een sfeer aan. Het Telelele-zingen creëert een stemming van plezier, van droefheid of melancholie, van strijd en opwinding'.

IN DIT NUMMER van Ñapa :

ÑAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Marisa Eduarda

= door ANP-redacteur Tjabel Daling =

Vrijhandelszone eind jaren '90 mogelijk

Twee eeuwen overheersing V.S. in Latijns-Amerika

DEN HAAG - De val van de Berlijnse muur, het einde van de koude oorlog en de mislukte augustuscoup in de Sovjetunie hebben belangrijke gevolgen gehad voor Latijns-Amerika. Het verdwijnen van de ideologische tegenstellingen tussen oost en west heeft de kansen op een blijvende vrede in Midden-Amerika vergroot. In andere delen van Latijns-Amerika verruilden linkse guerrillastrijders, op uitzonderingen als het 'Lichtend Pad' in Peru na, de wapens voor het stemhokje. Nu Washington niet langer bang hoeft te zijn voor de vermeende Sovjetinvloed op het westelijk halfrond, is de kans dat Latijns-Amerika een zelfstandiger koers kan varen toegenomen. De afhankelijkheid van het continent ten opzichte van de Verenigde Staten lijkt af te nemen en plaats te maken voor samenwerking, waarvan alle partijen min of meer gelijkelijk hopen te profiteren. Omstreeks 2000 moet er volgens de Amerikaanse president George Bush een vrijhandelszone zijn van de Noordpool tot Vuurland. Het noord-, midden-, en zuidamerikaanse antwoord op de economische machtsvorming van de Europese gemeenschap, Japan en andere Aziatische landen.

"Nu de economische situatie in steeds meer latijnsamerikaanse landen verbetert, moet zo'n vrijhandelszone aan het eind van de eeuw mogelijk zijn", aldus Bernard Aronson, de Amerikaanse onderminister voor interamerikaanse zaken. Het handels- en investeringsplan van Bush kan het begin zijn van een nieuwe relatie tussen beide Amerika's, schreef het maandblad South . "Als de wil maar bestaat te onderhandelen over de wederzijdse politieke en economische voordelen."

DOMINANT

De VS voerden de laatste 200 jaar een dominante politiek op het latijnsamerikaanse continent die van twee constanten uitging: De invloed van Europese mogendheden als Frankrijk, Spanje en Duitsland beperken en de angst voor het communisme. Die politiek werd onder meer vastgelegd in de zogeheten Monroedoctrine (1823), op grond waarvan Europese interventies in 'Amerika's achtertuin' niet zouden worden geduld.

Alleen voor Haïti werd een uitzondering gemaakt. Europese schuldeisers mochten van Washington de kanonnen tegen deze vrije zwarte staat in stelling brengen. Een twintigste eeuwse variant op de Monroedoctrine was het Platt-amendement in de Cubaanse grondwet (tot stand gekomen toen Cuba begin deze eeuw nog een Amerikaans protectoraat was), waardoor de VS zich het recht voorbehielden in Cubaanse aangelegenheden te interveniëren als de 'politieke, sociale en economische rust' op het eiland zou worden verstoord.

INGRIJPEN

De VS grepen in het begin van de eeuw om de haverklap naar de wapens om hun eigen economische belangen veilig te stellen. In de periode 1900-1920 kwamen Amerikaanse troepen niet minder dan twintig keer in naburige republieken tussenbeide. Cuba werd van 1899 tot 1902 bezet en was van 1902 tot 1933 een noordamerikaans protectoraat. Panama werd in 1903 losgemaakt van Colombia om de Amerikanen korte tijd later te verzekeren van het Panamakanaal. Noordamerikaanse mariniers bezetten van 1909 tot 1933 Nicaragua. Tegen hun aanwezigheid zou de conservatieve politicus Augusto Cesar Sandino een guerrilla ontketenen. Haïti kreeg in de periode 1915-1934 eenzelfde behandeling.

Toch was in 1914 Groot-Brittannië nog altijd de grootste investeerder op het latijnsamerikaanse continent. Het veranderde dat: In 1929 kwam 40 procent van het vreemde kapitaal in Latijns-Amerika uit de VS.

In de jaren dertig nam de regering van Franklin D. Roosevelt een andere houding aan ten opzichte van Latijns-Amerika. De VS wilden voortaan een goede buurman zijn ('good neighbor policy') en droegen het principe van noninterventie uit. Inmiddels ging ook de economische wereldcrisis van 1929 niet aan het westelijke halfrond voorbij. Zij leidde tot massale werkloosheid en sociale onrust. Militaire dictators, bewonderaars van Hitler, Mussolini, Salazar en Franco, grepen in verscheidene landen de macht. Toch zouden de meeste latijnsamerikaanse landen, op Argentinie na, de oorlog verklaren aan de as-mogendheden (Italië, Duitsland en Japan).

GROTERE INVLOED

De laatste decennia is de Amerikaanse invloed op alle terreinen nog groter geworden. De Amerikaanse (televisie)cultuur verspreidde zich over het continent. Religieuze kerkgenootschappen en sekten verkondigden hun boodschap en Amerikaanse banken en bedrijven verwierven veel macht. Militairen werden in veel gevallen door de VS opgeleid. Via instellingen als de Wereldbank, de Interamerikaanse Ontwikkelingsbank en het Internationale Monetaire Fonds (IMF) oefenden de VS grote invloed uit op het reilen en zeilen van de economie.

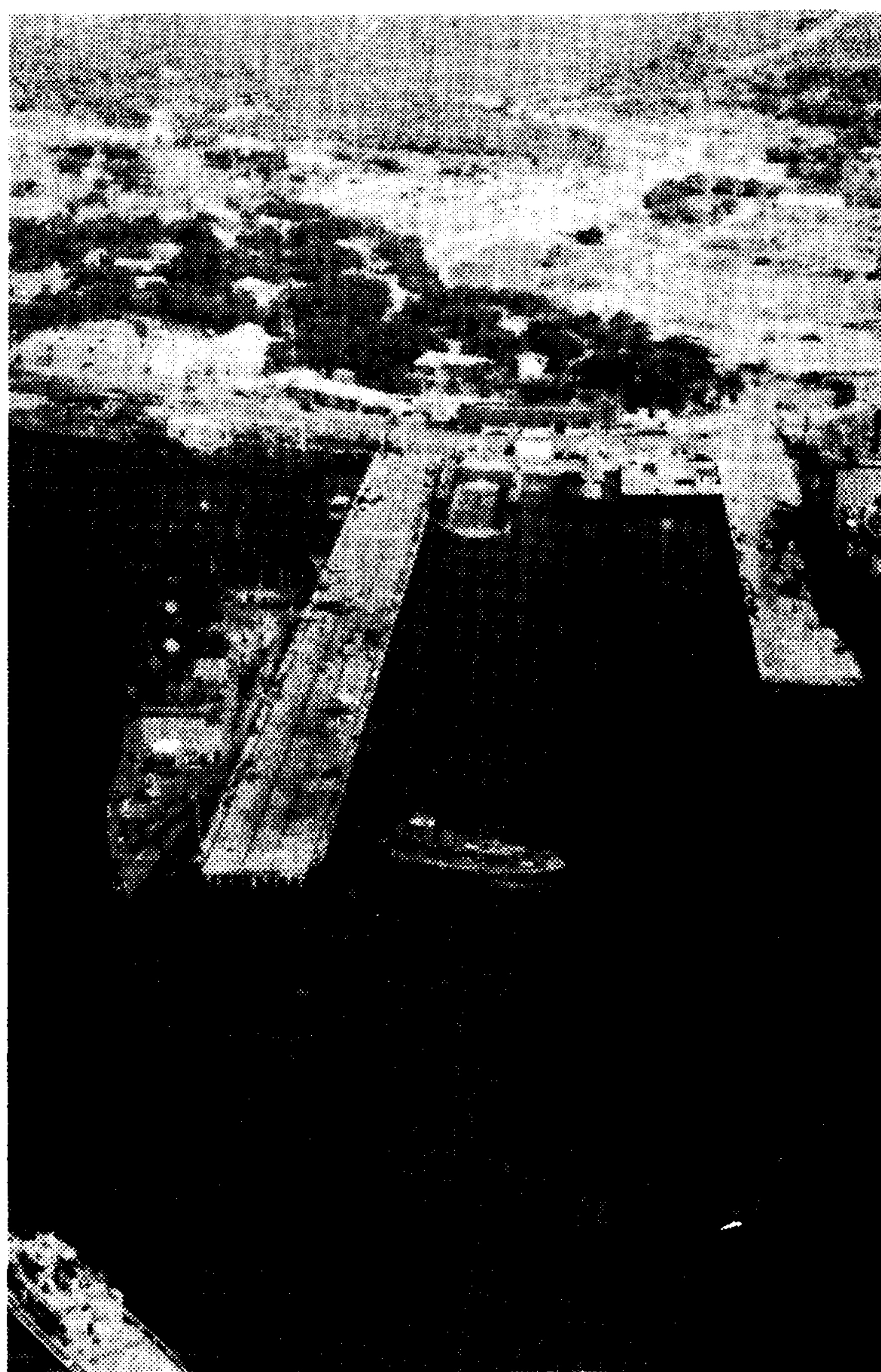
De Leidse historicus H. Ph. Vogel, jarenlang woonachtig in de VS en gespecialiseerd in de geschiedenis van Latijns-Amerika: "Ik denk dat de invloed van de VS, met name in Mexico en Midden-Amerika, in de toekomst nog sterker wordt. De economische afhankelijkheid zal groeien. Want hoe je het ook wendt of keert: De VS bepalen zelf of ze in Latijns-Amerika investeren of hun investeringen terugtrekken. Op cultureel en politiek gebied zie je dat verschijnsel ook. De Mexicaanse president Carlos Salinas kreeg zijn opleiding aan de Harvard universiteit. Alle presidenten in Midden-Amerika spreken Engels. Als je in Honduras woont en je dochter wil iets bereiken, stuur je haar naar een Amerikaanse universiteit om een 'degree' te halen. Ik vind die sterke Amerikaanse overheersing wel jammer: Ik hou van veelvormigheid, niet van eenheidsworst."

RODE GEVAAR

Het vermeende rode gevaar gaf de Amerikaanse politiek vanaf de jaren vijftig een sterke anti-communistische lading. Soms probeerden politici door een omvangrijk economisch hulpprogramma ('Alliance for progress' onder president Kennedy) sociale veranderingen tot stand te brengen en de communisten de wind uit de zeilen te nemen. Maar nog vaker steunde Washington, zoals de Nederlandse historicus J.G. Kikkert het uitdrukte, "rechtse rebellen tegen linkse regeringen en rechtse regeringen tegen linkse rebellen".

Zo kwamen de VS in 1954 in Guatemala tussenbeide, probeerde men het Cubaanse bewind van Castro in 1961 omver te werpen en landden noordamerikaanse mariniers in 1965 in de Dominicaanse republiek. In dit rijtje passen ook de steun aan de putschisten in Chili, die de democratische gekozen marxistische president Allende in 1973 ten val brachten en de hulp aan Salvadoraanse militairen en Nicaraguaanse contra's. Ook de Amerikaanse invasie in Grenada in 1983 maakt deel uit van dit schema.

Vogel wijst in dit verband op de soms tegenstrijdige politieke doeleinden van de Amerikaanse regering: De traditionele spanning tussen de ministeries van Buitenlandse Zaken en Defensie. Het eerste had meer oog voor de handhaving van de mensenrechten, terwijl het Pentagon de nadruk legde op 'het communistische gevaar'. Van de eerste politiek was president Jimmy Carter (1977-1981) een exponent; van de tweede Ronald Reagan (1981-1989).

De Amerikaanse basis in Guantanamo op Cuba bewijst nog steeds nadrukkelijk de militaire aanwezigheid van de Verenigde Staten in Latijns Amerika.

Reagan's opvolger, George Bush, zet tegen het bewind van Cuba de traditionele anti-communistische politiek voort. Van een toenadering met Castro is geen sprake. "We horen de dictatuur van Castro piepen en kraken en zullen haar spoedig zien instorten", zei de president onlangs. De bemiddelende houding van enkele latijnsamerikaanse landen die Castro niet als een 'melaatse' wensen te beschouwen, zal vermoedelijk geen vruchten afwerpen. Maar verder lijkt Bush wat Latijns-Amerika betreft vooral op economisch gebied en in de strijd tegen de drugshandel succes te willen boeken.

"De rol van de VS is sterk aan het veranderen", zegt de Chileense politicoloog Patricio Silva. "Dat komt ook door een veranderde kijk op de geschiedenis van veel latijnsamerikanen. De VS kregen vroeger overal de schuld van. Hun rol en invloed is vaak overschat. Als je naar de putsch van '73 kijkt, dan is die niet alleen aan de VS te wijten. Iedereen heeft toen fouten gemaakt. Allende, de militairen, de intellectuelen, de bourgeoisie. Als die 'VS imperialisten' alles zouden bepalen, dan had Chili toch nooit de kans gehad zich economisch zo op te werken. V.S.in Latijns Amerika.

Arabische buurlanden weinig enthousiast

Libische oppositie zoekt toenadering in Washington

MUHAMAR GADDAFI
...*novelle*...

LONDEN/WASHINGTON - Het bericht op de voorpagina van de internationale Arabische krant Al-Hayat dat eind november op het laatste nippertje in Libië een staatsgreep is verijdeld, bevestigt drie al langer bekende problemen van de Libische oppositie: de oppositie heeft in het binnenland te weinig aanhang, wordt niet (meer) gesteund door andere Arabische landen en het gebrek aan enthousiasme van Arabische buurlanden voor de tegenstanders van de Libische leider Al-Gaddafi wordt bepaald niet gegemaakt met de steun van de VS, want de regering-Bush blijft wantrouwen koesteren tegen het islamitische element in de oppositie.

Door Al-Hayat als betrouwbaar gekwalificeerde Arabische bronnen in Londen briefden het nieuws over de mislukte staatsgreep aan de krant door. Er zou in Londen al een lijst circuleren met de namen van de Libische burgers en militairen die in verband met de couppoging zijn gearresteerd. Het gaat om enkele tientallen mensen die op 29 november werden aangehouden en van wie sommigen zouden hebben bekend. De krant had eerder de primeur foto's te mogen maken tijdens een militaire oefening van Libische militairen in een kamp bij Washington. Het gaat om 350 soldaten die ooit in Tchad gevangen werden genomen en vervolgens 'vrijwillig' een training kregen van de CIA voor commandoacties in Libië. Toen dictator Hissein Habre op 1 december vorig jaar uit Tchad werd verjaagd, keerden meer dan duizend Libische krijgsgevangenen terug naar hun eigen land, maar enkele honderden weigerden dat. Op last van de nieuwe regering van Tchad moesten zij het land verlaten.

BEVRIJDINGSLEGER

De Amerikaanse regering probeerde hen, onder toezicht van het internationale Rode Kruis, in bevriende Afrikaanse staten zoals Zaire en Kenya onder dak te brengen, maar dat mislukte. Uiteindelijk werden zij naar de VS gebracht en over verscheidene steden gespreid. Maar, een keer in de drie maanden oefenen zij nog gezamenlijk, onder de vlag van nationaal Libisch bevrijdingsleger, zogezegd de gewapende arm van de grootste Libische oppositiegroep, het nationaal Libisch reddingsfront. Maar zij oefenen niet alleen samen, zij bidden ook samen en de officieren hebben zich ontpopt tot imams die in gebed voorgaan en waarschuwen tegen vrouwen en drank. Hoewel de meeste mannen alleen fel anti-Gaddafi zijn en verder brave, niet-extremistische sunnieten, lijkt Washington deze islamitische noot in hun verzet toch te wantrouwen.

De ondergrondse Libische tak van nationaal Libisch reddingsfront verspreidde voorafgaand aan de mislukte coup pamfletten in enkele Libische steden waarin de burgers konden lezen dat de regering-Bush het front niet steunt wegens de islamitische kleuring van de politieke boodschap.

De leiding van het front wordt gevormd door voormalige Libische ministers, diplomaten, ambassadeurs en exleden van de revolutionaire commandoraad. Het zijn nationalisten, pan-arabisten, en lieden die ooit een voorbeeld namen aan de Baathpartijen van het Midden-Oosten. Hun politieke commissaris Ibrahim Sahad heeft het een en ander uitgelegd over de wederwaardigheden van het front met Arabische regeringen, die verklaren waarom hun enige vriend tegenwoordig Washington is.

Koning Hassan II van Marokko heeft in 1984 de vertegenwoordiger van het front in Marokko laten oppakken en, aldus Sahad, aan de Libische regering cadeau hebben gedaan als dank voor beëindiging van de financiële steun van Libië aan het Polisario, de beweging die vanuit Algerije een uitputtingsoorlog voert tegen de Marokkaanse bezetting van de westelijke Sahara. Wat beter verging het de vertegenwoordigers van het front in Caïro, waar de Egyptische president Hosni Mubarak hen wel liet arresteren, maar uiteindelijk niet deporteerde.

De meeste steun kreeg de Libische oppositie, aldus Sahad, van de Iraakse president Saddam Husayn, die het geld en de wapens verschafte om voor de Libische oppositie een groot militair trainingskamp in Sudan te bouwen, compleet met een radiostation dat ondermijnende programma's richting Libië straalde.

Deze steun van Irak begin jaren '80 kan waarschijnlijk grotendeels worden verklaard uit het feit dat Libië in de oorlog van Irak tegen Iran de kant van Iran had gekozen. Het werd toen niet uitgesloten geacht in Baghdad dat Libië aan Iran dezelfde lange-afstandsraketten zou kunnen verschaffen waarmee Irak Iraanse steden bestookte.

Het nationaal Libisch reddingsfront dat nu kantoor houdt in Washington, hoeft niet veel te verwachten en evenmin te vrezen van de twee andere oppositiegroepen, die net groot genoeg zijn gebleken om het tot een zekere naamsbekendheid te schoppen. Dit zijn de Jama'a Islamiyya die in 1981 werd opgericht, georiënteerd is op de Egyptische moslimbroeders (Sunnitische extremisten) en het blad 'De moslim' publiceert. En verder de Nationale Libische Alliantie, die in 1988 het licht zag en eigenlijk uit mensen van hetzelfde politieke slag bestaat als die nu in Washington zitten, plus wat semi-linkse groepjes.

De Verenigde Staten mogen bij hoge uitzondering wel eens een verdreven prins of koning steunen, het ziet ernaar uit dat zij, als zij op zoek zouden gaan naar loyale monarchisten die treuren om de vroegere koning Idriss van Libië, bij 'hun' Libisch front ook aan het verkeerde adres zijn.

Sahad heeft in een interview gezegd dat het front geen terugkeer van de monarchie wil. Wel is het tijd, zei hij, enkele belangrijke feiten uit de periode van Idriss koningschap te erkennen. Idriss, in de Libische propaganda meestal het mikpunt van beschuldigingen van grove corruptie, is in Sahads visie op zijn minst een goede nationalist, een goede Arabier, veel beter dan de Egyptische Nasseristen destijds wilden weten. Idriss steunde vanaf het begin de Algerijnse bevrijdingsoorlog tegen de Fransen en ook de Palestijnse bevrijdingsbeweging, aldus Sahad. Na de zesdaagse oorlog van 1967 steunde hij de harde lijn tegen Israël. Onder Idriss hadden de Libiërs bovendien meer vrijheid dan de Egyptenaren onder Nasser, de Tunesiërs onder hun socialistische Bourguiba of de Algerijnen onder hun Boumedienne, vindt Sahad. En in tegenstelling tot de periode onder Gaddafi werd onder Idriss niemand om politieke redenen geëxecuteerd, stelde Sahad vast.

Hoe zwak de Libische oppositie ook is, het ziet ernaar uit dat Gaddafi zich toch niet helemaal veilig voelt temidden van zijn eigen mensen.

MADURO & CURIEL'S BANK N.V.

Bo Banko Amigu

BEUREN VAN DE RIJKEN OM TE GEVEN AAN DE ARMEN

150 Jaar arbeid voor God en kind

Zusters van Roosendaal: via onderwijs dichter bij de hemel

= door drs R.R. Donk =

OP 12 JANUARI 1992 is het precies honderdvijftig jaar geleden dat de zusters franciscanessen van Roosendaal op verzoek van de bekende prefect Martinus Niewindt op Curaçao aankwamen. Is dit feit uit de Curaçaosche geschiedenis belangrijk genoeg om in brede kring gevierd en herdacht te worden? Is de betekenis van de zusters van Roosendaal groot genoeg geweest om er een of meerdere artikelen aan te wijden? (in de Kersteditie van de Amigoe verscheen al een artikel over dit onderwerp red.)

Als Antilliaanse historicus vind ik dat de betekenis van deze onderwijszusters voor de volksontwikkeling grondig bekeken zou moeten worden. Hun invloed mag niet onderschat worden. Duizenden Antilliaanse meisjes hebben tussen 1842 en de tachtiger jaren van deze eeuw onderwijs bij de zusters gevolgd. Welke invloed hebben de zusters als religieuze en lerares op deze jonge dames gehad? Op welke wijze hebben de leerlingen van de zusters de opgedane kennis, inzichten, vaardigheden en houdingen toegepast in hun maatschappelijk functioneren? Hoeveel jonge dames hebben door de zusters de keuze gemaakt voor het kloosterleven?

Bovenstaande vragen kunnen het best beantwoord worden door de oudleerlingen van de zusters van Roosendaal. Met de methodieken van mondelinge of orale geschiedenis is via interviews nog heel wat kennis te achterhalen. Het vinden van antwoorden op een aantal van de gestelde vragen kan deels door literatuurstudie of archiefonderzoek verkregen worden. Wie de vele detailstudies over de geschiedenis van het Antilliaanse onderwijs bestudeert, valt het op dat het merendeel van de auteurs zich bezighoudt met de invloed van de katholieke kerk op het onderwijs. De zusterscholen worden echter onderbelicht. De scholen van de fraters van Tilburg (opgericht in 1886) krijgen veel aandacht, mede omdat de fraters bij iedere kwarteeuw van hun bestaan op de Antillen een herdenkingsboek(je) hebben uitgegeven.

FRATERS

Bovendien hebben oudleerlingen van deze fraters hun vroegere onderwijzers en leraren bij de honderdjarige viering in 1986 goed herdacht met een bundel getiteld: *"Uit dankbaarheid"*. Veel van deze oudleerlingen, die het blijkbaar in de samenleving 'gemaakt' hebben, zijn de fraters ondanks de kritiek die sommigen hebben, dankbaar voor al hetgeen zij geleerd hebben voor het latere beroep, maar vooral voor het leven. Een oudleerling publiceerde in datzelfde jaar een roman met de veelzeggende titel: *"Kinderen van de fraters"*. (1).

Oudleerlingen van de zusterscholen hebben zich tot nu toe verrassend genoeg niet laten horen. De betekenis van de zusters van Roosendaal voor de godsdienstige, culturele en sociale ontwikkeling kan daarom moeilijk gereconstrueerd worden. De zes gepubliceerde boekjes over deze groep zusters zijn op enkele artikelen na door zusters van Roosendaal zelf geschreven. Alle zes zijn herdenkingsboeken uit het jaar 1892, 1932 en 1942. Over je eigen orde of congregatie schrijven houdt echter risico's in. Je moet voorzichtigheid betrachten. Je moet zo schrijven dat alle leden van de groep tevreden zijn of zich in het geschrift kunnen vinden. Je schrijft bovendien in opdracht van een groep en het eindprodukt moet door de hogergeplaatsten goedgekeurd worden.

Herdenken betekent daarom vaak schrijven voor eigen publiek. De groep die in het middelpunt staat wordt met lof genoemd zonder dat al te kritisch gekeken wordt naar de werkelijke betekenis. Het is ook moeilijk om over je eigen orde met veel trots te schrijven, omdat dit bij de lezers dan slecht zou kunnen vallen.

Het leek mij daarom als protestants opgevoede Antilliaanse historicus interessant om te onderzoeken waarom het katholieke geloof op de Antillen in het verleden zo'n grote invloed heeft gehad. Ligt dat aan het missiewerk van de paters en fraters zoals zo vaak in de publikaties beschreven staat? Wat was dan de bijdrage van de verschillende zusterorden? Zijn er bijvoorbeeld op het eiland nog vrouwen die zich 'meisjes van de zusters' zouden noemen?

ARCHIEVEN

Met deze vragen in het achterhoofd nam ik mij ruim een jaar geleden voor de archieven in te duiken. Ik belde daarom het moederhuis 'Mariadal' in Roosendaal op om te vragen of er nog archieven in de kluis waren over de geschiedenis van de orde op Curaçao. Ik had geluk. Twee dikke mappen vol handgeschreven brieven van oversten, zusters en bisschoppen waren aanwezig en chronologisch geordend. Ik mocht die met alle plezier bestuderen, maar wel binnen de kloostermuren.

De reizen van Zwolle naar Roosendaal — op en neer 6 uur met de trein! — waren niet vergeefs. De lezer vindt er een schat aan gegevens als hij zich door al die pietepeuterige handschriften en soms zeer uitvoerige brieven heen slaat. Helaas is dit archief niet compleet. Het begint in 1840 en loopt tot 1930 en bevat merendeels brieven die op Curaçao geschreven zijn. Of de brieven naar Curaçao ook bewaard zijn op het eiland is mij niet bekend. Gelukkig bevat het Roosendaalse archief/bibliotheek wel meer dan twintig fotoboeken van de vooroorlogse jaren en de complete edities van het tijdschrift *'Echo's uit de missie'* (1927-1965).

Tijdens het bestuderen van de bronnen stelde ik mijzelf de volgende vragen:

- wat heeft toch zo'n jonge congregatie bezield om weinig ervaren meisjes de grote reis over de oceaan te laten maken?
- welk idealisme dreef de kloosterzusters om zich in te zetten voor de arme meisjes en jongens van het eiland?
- hoe hebben de zusters het werken en wonen op het eiland ervaren?
- hoe dachten zij over de mensen/kinderen waarmee zij dagelijks contact hadden?
- wat is de feitelijke betekenis van deze congregatie voor de volksontwikkeling op het eiland geweest? Moet hun missie als "bevoogdend" of "bevrijdend" worden gezien?
- hoe komt het dat de zusters wel religieuze zusters maakten onder de Antilliaanse meisjes, terwijl de paters en fraters op dit terrein zo'n gering succes hadden?

In dit artikel kan ik onmogelijk ingaan op alle hierboven gestelde vragen. Ik beperk mij daarom tot een aantal aspecten en hoop in een volgende publikatie vooral de betekenis van de zusters voor het volksonderwijs te analyseren. Op 14 februari 1842 begonnen zij namelijk met hun onderwijstaak, dus 14 februari 1992 hebben de overgebleven zusters op Alverna en in Roosendaal weer iets te vieren.

OP REIS

In een brief van 5 februari 1840 wordt voor het eerst geschreven over de plannen die er leven om met een aantal kloosterzusters naar Curaçao af te reizen. Het initiatief was niet van de actieve mère Marie Joseph, de stichteres van de congregatie uitgegaan. Een hun nog onbekende prefect Martinus Niewindt op Curaçao, had aan monseigneur Van Wijkerslooth in Nederland een verzoek gedaan om zusters voor het onderwijs te werven. Liefst zusters die zich wensten in te zetten voor de godsdienstige opvoeding van meisjes. Deze gedachte sloot goed aan bij de ideeën van mère Joseph die in 1832 de congregatie juist voor de opvoeding van en het onderwijs aan jonge meisjes had opgericht.

Na heen en weer geschrijf en met goedkeuring van de bisschop van Breda wordt uiteindelijk de knoop doorgehakt om met Gods hulp aan de verre en vreemde onderneming te beginnen. Mère Joseph spreekt in haar eigen samenvatting van de Curaçaosche missie als over de "bekering der heidenen en ongeloovigen".

Het verzoek tot missie werd gezien als een teken van God die riep tot het 'groote werk'. Verschillende keren spreken de zusters van een offer en *"... het verlangen om spoedig aan het heil der arme zwartjes te kunnen werken..."* Maar welke zusters kwamen in aanmerking voor zo'n grote opgave? Wie van de jonge zusters was sterk genoeg om voor goed afscheid te nemen van de medekloosterlingen en de eigen familieleden? Want de overtocht betekende in feite een breuk met een Europese toekomst en het daadwerkelijk doorsnijden van alle emotionele familiebanden. Een ieder die vertrok, wist dat het afscheid definitief was.

(2) Pas in het begin van de twintigste eeuw ontstonden er mogelijkheden om voor medische behandeling of vakantie naar Nederland te gaan.

VOORTOUW

Mère Joseph koos uit de zusters een zestal om het voortouw te nemen. Daar stonden die dan. Wat zullen die gedacht hebben? Waren zij niet liever in het veilige Nederland gebleven? Huilend namen zij afscheid van al hun geliefden en medegelovigen. Na een lange reis via Rotterdam en Amsterdam werd Den Helder bereikt. Met het schip "Maria Jacoba" zou de overtocht over de grote oceaan plaatsvinden. Dat was een gewaarwording voor die jonge religieuzen tussen die kranige en rauwe zeelieden.

Overgeleverd aan de natuurkrachten en de onstuimige golven bereikte het zeilschip, dat voor de 42ste keer naar Curaçao voer, na zeventig dagen op 12 januari 1842 Willemstad. Volgens het reisverslag kwamen 'tranen van aandoening' in hun ogen bij het zien van het lang verwachte eiland. De welkomst was allerhartelijkst. De tapijten werden uitgerold. Gouverneur Van Raders liet de religieuzen door twee rijtuigen afhalen. Mensen klommen op de daken om toch maar een glimp van de zusters op te vangen. Per slot van rekening kende men toen alleen mannelijk geestelijken op het eiland.

Behalve talen, rekenen enz. leerden de zusters van Roosendaal hun pupillen ook ambachten zoals b.v. hoedenvlechten. Op deze archieffoto de zusters met hun leerlingen die later bedreven hoedenvlechtsters werden en daarmee een goede boterham konden verdienen.

Toen de zusters aan hun missie begonnen, waren zij vol goede moed en grote idealen. De eerste indrukken van het eiland zijn zeer positief. Het klimaat is gezond en vele "negers" worden er wel honderd jaar. Zij roepen de achterblijvers in Roosendaal dan ook op de overtocht te wagen:
"Komt allen hier, hier is wat te verrichten om onze Ziel en die van anderen gelukkig te maken, alles zal u hiermede vallen". (3).

HET BEGIN

Tientallen zusters hebben vanuit Roosendaal in de eerste honderd jaar de reis naar Curaçao ondernomen. Maar hoe is het begonnen? Niewindt had missionarissen nodig die via kerk en school het roomskatholieke geloof onder de lagere volksklassen konden verspreiden. Hij wenste het ongeregelde missiewerk dat hij in 1824 begonnen was hechter te organiseren. Rond 1840 had hij al een helder plan voor de toekomst. Hij voorzag dat de anti-katholieke stemming in Venezuela en Colombia een goede voedingsbodem was voor de oprichting van een pensionaat voor buitenlandse meisjes op het eiland.

De zusters zouden ook tegen betaling lessen kunnen geven aan Curaçaosche meisjes van betere stand. Niewindt schatte goed in dat als het onderwijs een neutraal karakter zou hebben de protestantse heren hun dochters naar de zusterschool toe zouden sturen. Een katholieke school voor meisjes van het eiland zou overigens weinig geld hebben opgebracht. Later zou blijken dat zelfs de gouverneur en de dominee hun dochters onderwijs bij de zusters lieten volgen!

Voor het eerste jaar had Niewindt een begroting van 4600 gulden opgesteld. Het gebouw voor het pensionaat koste maar liefst 10.000 gulden, maar de kerkleider bleef optimistisch. Hij verwachtte de eerste jaren verliezen te zullen lijden, maar op den duur zou dit werk vruchten afwerpen. Hij waagde in ieder geval de gok en trachtte de onkostenpost zo laag mogelijk te houden. Daarom vroeg hij ook werk- of lekezusters te sturen want die waren per slot van rekening goedkoper dan slaven!

Het onderwijs was toen niet gesubsidieerd dus moest dit onderwijs uit giften en eigen verdiensten bekostigd worden. In Nederland hadden de zusters al ervaring opgedaan met kostscholen en betalende leerlingen. Met de opbrengsten konden dan de armere volksklassen bediend worden. Dezelfde taktiek pasten zij ook op Curaçao toe. De zusters gaven betaald onderwijs aan meisjes uit beter gesitueerde klassen om gratis onderwijs aan arme kinderen te verzorgen.

COMPETENTIE

Daarom moesten de zusters die uit Nederland kwamen, beschikken over enige competentie om zinvol onderwijs te geven. In zijn brieven naar Roosendal vroeg Niewindt dan ook regelmatig om zusters die het schrijven, rekenen, Frans, Engels of Spaans beheersten.

In de eerste klas van het pensionaat kregen de meisjes uit vooral Santo Domingo, Venezuela en Colombia les in drie talen (Nederlands, Spaans en Engels), in het tweede jaar kwam Frans daarbij. Het ging de zusters om algemene vorming, want de meisjes van betere stand kregen naast de talen zang- en pianolessen en oefening in de schone handwerken. Dit pensionaat zou tot ver in de twintigste eeuw in de Latijnsamerikaanse en Caribische regio een zeer goede naam verwerven en behouden.

Door de komst van de zusters nam ook de vraag naar onderwijs toe. Bovendien wenste de eigenzinnige en doortastende bisschop Niewindt zoveel mogelijk onderwijs te geven aan de lagere sociale klassen. Hij had als ideaal het daadwerkelijk kerstenen en 'beschaven' van de massa. Toen het aantal scholen al snel begon te groeien, werd de bisschop wanhopig en eindigde een van zijn brieven naar Roosendaal als volgt: *"In Godsnaam help ons en help ons ten spoedigste"*. (4)

De zusterscholen begonnen op 14 februari 1842. De zusters zetten zich vanaf het begin ook in voor de arme kinderen uit de volksklasse. Dit zijn zij steeds blijven doen. Zonder hulp van lokale krachten was het onmogelijk goed onderwijs te geven. Eerst moest het papiamentu geleerd worden van Curaçaosche vrouwen. Het leren van deze taal zagen zij als een noodzaak om met de eilandbewoners van hoog en laag te communiceren en om iets voor de armen te doen. Veel waardering hadden zij in het begin zeker niet voor de hun totaal onbekende taal. Een van de eerste zusters sprak van 'jodengebabbel', en een andere van 'het schuim van alle talen'. Als onderwijstaal zagen zij zeker in de twintigste eeuw net als de fraters en overheidsdienaren slechts het belang van het Nederlands in.

DAGELIJKS WERK

De zusters moesten erg hard werken. Om aan genoeg inkomsten te komen gaven zij in de avonduren ook nog privé lessen. Ook studie was vereist, want anders kon men b.v. geen Spaans geven. Een Spaanse priester gaf aan de eerste groep zuster daarom Spaanse les. Later gaven de zusters aan de eerste fraters lessen in papiamentu en Spaans.

In hun uitspraken moesten zij de uiterste voorzichtigheid betrachten, want de schoolgaande kinderen van de betalende klassen werden thuis verhoord om na te gaan of de zusters van het katholieke geloof gerept hadden. Daarom hadden de zusters van Niewindt strenge voorschriften ontvangen om geen kruis te dragen en op geen enkele wijze over godsdienst te praten.

In het begin moesten de zusters niet alleen wennen aan de moeilijke levensomstandigheden, het klimaat, de kakkerlakken, muggen en 'de grote spinnen, zoo groot als muizen', maar ook aan de tegenstellingen tussen protestantse en katholieke eilandbewoners. Veel nadeel in hun werk ondervonden zij van het geval Doortje Gorsira. Niewindt had dit negentien jaar oude protestantse meisje katholiek gedoopt. De protestantse ouders waren woedend, want Doortje had twee jaar daarvoor ook negen maanden bij de zusters op school gezeten.

Zij haalden hun kinderen van school. Vijftig procent van de meisjesleerlingen verliet in 1844 de school. Er waren zelfs weken dat de zusters onder begeleiding van mannen over straat moesten! De scholen in de buitendistricten moesten per ezel via stoffige en ongelijke wegen bereikt worden. Niet alle zusters en novicen konden het zware werk in afzondering aan. Een enkeling bezweek geestelijk door heimwee, een triest familiebericht uit het moederland of de zware tol van het werk. Anderen waren niet goed bestand tegen het klimaat. Onbekende ziekten velden soms zusters in de kracht van hun leven.

Met het vorderen der jaren werd het werken steeds zwaarder, maar door gebrek aan menskracht moest men tot het laatst door blijven zwoegen.

ERVARINGEN

Toen de zusters op Curaçao aankwamen, viel hun de gesegmenteerde samenleving gelijk op. Op straat en in de kerk was dit vrij duidelijk te zien. Zuster Agnes schreef op 1 februari 1842: "... wij zitten tussen zwarte, bruine, naakte en halfnaakte *menschen...*" Aan deze volksmensen moesten zij als jonge blanke vrouwen met weinig levenservaring langzaamaan wennen. De ruim 5000 slaven op het eiland waarvan enkele honderden in de stad woonden, zagen zij ongetwijfeld dagelijks op straat en in werksituaties. Ook de kerk had toen voor o.a. de gewone handarbeid enige slaven in dienst. De eerste contacten zijn vriendelijk:
"... tranen laghen wij soms bij elkander door het zien en hooren, van deze aardige maar tevens vriendelijke menschen; zij allen hebben eenen grooten eerbied voor ons".(5)

De slavernij trof dan ook vanaf het eerste moment. Zuster Therèse schreef reeds na drie weken uit Curaçao:
"Bij onse aankomst werden wij door zes soortgelijke menschen bediend, allen zoo zwart als mooren... Ik heb medelijden met die arme menschen, want zij worden bij velen beneden de beesten gehandeld. Zij zijn zeer arm en nog meer na de ziel dan na het ligchaam, want weten of kennen volstrekt niets van God en wat godsdienst betreft, maar wanneer men er hun een of ander van voorhoudt, zijn ze menigmaal tot tranen toe bewogen. Dus beste zusters, de oogst is hier groot, maar te weinig". (6)

Een andere zuster vond het een vreemde gewaarwording:
"O, dat is hier een raar leven met alle die slaven".

Wat zeggen deze citaten over de denkwereld ten aanzien van de slaven? Waren de zusters tegen het systeem? Uit hun brieven is dat niet te halen. Zij schrijen er vrij weinig over. Er is geen uitspraak te vinden die de zusters doen over de voordelen van de slavernij. Nergens spreken zij zich dus openlijk uit voor of tegen de slavernij. Zij begonnen hun werkzaamheden op het eiland in een tijd dat de slavernij ter discussie stond.

NIEWINDT

Niewindt zal zeker invloed op hun ideeën hebben gehad. Hij was zelf voor een geleidelijke afschaffing onder bepaalde voorwaarden. De tijd moest volgens hem daarom goed benut worden om de kinderen van de slaven onderwijs te geven voordat de emancipatie ingevoerd werd. Hij had als bisschop de zusters een belangrijke taak toegedacht bij het disciplineren en civiliseren van de nog niet bevrijde slaven. De zusters begonnen daarom al vrij snel na de gewone schooltijd en op zaterdag onder het toeziend oog van een bomba op verschillende plekken onderwijs aan de kinderen van slaven te geven. Na 1857 werd dit onderwijs in het licht van de komende emancipatie van overheidswege zelfs gestimuleerd.

De citaten geven ook aan

Vervolg op pag. 7

CUROIL

TUINIEREN IN DE TROPEN

Bougainvillea: een ideale plant

Regentijd betekent een weldaad voor onze tuinen

= door Jeannette van Ditzhuijzen =

'TUINIEREN IN de Tropen', heet deze nieuwe rubriek. Tuinliefhebbers die in koudere klimaten tuinieren, associeren een dergelijke titel direct met weelderige, groene tuinen, waarin alles vanzelf lijkt te groeien. Wie op Curaçao probeert een tuin te verzorgen, weet wel beter. Een weelderige tuin behoort zeker tot de mogelijkheden, maar 'vanzelf' gaat het hier alleen maar in de regentijd. Hoewel je ook in die tijd niet lui achterover in je hangmatje kunt gaan liggen. Je bent eigenlijk het hele jaar door bezig de planten water te geven, hagedissen uit de tuin te weren en ervoor te zorgen dat de geiten niet aan je struiken knabbelen.

Zoals voor de Noorderling de zomermaanden het hoogtepunt van het tuinjaar zijn, zo zijn bij ons de regenmaanden de mooiste maanden. In die maanden gaan je planten plotseling doen, waarvoor je ze hebt neergezet: groeien en bloeien. Het enige verschil met het koudere Noorden is dat ze daar een rustperiode (de winter) kennen, waarin hooguit wat aan het gereedschap gesleuteld wordt, of wellicht een nieuwe schutting geplaatst. Op Curaçao moet er helaas twaalf maanden per jaar gewerkt worden, als je tenminste van een mooie tuin wilt genieten.

Welnu, we bevinden ons - als het goed is - nog steeds in de regentijd en dat betekent dat we nog volop kunnen genieten van veel bloemen en snelle groei. Als je al die bloeiende struiken en planten ziet, begrijp je waarom je ze het afgelopen jaar met kraanwater in leven hebt gehouden. Dit is de beloning voor het slepen met gieters, tuinslangen en emmers waswater: een tuin waarin de vaak met zorg samengestelde kleurencombinatie eindelijk tot zijn recht komt.

Water geven was en is in deze natte tijd nauwelijks nog nodig. Maar des te meer moet er op andere fronten gewerkt worden. De Bougainvilleas (Trinitaria) bij voorbeeld, ook in de droge tijd al forse groeiers, schieten nu alle kanten op. Dat is een probleem, want als ze over het hek gaan hangen, eten de geiten ze op; die zijn immers dol op planten, ook op deze stekelige struik.

Ook in mijn tuin wisten ze van gekkigheid niet meer welke kant ze op moesten groeien. Ik had ze natuurlijk gerust kunnen snoeien, want dat is bij Bougainvilleas geen enkel probleem, maar het leek me wel aardig om een soort dakje van bougainvilleabloemen boven mijn keukenraam te maken. Een paar draden vanaf het hek naar het raam waren gauw gespannen en het leek wel alsof ze door deze extra steun nog harder groeiden. Aan alle kanten verschenen nieuwe scheuten en knoppen. Voor ik het wist zag ik vanaf de keuken alleen nog maar het groen en roze van deze wilde groeier.

IDEAAL

De Bougainvillea is trouwens een ideale plant voor mensen die niet van tuinieren houden, maar wèl kleur in hun tuin willen: Bougainvilleas groeien in elke grondsoort en zijn tevreden met weinig water (in de droge tijd geef ik ze maar eens per week een half emmertje water). Ze bloeien vrijwel voortdurend in de kleuren wit, roze, lila, paars, rood en oranje, en bijmesten is niet of nauwelijks nodig.

Er zijn ook hele leuke miniatuur Bougainvilleas te koop, die je als potplant op de porch kunt zetten. Ik zag ze alleen in de bekende lilaroze kleur. Vreemd genoeg groeien ze meestal één kant op, dus is het leuker om er twee bij elkaar in een grotere pot te zetten.

De kleur van de Bougainvillea wordt overigens niet bepaald door de bloem zelf. De eigenlijke bloem is namelijk altijd geel-wit. Rondom deze kleine bloem liggen gekleurde schutbladeren; en zij zijn het die de Bougainvillea haar kleur geven.

Net als vele andere planten is ook deze naar een persoon genoemd, en wel naar Louis de Bougainville. Deze zeevaarder was in de 18e eeuw de ontdekker van de bougainvillea in Brazilië. Op Curaçao wordt ze *Trinitaria* genoemd, maar waar die naam vandaan komt, weet ik eerlijk gezegd niet.

Ook de door mij uit de Dominicaanse Republiek meegenomen *Jacaranda* is een flinke groeier. Drie keer had ik al geprobeerd om deze blauwbloeiende boom te zaaien. Helaas zonder succes. Terwijl het toch een boom is die het in de tropen moet doen. Wat een geluk dus, dat ik de boom als een klein plantje bij een kweker in Constanza (Dominicaanse Republiek) kon kopen. Ik aarzelde niet en nam hem mee.

Eenmaal geplant groeide deze Jacaranda in de droge tijd gemiddeld één centimeter per dag. Met de regens van de afgelopen maanden was hij helemaal niet meer te houden. Soms groeide hij in één dag zes centimeter!

Inmiddels is de boom een meter of vier hoog. En het wachten is nu op de bloemen. Ik las in een boek dat bij al te veel wind de bloesemvorming geremd wordt. Laten we hopen dat het niet zo'n vaart zal lopen.

MEST

Het is geen wonder dat al deze snelle groeiers in de regentijd wat extra voeding nodig hebben. Vooral in de vorm van stikstof, dat zo belangrijk is voor de groei van de planten (stikstof zorgt voor blad- en stengelproductie). Gelukkig is het op Curaçao erg makkelijk om aan stikstof te komen: er is geitemest in overvloed. Veel geitenhouders zijn maar al te graag bereid mest af te staan. En die verse mest lijkt misschien vies, maar juist bij geitemest valt dat reuze mee. Het enige nadeel van verse mest is dat er vaak veel onkruidzaden in voorkomen. Wie daar bezwaar tegen heeft in verband met het wieden achteraf, kan ook gebruik maken van gedroogde koemest.

Het voordeel van natuurlijke mest boven kunstmest is dat geitemest organische stoffen bevat. En dat is wat de meeste grond op Curaçao nodig heeft. De organische stoffen zorgen voor de vorming van humus in de grond. Humus heeft de prettige eigenschap dat het water, en dus ook de daarin voedingsstoffen vasthoudt.

Maar geitemest, en dus alle dierlijke mest, bevat niet alleen stikstof; in feite bevat het alle noodzakelijke voedingsstoffen, ook de sporenelementen, zonder welke een plant niet kan groeien. Met dierlijke mest vang je dus in feite twee vliegen in één klap: de structuur van de grond wordt verbeterd en de planten krijgen de beschikking over de noodzakelijke voedingsstoffen.

Voordat ik de mest ga toedienen, schoffel ik de bovenste laag grond wat los. Dan strooi ik de geitenmest eroverheen en dat werk ik een beetje onder. Op die manier gaan de belangrijke voedingsstoffen niet verloren door de brandende zon; en een flinke regenbui zorgt voor transport van de voedingsstoffen in de mest naar de wortels van de planten en de bomen.

Ik doe dit een paar keer per jaar, bij de groente planten nog vaker. Gevaar voor overbemesting is er niet zo gauw. Dat is wel het geval bij het gebruik van anorganische meststoffen (kunstmest, op Curaçao vaak 'vitaminen' genoemd). Als je daar van teveel geeft, kan dit blijvende schade aan je planten berokkenen.

Wie over paardemest kan beschikken, kan deze ook met de bovenste centimeters grond vermengen. Een andere goede toepassing van paardemest is compostering in een composthoop. Maar dat is weer een heel ander onderwerp, waar ik zeker nog uitgebreid op zal terugkomen.

De bougainvillea (trinitaria) is een dankbare plant die eerder te weinig dan teveel water moet hebben.

Telelele komt terug (vervolg van pag. 1)

Initiatiefnemers aandacht bij jongeren wilde vragen voor deze oude tambu was het festival geslaagd. Jongeren, die een paar maanden geleden nog vertelden Telelele maar 'ouderwets' te vinden noemen het nu 'dushi'. Een twintiger: 'Ik houd er meer van dan van die andere tambu, want je hoort woorden die op je zelf slaan'. Er is meer dat er voor pleit deze tambu-oude stijl in ere te herstellen. Zo prefereert tambu-speler Papy Cadeau (Trankilo) deze 'lange wijs' omdat het ruimte geeft te improviseren, 'bij de korte wijs let je alleen maar op het koor, dat steeds invalt'.

Minguelitu Pietersz van Isocco houdt van Telelele om de speciale maat: 'je kan het door blijven spelen, jij en danser houden het langer vol'. Bovendien 'het heeft meer leven'. Voor de enige aanwezige Europese Nederlanders, Henk en Majorie Vuurmans, is het 'De mooiste tambu die we tot nu toe hoorden. De rillingen gaan ervan over je lijf'.

Improvisatie, poëzie, 'het leven zelf', zoiets leent zich toch voor meer dan folklore? Er is nu wel Doble RR's mooie nummer Bògòrò, maar waar blijven de experimenten'? Wanneer horen we improvisaties met de vele, al verzamelde, vormen van bespelen van de tambú, met stemmen, met het gebruik van de lokale *cencerro:* de *agan* dat klinkt als een koebel of klok)? Kregen lokale jazz-musici, die nu stuk voor stuk naar Boston, New York of Amsterdam vertrekken, al eens zo'n opdracht of is geen belangstelling?

'Hombu' roept Rene Rosalia uit, 'er zijn genoeg musici, — Wien Prudencia, Ronchi Matthews, Stanley Cornelia, anderen —, die meer willen doen met de tambu en met onze andere ritmes, seú, Antilliaanse salsa. Wat ontbreekt is ondersteuning van de bevoegde instanties of, gewoon, van mensen die er in geloven. Wat wij doen is het geven van het oorspronkelijke grondmateriaal, maar anderen moeten er mee verder gaan. Het moet verder gaan'.

Trinchera zelf gaat voorlopig door met het organiseren van Telelele-festivals en het doen van onderzoek. Er zijn nog vele blinde vlekken in de geschiedschrijving van deze Afro-Curaçaose muziek: waarom ging de Telelele verloren, wat is de invloed van de muziek uit Cuba, Santo Domingo, ook in de tambú-telelele en, de grote incognito, de symbolische betekenis, het rituele of religieuze element van de tambú.

Soms klinkt er aan de westkant van ons eiland aan het begin en eind van het landbouwseizoen een tambu, voor regen, als dankzegging, steevast klinkt dat sonore geluid in de nachten rondom de jaarwisseling, om het kwade te verdrijven, om het goede te behagen.

Voor de Rosalia's voor koorleider Pablo Walter, voor vele anderen is tambu het ritme dat de bevolking van Curaçao samenbrengt om te communiceren, om aan iets deel te nemen dat met leven te maken heeft. Walter: 'het is het ritme van ons volk met de meeste diepte, het geeft het meest het sentiment van ons volk weer. Het is onze blues'.

VOEDING: EEN BELANGRIJKE ROL

Tips voor mensen die lijnen

= door Olivia Wong Loi Sing =

DE HEERLIJKE FEESTDAGEN van lekker en overvloedige spijzen en dranken zijn voorbij. Het nieuwe jaar is net begonnen en iedereen denkt alweer aan lijnen. Dat is maar goed ook want over een paar weken begint het karnaval en dan moet iedereen weer slank en goed gevormd zijn. De overtollige kilo'tjes moeten er afgetraind worden en dit natuurlijk in combinatie met een energiebeperkt dieet. Vrijwel iedereen weet wat de beste manier is om snel en blijvbend af te vallen: minder vet eten en minder suiker te gebruiken en meer te gaan bewegen. Maar ook al weet u hoe het moet, het valt niet mee om de verleiding van chocolade bonbons, ijsjes, en hamburgers te weerstaan. Hieronder volgen wat tips en adviezen om het lijnen wat langer vol te houden en wat aangenamer te maken.

Hoe ontstaat overgewicht? Overgewicht ontstaat doordat u teveel aan calorieën naar binnen neemt dan dat uw lichaam kan verbranden. Voor iedereen is de hoeveelheid calorie opname weer anders. De één heeft meer dan de ander nodig. Hoeveel u nodig heeft is afhankelijk van het beroep wat u heeft en van de activiteiten wat u doet. Om een voorbeeld te noemen, iemand met een zittend beroep (buschauffeur, secretaresse, leraar etc) heeft veel minder calorieën nodig dan iemand die lichamelijk de hele dag bezig is, bijvoorbeeld een tuinman, sportmennsen in training, dancers, vuilophalers etc.

Iemand die naast zijn beroep ook nog wat sport, heeft iets meer calorieën nodig dan iemand die niet sport. Bij een te hoge opname aan calorieën, meer dan dat uw lichaam kan verbranden, wordt deze omgezet in lichaamsvet en opgeslagen in het lichaam. Hoeveel calorieën u precies nodig heeft, hiervoor zijn er verschillende tabellenboeken. Het beste is dat u dat aan uw diëtiste vraagt.

AFVALLEN

Bij afvallen krijgt u minder calorieën naar binnen, maar het lichaam heeft toch wel calorieën nodig om de normale dagelijkse activiteiten te kunnen blijven doen. Het lichaam gaat het overtollige lichaamsvet verbranden om aan energie te komen, en zo raakt u de overtollige kilo's kwijt. Je kan dit proces versnellen door naast het dieet ook nog een sport te zoeken dat bij u past.

Wat is het ideaal gewicht? Er zijn over het ideale gewicht een heleboel tabellen en formules hoe dat te berekenen. Om toch een gemakkelijke richtlijn te hebben is er hiervoor een heel eenvoudige formule, en dat is de lengte (cm.) - 100-10%. Voor al wat oudere mensen hanteer ik een wat "soepelere" regel en dat is de lengte -100.

Tips om het lijnen langer vol te houden:

1. Om te beginnen bij het boodschappen doen, koop produkten die minder calorieën, minder vet, weinig of geen suiker bevatten. Koop de halfvolle of magere produkten. B.v. halfvolle melk, magere melk halvarine i.p.v. margarine of boter, halvanaises i.p.v. mayonaise en andere dieetprodukten.

2. Fixeer je gedachten op het feit dat je er goed uit wilt zien en ook goed wilt voelen en maak daarom dan ook heel bewuste keuzes bij het boodschappen doen, bij het weigeren van lekkere hapjes en bij het uit eten gaan.

3. Als je weet dat een bepaald dieet of een sport het beste bij jou past en het lang kan vol houden GA ER DAN MEE DOOR!

4. Als je op dieet gaat is het heel belangrijk om nooit met een honger gevoel te zitten want anders hou je het dieet nooit langer dan 2 dagen vol.

5. Ga niet drastisch alle maaltijden halveren en een honger dieet volgen maar maak bewuste keuzes van wat je gaat eten dat weinig vet en/of weinig suiker bevat. Als je niet zeker bent of je het wel goed doet en of je gebalanceerd eet maak gebruik van een diëtiste en laat uw huisarts of specialist u verwijzen.

6. Zoek een sport die het beste bij jou past en ga die ook beoefenen.

7. Kies bij het ontbijt voor granen die volume geven b.v. cornflakes of rice crispies dan de zwaardere meusli's.

8. Schep nooit 2x op, neem de tijd om te genieten van de eerste keer. Eet langzaam en kauw een hap wel twintig keer voordat je hem doorslikt. Leg na elke hap je vork en mes neer. Op deze manier ben je sneller verzadigd.

9. Ga na het eten een eindje wandelen (tot driekwartier erna). Wie na de maaltijd een lichamelijke inspanning levert, verbruikt meer calorieën dan wie zich voor het eten lichamelijk inspant.

10. Verdun orange juice met sodawater op deze manier krijg je de helft minder aan calorieën naar binnen, het geeft een voller gevoel en het is verfrissender.

11. Maak ijsblokjes van water waaraan stroop of juice is aan toegevoegd: citroen, aardbeien, pepermunt eventueel gezoet met een kunstmatige zoetstof. Op zo'n ijsklontje zuigen is de oplossing als je zin hebt in iets zoets.

12. Begin het avondeten met een kop heldere groentesoep of magere kippebouillon. Hierna eet u minder.

13. Drink voor elke maaltijd 2 tot 3 glazen water, dat vult en geeft een vol gevoel. In verband met derdunde maagsappen is het beter om voor dan tijdens de maaltijd water te drinken.

14. Bij het opwarmen van gerechten doe geen boter in de pan maar doe er wat bouillon of wijn in, zo bakt het eten ook niet aan.

15. Zorg er voor dat u altijd een grote bak met rauwkost in de koelkast hebt zodat als u trek heeft in iets tussendoor u niet naar iets anders grijpt dat veel calorieën bevat.

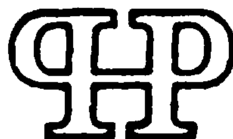
16. Leer etiketten te lezen op produkten wat de calorieën betreft en vergelijk de produkten met elkaar welke minder calorieën bevatten.

17. Als u het moeilijk vindt om in uw eentje te lijnen, vraag dan een vriendin of vriend die ook serieus bezig wil zijn met afvallen, u heeft dan steun aan elkaar.

18. Zorg voor voldoende afwisseling tijdens het diëten. Het is leuk om verschillende soorten diëten te volgen zoals bv vandaag een fruitdagdieet, morgen een brooddag. Maar doe dit niet vaker als 2 tot drie keer in de week anders krijg je een tekort aan voedingsstoffen. Wissel dit soort diëten af met een normaal dagmenu. Zorg ook voor voldoende afwisseling in de soorten produkten, op deze manier houdt u het langer vol om te diëten en wordt het niet saai.

Dit is maar een greep uit de honderden tips die er zijn voor het afvallen. Mocht u meer informatie willen hebben omtrent deze rubriek kunt u bellen op dit nummer, tel.:54530.

PIERSON, HELDRING & PIERSON (N.A.) N.V.

Pierson verleent ook op Curaçao financiele diensten aan particuliere- en institutionele beleggers, en aan grotere bedrijven.

Pierson Curaçao is gespecialiseerd in internationaal vermogensbeheer, de handel in valuta's en depositos, en bijzondere krediet arrangementen zoals handels financieringen.

Als echte merchant bank beschikt Pierson Curaçao op ons eiland over de deskundigen en de know how om voor iedere cliënt afzonderlijk de meest geëigende oplossing te vinden.
want ... sommige zaken verlangen een Pierson benadering.

Voor nadere informatie, bel ons eens op telefoonnummer 639300

Gevoelige 'macho' pleegde in 1961 zelfmoord

Hemingway: legende of anti-held?

DAT DE dertigste verjaardag van zijn zelfmoord ongemerkt is gepasseerd zou Ernest Miller Hemingway (geboren in 1899) niet hebben verbaasd. Al tijdens zijn leven noemde hij zichzelf een 'lousy' schrijver. Tweeëntwintig jaar lang zoop, vocht, viste en jaagde hij op en rond Cuba. Hij won de Pulitzerprijs in 1953 en de Nobelprijs in 1954 voor zijn roman 'De oude man en de zee'. Hemingway was een vat vol tegenstrijdigheden dat decennia lang gistte en in 1961 explodeerde.

= door Hans Bos, Gelderlanderpers =

VRIENDEN, kennissen en lezers van zijn boeken hadden al vele jaren kunnen weten dat Ernest Hemingway zichzelf ooit van het leven zou beroven. Al in 1940 schreef hij : "Als de zaken maar slecht genoeg gaan, is zelfmoord toegestaan". Hemingway liet bovendien regelmatig aan achtereenvolgende echtgenotes en aanwezige vrienden zien dat hij met een blote teen van zijn rechtervoet de trekker van een geweer kon overhalen, met de dubbele loop in de mond.

Cuba heeft een hoofdrol gespeeld in het leven van Hemingway. Het is verbazingwekkend dat de grootste Amerikaanse schrijver van deze eeuw zich niet in de Finca Vigia, zijn oude villa op een heuvel buiten Havana, van het leven heeft beroofd. Cuba was meer dan 22 jaar lang de plaats waar Hemingway zich thuis leek te voelen. Waar hij zich kon uitleven zonder elk moment van de dag op zijn vingers te worden gekeken. Waar hij onbeperkt daiquiri's in zijn keel kon gieten in het Floridita-hotel (persoonlijk record twaalf dubbele daiquiri's zonder suiker) en mojito's in de Bodeguita del Medio. Waar hij met zijn motorboot de *Pilar* kon gaan jagen op tonijn, zwaardvis of haai.
Hemingway schoot zich een lading hagel door het hoofd in Ketchum, Idaho en niet op de finca in San Fransisco de Paula, tegenwoordig een buitenwijk van Havana en niet meer het vrijliggende buitenplaatsje van vroeger. Hij heeft altijd gezegd het liefst begraven te willen worden tussen de wortels van een grote Ceiba-boom. En bij voorkeur zonder grafsteen. Ook dàt is Hemingway niet gelukt.

BRUIDSPAREN

'Museo Hemingway' in San Fransisco de Paula is een van de merkwaardigste musea ter wereld. De bezoekers mogen niet naar binnen. Alleen door de openstaande ramen en deuren mag de kijker kennis nemen van Hemingway's leefwereld. Dat kijken is gratis, maar voor het eigenhandig maken van een foto dient de bezoeker vijf dollar op tafel te leggen. Het tarief voor video-opnamen bedraagt zelfs 250 dollar. Hemingway zou zich krom hebben gelachen. Hij was destijds zelfs bereid om (gratis) in zijn loverrijke tuin op de foto te gaan met bruidsparen die een passend decor voor hun foto's zochten.

Elk moment lijkt 'Papa' in een van zijn vertrekken te kunnen opduiken, zó zorgvuldig onaangeroerd staat er het meubilair. Veel boeken, jachttrofeëen aan de muur en een wereldontvanger in de woonkamer, benevens een goed voorzien drankmeubel met de originele flessen. De inhoud is vervangen door gekleurd water. Een verzameling bajonetten op de kast in zijn studeerkamer, patronen uitgestald op het bureau.
Hemingway pur sang; herinneringen aan twee wereldoorlogen en één Spaanse burgeroorlog die Hemingway 'versloeg'.
Geplaagd door de zon droeg de grote schrijver zelfs binnenshuis vaak een zonneklep. Die ligt nu op zijn

ERNST HEMINGWAY

kussen. De draagbare Royal schrijfmachine heeft een plaats gevonden op een wandkast. De oorspronkelijke plaats, want Hemingway placht staande te schrijven. Gekleed in Bermuda shorts, met ontbloot bovenlijf, op slippers en met een fles Vichy-water (dan wél) binnen handbereik. Inmiddels is meer dan een ton geboden voor Hemingway's schrijfmachine, maar zelfs voor die prijs wil de Cubaanse overheid dit kleinood niet kwijt.

BEDERF

Zelfs naast het toilet staat in de finca een gevulde boekenkast. Vrijwel alle boeken in het huis zijn in slechte staat, gevolg van de hoge vochtigheidsgraad op Cuba. Overal ruikt het zurig, haast zweterig. Hoe lang zal het duren voordat Hemingway's erfenis, net als hijzelf, als een luchtballon uiteenspat? In de badkamer vormen een hagedis en een vleermuis op sterk water en een flesje anti-roos shampoo een merkwaardig decor. Naast de weegschaal noteerde Hemingway met potlood gewicht en bloeddruk op de muur.

Buiten rust onder een overkapping de 'Pilar', Hemingway's fameuze schip. Het wordt al enige tijd opgeknapt en is momenteel niet voor bezichtiging toegankelijk.

De 'Pilar' heeft een roerige geschiedenis. In de Tweede Wereldoorlog werd Cuba geïnfiltreerd door nazi's. Hemingway werd door de Amerikaanse CIA betrokken bij het opzetten van een geheime dienst. Die leverde voorraden en kleine wapens. Het gastenverblijf van de finca was het hoofdkwartier van waaruit Hemingway en vele van zijn vrienden en bekenden opereerden.

VROUWEN

Opmerkelijk aan deze geschiedenis was dat de 'Pilar' (42 voet) zwaar werd bewapend om Duitse onderzeeboten in de buurt van Cuba tot zinken te brengen. Gelukkig heeft geen enkele U-boot zich ooit om dit lokaas bekommerd. Het grote zwembad in de bloemrijke tuin is leeg, maar bodem en wanden lijken onlangs van nieuwe verf voorzien. Op deze plaats ging Ava Gardner poedelnaakt te water.
Het was altijd feest op de finca. De Amerikaanse schrijver omgaf zich op de Cubaanse 'Hemingway set', waar het hard en ruw toe kon gaan, graag met sterren en beroemdheden. Van Ingrid Bergman tot Gary Cooper. Marlène Dietrich en Spencer Tracy. Velen van hen kwamen regelmatig naar de finca om van Hemingway's gastvrijheid gebruik te maken. Hemingway is vier keer getrouwd geweest en heeft daarnaast nog een flink aantal affaires gehad. Hij hield van vrouwen en vooral van hun haar. Maar uitgedaagd of dronken kon hij ook behoorlijk agressief tegen hen worden.

"Een man moet altijd op zijn hoede zijn. Vrouwen zijn de enige tweevoeters die met boksen doorgaan na de gong. Misschien doet een kangoeroe-wijfje het ook. Dat zou ik niet weten", luidt een cynische opmerking van de grote schrijver, woordvoerder van de 'verloren generatie' schrijvers tussen beide wereldoorlogen.
Op Hemingway hebben de jaren twintig en dertig grote invloed gehad, zeker tijdens zijn verblijf in Parijs. Het waren de jaren van ontworteling, van desillusie, van vervreemding en verlies van waarden.

Hemingway leek het prototype van een 'macho'. Skiën, vissen, boksen, stierenvechten, jagen op groot wild en oorlogen verslaan, vormden zijn lust en zijn leven. Hij begaf zich bij voorkeur in levensgevaarlijke situaties en overleefde vlak achter elkaar twee vliegrampen in Oeganda. Op een rustige overtocht in 1931 met de 'Volendam' van Havana naar Europa, noteerde Hemingway dat de tocht 'net zo saai was als een rit in de ruime boezem van koningin Wilhelmina.

OUDERDOM

Aan het eind van zijn leven was Hemingway verworden tot een schim van zijn vroegere persoonlijkheid: wanhopig, onzeker en breekbaar. Geplaagd door depressies had hij een therapie met gruwelijke elektroshocks doorgemaakt, overigens zonder veel resultaat. Hemingway was in feite een manisch depressieve hypochonder, die regelmatig geplaagd werd door nachtmerries. Ouderdom was een onaanvaardbaar gegeven. In zijn jeugd placht hij kalende mannen te bespotten, maar later in zijn leven drapeerde hij elke dag zo veel mogelijk haar van zijn achterhoofd over zijn kale schedel.

De ernstige wonden die hij als oorlogscorrespondent in de Eerste Wereldoorlog opliep, hebben hem zijn leven lang achtervolgd. Ze confronteerden deze man. die vier continenten afstroopte op zoek naar groot wild en 'kicks', met zijn eigen sterfelijkheid. Tel daarbij het gegeven op dat Hemingway's vader zichzelf in 1928 met een revolver van het leven beroofde (Smith en Wesson .32) en het plaatje is vrijwel compleet.

BESTE JAREN

Hemingway werd gelezen door de massa, maar negatief benaderd door de literiare critici. Zij namen het hem kwalijk dat hij zich bezighield met stierenvechten en de jacht op leeuwen, terwijl de wereld aan zichzelf ten onder ging. Het verwijt was niet terecht. Hemingway koos wel degelijk partij. Hoe had hij anders samen met de Nederlandse cineast Joris Ivens kunnen werken aan de film *De Spaanse aarde* ? Hemingway was meer een romantische activist, die geplaagd werd door zijn eigen ambities. Hij was een man, gedreven door competitie en de wil om uit te blinken. Sentimenteel én opvliegend wilde hij bewonderd en bewierookt worden, zeker door zijn achtereenvolgende echtgenotes. Hemingway heeft zijn beste jaren op Cuba doorgebracht. Hij was geobsedeerd door de Golfstroom en de bijbehorende grote vissen, piraten en rumsmokkelaars. Het legde op de basis voor de Nobelprijs in 1954 met zijn roman *De oude man en de zee* . Het gaat over een oude visser, Santiago, die na dagen vechten een gigantische zwaardvis vangt, maar die uiteindelijk aan de haaien kwijtraakt, omdat de vis te groot is om in zijn boot te hijsen.

Cuba gaf de schrijver het gevoel van gezondheid en de vrijheid zo te leven als hij wilde: met een wapen in de broekband als hij de ronde deed over het terrein van de Finca Vigia. Daar kon hij zonder veel problemen zijn alcoholisme botvieren: eerst abisinth, gevolgd door rode wijn, wodka en whisky-soda. Een hele fles sterke drank per dag was beslist geen abnormale consumptie. 'Fate could be fucked', was een favoriete stelling van Hemingway. Dat lukte hem in 1961 blijkbaar niet meer. Zijn zelfmoord werd gepresenteerd als een 'ongeluk bij het schoonmaken van zijn jachtgeweer'. Ingewijden wisten wel beter. Hemingway was te pakken genomen door 'de dood, die oude hoer'.

Hemingway's dood was , na jaren van wanhoop en eenzaamheid, voorspelbaar en geheel in overeenstemming met het patroon van zijn leven. De schrijver gebruikte bij zijn zelfmoord niet zo maar een geweer. Hemingway's favoriete wapen was een Mannlicher Schoenauer .256 uit Oostenrijk. Enkele weken na Hemingway's zelfmoord gaf zijn weduwe en vierde echtegenote Mary het geweer aan Fidel Castro, die twee jaar eerder tot vreugde van Hemingway dictator Fulgencio Batista had verjaagd. Het wapen is in de Cubaanse villa van de Amerikaanse auteur te bewonderen.

Vandorp - Eddine n.v.

Altijd bij U in de buurt.

Schottegatweg Oost 185

Winkelcentrum Promenade

OTRABANDA
Roodeweg 13

PUNDA
Breedestraat

NATO

PRINCESS BEACH HOTEL

VAN DER VALK PLAZA HOTEL

HOLIDAY BEACH HOTEL

CARIBBEAN HOTEL

SEALION

VANDORP-EDDINE N.V.
speelgoed - souveniers - kantoorbehoeften - boeken - tijdschriften - platen - kaarten - cosmetica - snoepgoed - zegels - sigaretten - pockets.

net even............iets beter

Duits moet gelijke rechten

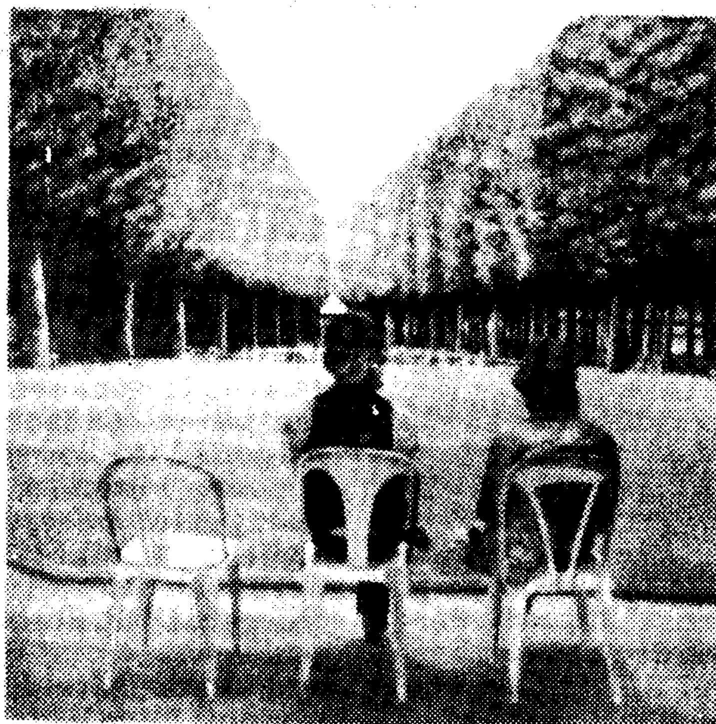
De Duitse regering wil dat **de Duitse taal** in het werkverkeer van de Europese Gemeenschap dezelfde rechten krijgt als het Frans en het Engels. De regering in Bonn streeft hier al langer naar. Nieuwe initiatieven van Duitse ministers, bijvoorbeeld in de vorm van een brief van kanselier Helmut Kohl aan voorzitter Jacques Delors van de Europese Commissie, zijn niet te verwachten, aldus regeringswoordvoerder Dieter Vogel maandag tegen journalisten.

Het Duitse streven is "meer van technische aard dan van politieke". Vogel wijst erop dat vertalingen in het Duits van EG-documenten vaak met veel vertraging tot stand komen. Verder zit het de Duitse regering al lange tijd dwars, dat de Europese Gemeenschap in haar correspondentie met Duitse instanties en bedrijven veelal de Franse en Engelse taal gebruikt. Dit leidt vaak tot benadeling van vooral kleinere bedrijven, die geen eigen vertalers in dienst hebben. Aan deze misstand moet een eind komen, aldus Vogel.

In Bonn wijst men erop dat ongeveer 100 miljoen inwoners van de EG-landen Duitstalig zijn. Hiermee is het Duits de meest gesproken taal in de twaalf lidstaten van de EG.

"Geluk was voor Carminte iets vormloos"

'Familie' juweel van een boek van Natalia Ginzburg

= door Carel de Haseth =

VOLGENS DE encyclopedie die ik in mijn kamer heb staan, werd Natalia Ginzburg in 1916 geboren in Palermo. Merkwaardigerwijs wordt haar meisjesnaam Levi niet vermeld; Ginzburg immers is de naam van haar in de oorlog overleden eerste echtgenoot Leone Ginzburg. Ondanks dat zij later hertrouwde, bleef zij zich als schrijfster zo noemen. Mijn encyclopedie bevat niet alleen dit soort onvolledigheidjes, maar is inmiddels ook al verouderd. Natalia Ginzburg overleed namelijk een paar maanden geleden.

Maar goed! Het is natuurlijk best wel interessant om over allerlei achtergrondinformatie over een schrijver te beschikken, maar van meer belang is natuurlijk het werk van de betrokkene zelf. Het doet er niet toe hoe vaak iemand gehuwd is, waar hij werd geboren, hoe hij eruit ziet en wat voor beroep hij in het dagelijks leven uitoefent. Het kan zelfs zijn dat deze informatie dermate ontnuchterend is, dat daardoor het leesplezier nadelig wordt beïnvloed. Terug daarom naar het boek dat hier besproken wordt, de novelle *Familie* van Natalia Ginzburg!

VERHAAL

Het verhaal waar het om gaat, is gauw verteld. De hoofdpersoon Carmine Donati gaat op een middag naar de film met zijn zoontje Piergiorgio (Dodò), zijn exgeliefde Ivana, haar dochter Angelica en Daniele, het zoontje van Isa Meli, de buurvrouw van Ivana. Zijn vrouw Ninetta is alleen met vakantie naar Venetië, van waaruit zij hem brieven schrijft, die hem, ondanks dat hij niet meer van zijn vrouw houdt, jaloers maken.

Na de film gaat het gezelschap op een terras aan een plein zitten, ze bestellen wat en praten over allerlei onbenulligheden. Dit uitje is echter niet het werkelijke verhaal dat Ginzburg aan de lezer kwijt wil. Zij gebruikt het slechts als een inleiding, als een excuus om de hoofdfiguren bij de lezer te introduceren. En al heel gauw dwaalt zij af naar andere tijden, andere plaatsen en andere gebeurtenissen om het werkelijke verhaal van Carmine, Ivana, Ninetta en enkele andere personen te vertellen. Stukje bij beetje geeft Ginzburg de geheimen van haar personages prijs in een heel compact en gecomprimeerd proza, afstandelijk bijna, waarin niets teveel maar ook niets te weinig wordt gezegd en waarin de ups en downs in het leven van de hoofdpersonen, en dan vooral Carmine, worden geschetst. Carmine en Ivana zijn vroeger samen geweest en hebben een dochtertje gehad, dat jong gestorven is, waarna zij uit elkaar gegaan zijn. Carmine's huwelijk loopt stuk, Ninetta heeft een gepassioneerde verhouding met een andere man en ook Carmine denkt op een gegeven ogenblik de ideale vrouw te hebben ontmoet.

TROOST

De mannen bij wie Ivana verhoudingen heeft sterven één voor één. En bij dit alles zoeken de hoofdfiguren troost bij elkaar, omdat ze eigenlijk de ander nodig hebben. Het is dit heen en weer slingeren tussen geluk en tegenslag, dat Ginzburg op een meesterlijke manier onder woorden weet te brengen: "Geluk was voor hem in die maanden iets vormeloos en verwards, iets waarin hij de naam geluk had gegeven omdat hij die naam zo graag boven zich wilde verheffen en ermee rondzwaaien. Ongeluk was daarentegen echt en had niets te maken met schimmen en herinneringen, het beheerste zijn bestaan alsof het daar nooit uit was weggeweest. Hij stond 's ochtends vroeg op, gewekt door het ongeluk, alsof het bossen en bergen op zijn uitgestrekte lichaam had doen neerkomen".

Het is beslist niet voor niets, dat Natalia Ginzburg gerekend wordt tot de grote schrijvers, die Italië voortbracht. Ook haar Familie is een klein juweel, dat je met plezier leest. De Nederlandse vertaling van de hand van Etta Maris werd geproduceerd en mooi verzorgd uitgegeven in opdracht van de Libris Boekhandels, die van tijd tot tijd haar klanten exclusief trakteert op dergelijke bijzondere uitgaven tegen een bovendien nog zeer aantrekkelijke prijs. Misschien een ideetje voor onze lokale boekhandels?

Natalia Ginzburg FAMILIE. In opdracht van Libris Boekhandels geproduceerd door Meulenhoff Nederland bv.

CITCO
CURAÇAO INTERNATIONAL TRUST CO.

GEWELD IS NOOIT EEN OPLOSSING

Voor iedereen geldt boodschap: Christus boodschap uitdragen

Synode: Europa moet blijven kijken naar de Derde wereld

VATICAANSTAD - De rechten van de minderheden in Europa moeten worden gegarandeerd en conflicten tussen bevolkingsgroepen moet via onderhandelingen worden opgelost. Geweld is nooit een oplossing voor conflicten, zoals de getuigenissen van de bisschoppen van Kroatie hebben laten zien. Dit is een van de uitspraken in de slotverklaring van de bisschoppensynode over Europa, welke onlangs in Rome werd gehouden. De verklaring, die in de eerste plaats is bestemd voor de bisschoppen en andere leidinggevende functionarissen in de kerk, somt een aantal uitgangspunten op voor een christelijke visie op Europa. Tot de weinige concrete voorstellen behoort de oproep aan de bisschoppen jaarlijks in de parochies een dag of week voor het leven te organiseren.

De verklaring, die bij de bespreking door de bisschoppen aanzienlijk is ingekort, onderstreept dat de vrijemarkteconomie in Oost-Europa "met gezond verstand" moet worden ingevoerd. Zij moet gericht zijn op het algemeen belang en de arbeiders moeten medezeggenschap krijgen in het beleid van de onderneming waarin zij werken. De economische eenwording van West-Europa is voor de Rooms-katholieke kerk een oproep en uitdaging, wordt geconstateerd. De kerk moet erop toezien dat deze eenwording gepaard gaat met "een cultuur van de solidariteit" waarin oplossingen worden gezocht voor de oude en nieuwe armoede in Europa.

EUROCENTRISME

Europa moet waken voor "Eurocentrisme", aldus de verklaring. Het moet buiten zijn eigen grenzen kijken en acht slaan op het lijden in de Derde wereld, waar de armsten aanhoudend roepen om "een stoutmoedige en effectieve solidariteit tegen de honger en het onrecht dat hun wordt aangedaan". De Europeanen moeten hierop antwoorden met concrete besluiten die een einde moeten maken aan de wapenhandel, de Europese markten moeten openstellen en moeten leiden tot een verlichting van de schuldenlast van de Derde wereld. Alwat de economische ontwikkeling en democratisering van de Derde wereld bevordert, moet worden gesteund.

Ook voor het probleem van de migranten en vluchtelingen moeten oplossingen worden gezocht. In ieder geval moet een herhaling van het imperialisme uit vroegere eeuwen en de daarmee samenhangende onderdrukking en uitbuiting van Azie, Afrika en Latijns-Amerika worden voorkomen.

De verklaring onderstreept de noodzaak van een herevangelisatie van Europa. In verscheidene delen van het continent is het christelijk geloof bijna onbekend wegens de voortdurende propaganda voor het atheisme. Elders is het proces van secularisatie zover voortgeschreden dat de evangelisatie bijna vanaf nul moet beginnen.

De herevangelisatie moet de mensen niet alleen doordringen van het belang van christelijke waarden als gerechtigheid en vrede. Zij moet ook de persoon van Christus verkondigen. Want Bijbelse waarden mogen niet van de persoon van Christus worden losgemaakt.

De herevangelisatie moet steunen op de drie waarden van het Europese humanisme: Vrijheid, waarheid en gemeenschap. Dit humanisme, dat wordt bedreigd door "de opkomst van irrationalisme en nieuw heidendom", moet in de evangelisatie geen hinderpaal zien maar juist een hulpmiddel om zijn kracht te versterken.

BEKERING

De evangelisatie is een taak van ieder kerklid, zo wordt gezegd. De eerst verantwoordelijken zijn bisschoppen, priesters en diakens, maar ook religieuzen en leken hebben een plaats. Zij moeten bereid zijn zich voortdurend te bekeren, wat slechts kan door het woord van God regelmatig tot zich te nemen, regelmatig aan de Eucharistie deel te nemen en ook regelmatig te biechten. Dat zal de gelovigen afhouden van het wijdverspreide verschijnsel dat mensen alleen dat geloven wat beantwoordt aan hun bijzondere behoeften en verwachtingen, bijvoorbeeld op het gebied van de moraal. De verklaring waarschuwt dat theologische "onenigheid" het evangelisatiewerk schaadt.

De verklaring betreurt de problemen tussen de Rooms-katholieke kerk en de orthodoxe kerken die de uitnodiging voor deelneming aan de synode hebben afgewezen.

Zij reikt de orthodoxen de hand en voorziet dat er veel geduld en begrip nodig zal zijn. Nog veel gecompliceerder zijn de relaties tussen de met Rome verbonden oosterse kerken en de orthodoxe kerken. Maar hier wordt een "constructief element" gezien. Niet alleen deze zogeheten geunieerde kerken, maar ook de orthodoxen en protestanten hebben onder het communisme geleden en hebben toen een "sterk bewijs" van hun geloof geleverd. "Zou deze gedeelde ervaring tot een nieuwe basis van een dieper oecumenisch begrip en een rechtvaardige vrede kunnen leiden", vragen de bisschoppen zich af.

...Paus Johannes Paulus II heeft in zijn traditionele Nieuwjaarsboodschap opgeroepen tot meer inspanningen voor een eerzame vrede in Joegoslavie. Dit gebeurde aan de vooravond van het vijftiende bestand, dat ditmaal werd bereikt door de Amerikaanse oud-minister van Buitenlandse zaken Cyrus Vance namens de Verenigde Naties...
(AFP-satellietfoto)

Indruk gemaakt

ROME - De getuigenissen van kerkleiders die onder het communisme zijn vervolgd hebben tijdens de verleden jaar gehouden bisschoppensynode de meeste indruk gemaakt.

Zo vertelde de Roemeense kardinaal Alexandru Todea, hoe hij in veertien jaar gevangenschap slechts een keer, met boeien om zijn handen en voeten, de mis mocht opdragen. Ook de verhalen van de bisschoppen uit Kroatie, zoals bisschop Zelimir Puljic van Dubrovnik, schokten velen.

In ieder geval kon elke bisschop vrij spreken. Zes jaar geleden hield de Hongaarse kardinaal Laszlo Lekai tijdens de synode over de hervormingen van het Tweede Vaticaans concilie een toespraak over de composities van Franz Liszt uit protest tegen de onmogelijkheid voor hem te zeggen wat hij wilde.

...Met Nieuwjaarsdag werd in de Nicaraguaanse hoofdstad een processie gehouden ter gelegenheid van de biddag voor de vrede. Kardinaal Miguel Obando y Bravo nam daaraan deel en drong aan op een grotere inzet voor de vrede. Volgens hem is daaraan grote behoefte in Nicaragua...
(AFP-satellietfoto)

OECUMENE KOMT ER BEKAAID AF

Teleurstelling over slotverklaring

Bisschoppen komen niet tot strategie herevangelisatie

ROME - De meer dan honderd bisschoppen die eind verleden jaar ruim twee weken in het Vaticaan hebben vergaderd, zijn overtuigd van de noodzaak van de herevangelisatie van Europa. Maar zij hebben geen kans gezien daarvoor een strategie te ontwikkelen. Bij de besprekingen kwam de oecumene er bekaaid vanaf. De "broederlijke afgevaardigden" die namens andere kerken de bijeenkomst bijwoonden toonden zich teleurgesteld over het slotdocument.

Kardiaal Godfried Danneels wees er in een veel geroemde toespraak op dat niet zozeer de secularisatie maar veeleer een vage religiositeit, gevoed door de oude Oosterse godsdiensten, de kerk bedreigt. De kerk moet laten zien, dat niet zo'n vaag besef, maar de boodschap van Jezus Christus de echte weg naar het geluk is. Maar een aanpak kon ook hij niet bieden.

IN GEVAAR

De relatie tussen de RK kerk en de orthodoxen beheerste de synode. Het was kenmerkend dat er werd gesproken van één Europa met twee longen: een Rooms-katholieke, Westeuropese long en een orthodoxe, Oosteuropese long. Aan andere kerken werd en passant nauwelijks aandacht besteed. De problemen met de met Rome verbonden Oekrains-katholieke kerk speelden een belangrijke rol op deze synode. Orthodoxe kerken, zoals die in Bulgarije en Roemenie, waren om die reden evenmin van de partij als de Russische orthodoxe kerk. De vertegenwoordiger van het oecumenische patriarchaat, metropoliet Spyridon Papagheorghiou, lichtte de bezwaren van de orthodoxe kerken toe en riep het Vaticaan op snel een einde aan het conflict te maken. Anders zou de dialoog met de orthodoxie worden teruggebracht tot het niveau van voor het Tweede Vaticaans concilie (1962-1965).

De paus ging op de kwestie in tijdens de oecumenische gebedsdienst in de St Pieter. Deze dienst werd overigens geprezen door de afgevaardigden van de andere christelijke kerken. Zonder de orthodoxen te noemen zei hij dat kerken zich in de oecumene vergevingsgezind moeten tonen en zich moeten onthouden van ongefundeerde beschuldigingen tegen een zusterkerk. De woorden van de paus hebben een plaats gevonden in het slotdocument, waarin de orthodoxen wel de hand wordt gereikt, maar waarin geen oplossing voor het conflict te vinden is. Zo'n oplossing lijkt ook nog ver weg.

DIERENTUIN

Herhaaldelijk is het belang van oecumenische samenwerking bij de herevangelisatie beklemtoond. Maar de "broederlijke afgevaardigden", zoals de deelnemers uit de andere kerken werden genoemd - het waren inderdaad allemaal mannen - waren na afloop teleurgesteld. In de slotverklaring werden zij in een hoofdstuk ondergebracht met de joden en "allen die geloven" en bovendien was met hun voorstellen maar weinig rekening gehouden.

"De bisschoppen praten wel veel over evangelisatie en oecumene, maar weten nauwelijks wat die termen betekenen. Hoe kunnen zij dan een visie hebben op oecumenische samnwerking bij de herevangelisatie?" vroeg de Anglicaanse bisschop van Birmingham, Mark Santer, zich af. Hij was ervan doordrongen geraakt dat de Rooms-katholieke kerk, net als de Wereldraad van Kerken, "een dierentuin vol verschillende dieren" is.

De 'broederlijke afgevaardigden' toonden zich teleurgesteld over het slotdocument van de synode. Aan de samenwerking tussen de Konferentie van Europese kerken (KEK) en de Raad van Europese bisschoppenconferenties (CCEE) bij voorbeeld werd geen aandacht besteed, aldus de Duitser Karl-Christoph Hefting, voorzitter van de studiecommissie van de KEK. En dit terwijl beide organisaties juist enkele weken eerder in Santiago de Compostela een gezamenlijk plan voor de herevangelisatie hadden bezonnen. Hefting was wel blij dat diverse bisschoppen tijdens de synode hebben verwezen naar de bijeenkomst van Santiago de Compostela. Bisschop Santer, was het met Hefting eens.

Het is Santer, mede-voorzitter van de officiele Rooms-katholieke-Anglicaanse commissie (Arcic), opgevallen dat alle bisschoppen voor oecumene pleitten, maar dat de meesten geen idee hebben wat dat betekent. Hetzelfde geldt voor de herevangelisatie van Europa. Het is dan geen wonder dat zij met de mond vol tanden staan, als zij het moeten hebben over samenwerking tussen de kerken bij deze herevangelisatie.

De Anglicaanse bisschop Santer verdenkt sommige 'elementen' binnen de curie ervan weinig op te hebben met de CCEE en dat dat deze synode parten heeft gespeeld. Sommigen in de curie vinden dat Europese bisschoppen niet met gezamenlijke boodschappen moeten komen.

Bisschoppen tijdens synode:

Nieuwe lente in relaties met oudste broeders: Joden

VATICAANSTAD - De Europese bisschoppensynode wenst een "nieuwe lente" in de betrekkingen tussen Rooms-katholieken en joden. Zo bleek tijdens de recente bisschoppensynode. "De Rooms-katholieken kunnen hun oudste broeders, de joden, niet vergeten, wier geloof aan de vooruitgang van de humaniteit in Europa heeft bijgedragen. Na de afschuwelijke Holocaust in deze eeuw, die door de RK kerk ten diepste wordt betreurd, moeten er betere betrekkingen met de joodse gemeenschap komen," aldus de slotverklaring.

"De RK kerk verwerpt elke vorm van antisemitisme," zo vervolgt het document. "Verder erkent zij met grote eerbied de gemeenschappelijke wortels van joden en christenen. Bewust van het geestelijke erfgoed, vooral het Oude Testament, wil de RK kerk eraan werken dat in de huidige situatie in Europa een nieuwe lente in de wederzijdse betrekkingen zal opbloeien. "Gemeenschappelijke activiteiten van christenen en joden op verscheidene terreinen, bij voorbeeld de godsdienstvrijheid, kunnen van belang zijn voor de toekomst van Europa."

Tijdens de oecumenische dienst in de Sint Pieter tijdens de synode heeft een van de protestantse gedelegeerden de paus, de bisschoppen en alle christenen in Europa gevraagd "God vergeving te vragen voor onze godsdienstoorlogen, voor de vervolgingen en voor de Holocaust".

Synode der ontmoeting

DE BISSCHOPPEN-synode over Europa is volgens de twee Nederlandse deelnemers, kardinaal Simonis en bisschop Ter Schure, vooral een synode van de ontmoeting geweest.

Bisschoppen uit Oost- en West-Europa spraken met elkaar en legden de nadruk op de noodzaak van verzoening in Europa. Volgens Simonis was de synode niet goed georganiseerd. Het synodebureau was bijvoorbeeld "vergeten" te vertellen dat de slotverklaring bedoeld is voor de bisschoppen en andere leidinggevende functionarissen in de kerk en niet voor de gewone gelovigen. Dat heeft in diverse groepen tot problemen geleid.

Over gebruik pil, condoom, hertrouwen

Simonis: niet gelukkig met vragen DDR-bisschop

ROME - Het pleidooi op de synode voor toelating van pil en condoom was volgens kardinaal Simonis "bijzonder ongelukkig geformuleerd". Dat heeft hij hulpbisschop Werbs van Schwerin in de vroegere DDR, die dit vragenderwijs op de synode had voorgesteld, ook "ronduit laten weten".

Kardinaal Simonis zei dit in Rome tijdens een gezamenlijke persconferentie met bisschop Ter Schure van Den Bosch. Het Vaticaan is van plan samen met de Wereldgezondheids-organisatie WHO een wereldwijde campagne voor natuurlijke geboortebeperking te beginnen. Dat heeft de president van de Pauselijke raad voor het gezin, kardinaal Alfonso Lopez Trujillo, op de synode bekend gemaakt.

Werbs had verder vragen gesteld over de situatie van gescheiden katholieken die hertrouwen, over de plaats van de vrouw en over democratie in de RK kerk. Het zijn volgens de aartsbisschop van Utrecht typisch vragen uit een Oosteuropees land, waar men zegt dat er nu van alles moet gebeuren. Simonis liet blijken niet gelukkig te zijn met de wijze waarop deze vragen aan de orde waren gesteld.

GENEVE - De mannelijke leden van het nieuwe Centraal comité van de Wereldraad van Kerken zijn ruim tien jaar ouder dan de vrouwen: gemiddeld 53 om 42 jaar. Het vrouwenquorum (veertig procent) is bijna gehaald: 55 van de 150 leden zijn vrouw. Bij de leiding van de Wereldraad heeft men lering getrokken uit de verkrachtigsaffaire welke zich voordeed tijdens de dit jaar gehouden Assemblee van de Wereldraad.

REFINERIA
ISLA (CURAZAO) S.A.

Volgens onderzoekingen in de V.S.

ZWEMMEN ZOU SCHADELIJK KUNNEN ZIJN VOOR GEBIT

IS ZWEMMEN slecht voor het gebit? Het lijkt onwaarschijnlijk als je het zo hoort, maar in een Amerikaanse publicatie van enkele jaren geleden, wordt een geval genoemd, waarin inderdaad werd aangetoond dat zo'n verband kan bestaan.
In september '82 consulteerden, onafhankelijk van elkaar, twee vrouwen in Charlottesville, Virginia, een tandheelkundige specialist voor een afwijking die later werd gediagnostiseerd als erosie op het gebitsglazuur. Het begrip erosie heeft in de tandheelkunde een wat andere betekenis dan in de geologie. Het betreft in de mond niet zozeer een afslijten door een bepaalde werking van een verschijnsel. Maar, in de meeste gevallen meer het ontstaan van weefselverlies, door een zure aantasting van niet-microbiële aard. Hierdoor lost vooral het tandglazuur op en het gaat er vaak glanzend, transparant en glad uitzien.

Bij beide vrouwen waren de vlakken van de voortanden en de kleine kiezen aan de wang en lippenkant grotendeels opgelost, terwijl er aan de verhemeltekant niets te zien was.

Dit betekende dus dat braken als oorzaak, zoals men veel ziet bij maag- en annorexiapatiënten, kon worden uitgesloten. Bij deze patiënten ziet men een erosieve aantasting vooral optreden aan de binnenkant van het gebit.
De vrouwen waren geen bloedverwanten, bleken goed gezond en ook voor wat betreft voeding, drankgewoonten, arbeidsomstandigheden etc. bleken geen verschillen te bestaan met andere vrouwen uit de streek. Het enige andere was dat zij wedstrijd zwommen en zeer regelmatig trainden in hetzelfde wedstrijdbad in die plaats.
Na een uitgebreid onderzoek van de gezondheidsdienst van de staat Virginia bleek dat de oorzaak van het verschijnsel gezocht moest worden in de zuurgraad (pH) van het zwemwater uit het wedstrijdbad. Deze bleek 2.7 te zijn, een zuurconcentratie welke ongeveer 100.000 maal hoger was dan de voorgeschreven pH in Amerikaanse zwembaden (pH 7.2-8).
De laatste 20 jaar is de belangstelling ook voor zo'n verschijnsel als erosie in de tandheelkunde sterk toegenomen. Omdat in de westerse wereld tandbederf is afgenomen en er minder tanden en kiezen op vroege leeftijd worden getrokken, zien tandartsen meer afwijkingen dan zo'n 20 jaar geleden het geval was. Een daarvan is erosie.
De afwijking wordt in de praktijk dikwijls niet of pas laat herkend, ondanks het feit dat erosie veelvuldig schijnt voort te komen. Dit kan worden verklaard door de diagnostische problematiek ervan. Deze is inherent aan een zekere vaagheid van de definitie en het ontbreken van duidelijke criteria. Voorts is het verschil tussen erosie en slijtage van gebitselementen, bij voorbeeld door veelvuldig tandenborstelen, vaak moeilijk te maken omdat de beide fenomenen vaak gelijktijdig voorkomen.
Afhankelijk van de onderzochte leeftijdsgroepen en soort onderzoek worden verschillende percentages (2 tot 25%) genoemd als het gaat om de frequentie van voorkomen bij de bevolking. Bij arbeiders die in de zuurverwekkende industrieën werken, komt het verschijnsel veel voor. Uit een Brits onderzoek blijkt dat 32 procent van de onderzochte fabrieksarbeiders geërodeerde gebitselementen hebben.
Ook bij zeer jonge kinderen is het verschijnsel gesignaleerd. De afwijking kan akelig pijnlijk zijn. Vooral als de patiënt in aanraking komt met koude en warme prikkels, bij voorbeeld via voedsel en drank of koude weersomstandigheden.

COLA

Hoewel er vele oorzaken van erosie bekend zijn - we noemen onder meer veelvuldig nuttigen van citrusvruchten, van zure medicijnen (aspirine en vitamine C) van koolzuurhoudende frisdranken (Cola) en andere zure dranken, herhaaldelijk overgeven en beroepsgebonden factoren - is toch nog vrijwel onbekend welke oorzaken de meeste kans geven op het ontstaan van deze vervelende afwijking.
In een recent gepubliceerd Fins artikel wordt een tipje van de sluier opgelicht. In een 'case-control' onderzoek werden 106 patiënten met tanderosie geselecteerd en vergeleken met 100 willekeurig gekozen vergelijkbare patiënten van tandartsen uit dezelfde omgeving in Helsinki. Alle proefpersonen werden uitgebreid tandheelkundig onderzocht, hun voedingsgewoonten werden nauwkeurig nagegaan en verder kregen zij een grondig medisch onderzoek. Daarnaast werd speekselonderzoek uitgevoerd, omdat er vrij sterke aanwijzingen zijn dat de conditie van speeksel en de hoeveelheid van dit mondwater van invloed kunnen zijn op het ontstaan van erosie.
De uitkomsten wezen uit dat de kans op het ontstaan van gebitserosie het grootst is wanneer citrusvruchten twee maal daags worden geconsumeerd, of wanneer frisdrank of appelazijn dagelijks worden genuttigd. Maagpatiënten en anderen die dikwijls overgeven, bleken ook hoog te scoren.
Tenslotte is de kans groot dat erosie makkelijk ontstaat als er dagelijks weinig speeksel door de mond vloeit. Met name die laatste oorzaak maakt duidelijk hoe belangrijk de rol van het speeksel is. De bufferende werking van speeksel, berustend op de aanwezigheid van mineralen zoals bicarbonaat en fosfaat, lijkt bij het optreden van erosie tekort te schieten. Of omdat er te veel (sterk) zuur wordt aangeboden in de mond of omdat de patiënt te weinig speeksel produceert.

De Finse onderzoekers stellen vast dat erosie, in deze groep, meer voorkwam dan zij aanvankelijk hadden gedacht: bij vijf procent van de onderzochte personen constateerden zij de gebitsafwijking. Zij wijzen op het belang van preventie: meer informatie over het gevaar van zure produkten en dranken.
Ook is het gewenst dat de afwijking vroeg wordt gediagnostiseerd, omdat dan eerder kan worden opgetreden om het gevaar ervan te reduceren. Als de afwijking al vergevorderd is, wordt restauratief ingrijpen noodzakelijk, bij voorbeeld door het aanbrengen van vulmateriaal zoals de moderne witte composieten of de glasionomeercementen.

De patiënt doet er verstandig aan zich te realiseren dat de erosie rondom de vullingen zal voortschrijden en dat vervanging ervan binnen enkele jaren nodig kan zijn. Met alle gevaren van het optreden van zenuwontstekingen en het verhogen van de kosten van behandeling doordat de patiënt genoodzaakt wordt kronen te moeten krijgen.
Het blijkt dat de pijn die bij deze afwijking optreedt, goed kan worden bestreden door restauratieve behandeling. Mocht dit nog niet nodig zijn, dan biedt fluoride door de minimaliserende werking, mogelijk een versneld verdwijnen van de pijnklachten. Tot slot zijn er aanwijzingen dat bepaalde tandpasta's die in de handel zijn, een pijnbestrijdend effect hebben.

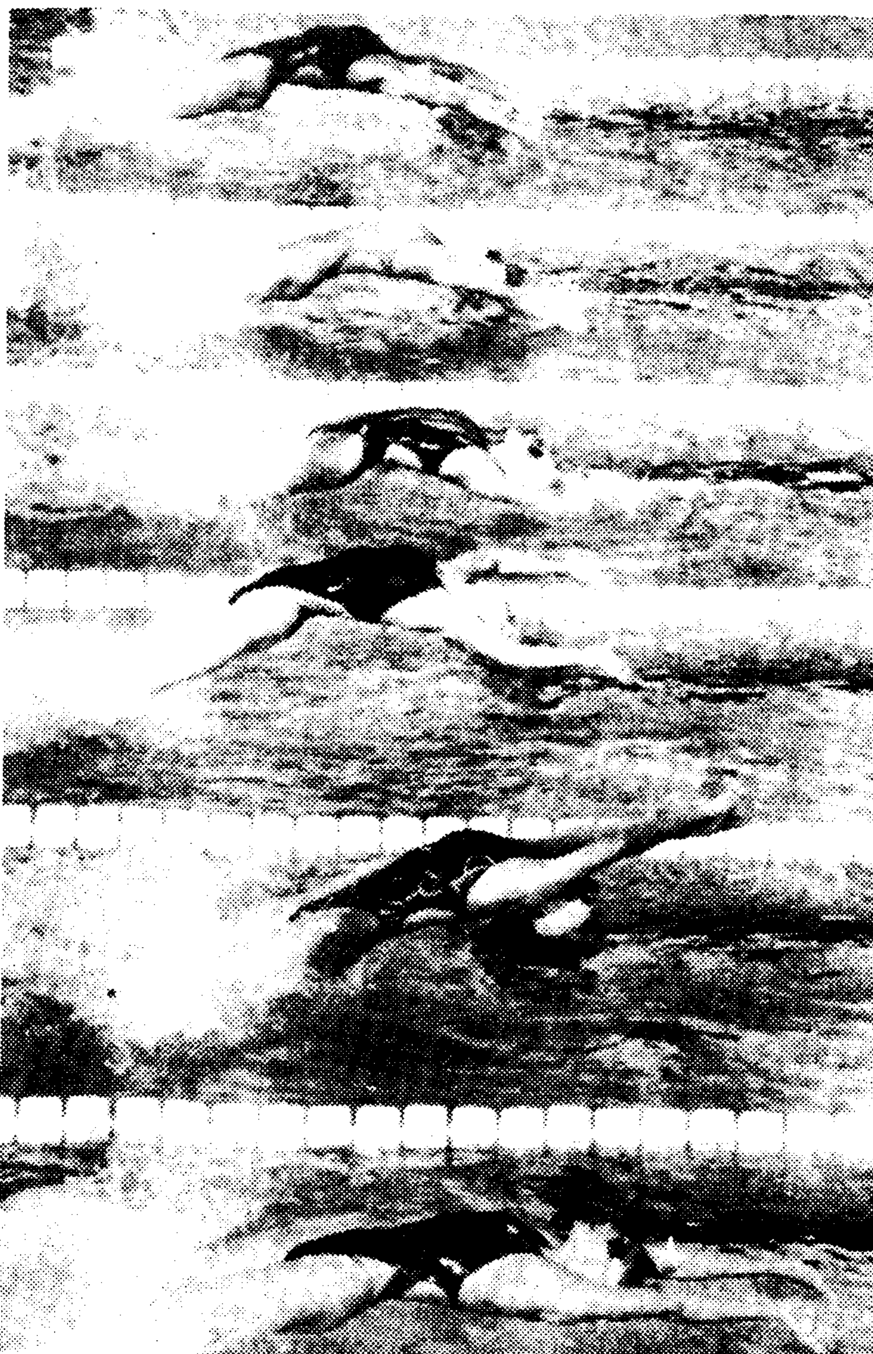
***

De Amerikaanse onderneming WOOLWORTH, de wereldwijde keten van warenhuizen en speciaalzaken, wil de verminderde verkoop stimuleren en de kosten te beperken en gaat 900 van de 9300 vestigingen verkopen of in grootte aanpassen. Ruim 10.000 werknemers krijgen met de gevolgen hiervan te maken. De meeste speculaliteitenwinkels opereren onder een andere naam terwijl Woolworth in Amerika de winkelketens Woolco, Kinny, Foot Locker en Kids Mart exploiteert.

***

Kleeftablet

AAN DE universiteit van Gent is een tablet ontwikkeld dat zich vastzet op de mucosa (het slijmvlies) in de mondhoek boven de hoektanden en daar tien uur blijft zitten, tot het geneesmiddel helemaal is vrijgekomen. Zelfs tijdens het eten of drinken van liters cola blijft deze comprimé een 'rots in de branding'. Het geheim is een superlijm, samengesteld uit een natuurlijk en een synthetisch polymeer: 95 procent thermisch gemodificeerd zetmeel en vijf procent polyacrylzuur. Deze laatste component vertraagt de eroderende werking van het zetmeel. De combinatie heeft volgens onderzoeker Stefan Brouckaert van het laboratorium voor farmaceutische technologie een aantal bijzondere eigenschappen. Zij hecht zich stevig vast en irriteert niet. Al geruime tijd bestaan er 'orale gels' voor de bestrijding van schimmelinfecties in de mond, maar die hebben als nadeel dat zij onaangenaam smaken en hun werking verliezen als zij worden ingeslikt. Er zijn al wel polymeren die drie tot vier uur in de mond blijven, maar dat is voor sommige geneesmiddelen niet toereikend. Bouckaert wil nog onderzoeken of de combinatie werkt bij extreem lage speekselhoeveelheden, omdat het speekselniveau zelfs bij gezonde mensen sterk kan variëren. Ook wordt nagegaan waar het tablet het beste kan worden geplaatst, boven de hoektand of tegen de wang. Het tablet zou een alternatief kunnen zijn voor zetpillen (die in de aarsopening worden gebracht) of injecties. Ook lijkt het tablet bij uitstek geschikt voor de bestrijding van vaginale infecties en het gedoseerd toedienen van morfine.

Is zwemmen schadelijk voor het gebit? Er zijn deskundigen in de V.S. die dat beweren.

IJsmummie blijkt ouder dan gedacht

DE VOLKOMEN intacte ijsmummie die eind september op de grens tussen Italië en Oostenrijk in het Tiroler hooggebergte werd gevonden (en waarover in de Napa uitvoerig werd gerapporteerd), blijkt aanzienlijk ouder dan tot dusver verwacht.
Het lijk is niet 4000 jaar oud, zoals archeologen op grond van de uitrusting van de man (in het bijzonder zijn fraaie bronzen bijl) meenden te mogen concluderen, maar 4650 tot 4850 jaar. Dit blijkt uit de eerste C-14 dateringsgegevens die bekend werden gemaakt door dr. Klaus Oeggl van het Institut für Botanik van de Universiteit van Innsbruck. De datering werd in duplo uitgevoerd op een monster van gevlochten net van gras dat de man bij zich droeg en dat mogelijk deel uitmaakte van zijn kleding.
De C-14 data die laboratoria in Parijs en in Uppsala hebben bepaald (4230 en 4250 vóór 'heden', waarbij 'heden' staat voor 1950) - zijn gecorrigeerd en vertaald in absolute data volgens een internationaal erkende correctie-curve. De hoeveelheid C-14 die destijds in de atmosfeer gevormd werd, week belangrijk af van die nu, waardoor alle C-14 dateringen vóór circa 2000 jaar geleden aanzienlijk te jong zijn.
De ouderdom van de man plaatst hem eerder aan het eind van de Nieuwe Steentijd dan aan het begin van het bronstijdperk, aldus Oeggl.
C-14 dateringen van andere monsters van organische herkomst zijn op het moment gaande. Binnenkort worden de uitkomsten verwacht van de datering van monsters uit de botten en het bindweefsel van de ijsmummie zelf.
Het Institut für Botanik houdt zich behalve met de datering ook bezig met het inventariseren van alle materialen in de bijvondsten van plantaardige herkomst. Een van de vragen die de botanici zich stellen is of kan worden uitgemaakt van welke kant de man kwam - Oostenrijk of Italië.
De Oostenrijkers maken deel uit van een omvangrijk internationaal team dat de man en de bijvondsten onderzoekt. Tot het team behoort ook één Nederlander, de dermatoloog dr. B. Naafs van de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Hij is verantwoordelijk voor het onderzoek naar de tatoëringen van de Similaunman.

Zusters van Roosendaal (vervolg van pag. 3)

dat de zusters nog niet gewend waren aan de slavernij en wel degelijk inzagen dat sommige meesters de slaven slecht behandelden.
Het geciteerde zegt ook iets over de Europese opvoeding en opvattingen van de kloosterlingen van toen. Zij waren opgevoed met de gedachte dat buiteneuropese nietchristelijke culturen geen eigen godsdienst hadden. Bij hun aankomst op Curaçao hebben zij dit ongetwijfeld ook nog van alle kanten gehoord. Het was juist de reden van hun komst op het eiland. Zij geloofden heilig in hun opdracht van de Heer om te missioneren en 'die arme menschen', slaaf of vrije, te redden voor het hiernamaals.
Uit onderstaande citaten uit een brief van 1851 blijkt duidelijk dat het de zusters om opoffering, zelfheiliging en missie ging. Ook valt uit bovenstaande en onderstaande citaten hun visie op de kleurlingen te halen:
"Ach, deze menschen zijn wezentlijk niet kwaad, maar onwetend, Ik wenschte wel, dat zij God goed kenden en beminden... Wanneer ik de eenvoudige godsvrucht zie van de goede zwartjes, hoe verheugd ben ik dan, dat ik naar hen toe ben gegaan..."
"Mère Joseph, ik ben hier zeer gelukkig en dank den goeden God, dat Hij mij naar Curaçao bij de goede zwartjes heeft gezonden en hoop met zijne hulp eenige dienst te kunnen doen". (7)
Ondanks of dankzij de bevoogding kwamen de zusters op voor de belangen van hun gekleurde geloofsgenoten. Zij begonnen scholen in de grootste buitendistricten, op Bonaire en Aruba. In 1858 richtten zij tevens een weeshuis op. Veel later (1922) zouden zij op Bonaire een ziekenhuis beginnen. Zij zagen als kinderen van een verlichte eeuw de kleurlingen als van nature goed. Door (godsdienstig) onderwijs moesten die van hun 'heidendom' afgeholpen worden.
Het denken van de blanke elite over de sociaal onderste lagen van de Curaçaosche samenleving is heel lang, zeker tot de vijftiger jaren van deze eeuw, 'paternalistisch' gebleven. Dit is ook te merken in de brieven en verslagen van de zusters. De gewone mensen bleven in de brieven en tijdschriften 'goede zwartjes', 'nikkertjes', 'chocoladepopjes'. Ook gingen de zusters van de idee uit dat de armen geleid moesten worden. In 1919 was het nog heel gewoon om op te schrijven:
"... onze zwartjes hebben vaak geen energie genoeg om netjes te vlechten. Daardoor berokkenen zij zich zelf dikwijls veel schade, want het stroo voor de hoeden moet gekocht worden, en de tijd om een hoed netjes of slordig te vlechten verschilt ook niet zooveel... Wat echter veel verschilt, is de prijs, die betaald wordt voor een slordige en voor een netten hoed. En dat is een toer, om onze "nikkertjes" netjes te leeren werken". (8)
Materiële vooruitgang voor hun arme geloofsgenoten zagen zij als een essentieel belang. Als bij de hoedenvlechterij die de zusters onder de meisjes en ouders sterk stimuleerden, blijkt dat de mensen in de kunuku 'uitgezogen' worden door de rondtrekkende "arabieren" roept de overste de zusters op tot steun:
"Ook willen de zusters probeeren, of zij hare arme kinderen niettegenstaande haren zwaren arbeid in de scholen nog op een andere manier kunnen voorthelpen en door het toonen van belangstelling en het bieden van steun aanvuren den strijd om het leven dapper vol te houden en alle pogingen aan te wenden om op eerbare wijze den kost te verdienen". (9)

GEEN UITZONDERING

De zusters vormden met hun uitspraken geen uitzondering in de eilandelijke maatschappij waarin de tegenstellingen tussen blanken en kleurlingen in economisch en sociaal opzicht erg groot waren. Als kloosterlingen die weinig luxe kenden en eenvoudig gehuisvest waren, stonden zij evenals de pastoors in de buitendistricten dichter bij het volk dan de stadselite, de predikanten en de katholieke geestelijkheid in de stad. Zij hadden als extra voordeel dat zij de kinderen bijna dagelijks onder hun hoede hadden. Zij zagen de armoede van de kinderen:
"Is die armoede dan werkelijk zoo groot? ...U moest ze zien die zwartjes met hun armen en beenen als stokjes, hangende op de banken! En is zulks wonder? Het is waar, van de koude heeft het kind der armen hier niet te lijden gelijk in Holland, maar de voeding is zoo gering, dat het juist genoeg is om niet van honger te sterven". (10)
Door de meisjes onderwijs te geven hoopten zij die nader tot (hun) God te brengen. Belangrijk was ook om de meisjes via opvoeding en onderwijs voor te bereiden op de taak als aanstaande moeder die door haar liefde en kunnen een gezin bijeen zou kunnen houden. Deze ideeën van de zusters strookten volledig met de opvattingen van de rooms-katholieke kerk over huwelijk en gezin.
Rasverschillen hebben bij de zusters in de koloniale maatschappij blijkbaar niet zo'n grote rol gespeeld. In de brieven zijn zoals reeds aangetoond wel voorbeelden van paternalisme te vinden, maar geen echt racistische opmerkingen. Het verschil in zeden, gewoonten en godsdienst gaf de doorslag. Het geloof van mensen in het katholicisme gaf de doorslag. Van een zwarte vrouw op St Thomas waar meerdere zusters op doorreis hebben gelogeerd wordt geschreven: *"Het goede mensch is zoo goed, zoo bezorgd voor ons, ik hoop haar in de hemel weder te zien".* (11)
Het ging de zusters dus in de eerste plaats om het winnen en redden van de (kinder-) zieltjes. Daarom waren alle kinderen in hun ogen gelijk ondanks de verschillen in cultuur en huidskleur. Een Nederlandse zuster uit Curaçao spreekt in haar naïeviteit in 1940 van haar liefde voor de 'blanke zielen met haar zwart omhulsel'. De huidkleur was dus geen belemmering om zich in te zetten voor de gekleurden.
In het herdenkingsboek van 1942 staat het aldus omschreven: 'het kind enig besef te geven van zijn hoge waardigheid als kinds Gods'. Bij het toelaten van Antilliaanse meisjes tot de congregatie werd evenmin gekeken naar huidkleur. Alle meisjes, behalve zij die als 'onwettig' werden aangeduid, waren welkom als zij maar gelovig waren en religieuze wensten te worden. Van de 318 zusters die tussen 1842 en 1942 op de Antillen werkzaam waren, waren 126 niet uit Nederland en maar liefst 74 van de eilanden!.

CONCLUSIE

Uit de brieven van de zusters blijkt heel duidelijk dat zij vol opofferingsgezindheid en idealen naar de Antillen gingen. Zij kwamen op de eilanden terecht in een sterk gesegmenteerde samenleving waar blank alles te zeggen had. Met het onderwijs aan blanke kinderen en giften uit Nederland wisten zij geld te sparen om aan de arme vrije kinderen gratis onderwijs te geven. Ook aan de kinderen van slaven hebben zij tot 1863 godsdienst onderwijs verzorgd om aan hun belangrijkste doelstelling, namelijk de 'ongeloovigen' tot God te bekeren te voldoen.
Uit hun persoonlijke brieven kunnen voorbeelden van bevoogdende en paternalistische taal worden geciteerd. Zij waren in dit opzicht zeker kinderen van hun eigen tijd, maar van racisme kan men de zusters zeker niet beschuldigen. Integendeel! Zij probeerden juist zoveel mogelijk tijd en energie te investeren in de arme volkskinderen en maakten geen onderscheid naar ras of huidkleur, maar wel naar zeden en geloof.
Dat zij niet racistisch waren is ook te bewijzen door het feit dat vele Antilliaanse meisjes uit de lagere volksklassen zich aansloten bij de congregatie.

NOTEN

1. Uit Dankbaarheid, Willemstad 1986 en Jules de Palm, Kinderen van de fraters, Amsterdam 1986.
2. De zusters die vanuit Roosendaal in de eerste honderd jaar naar Curaçao gekomen zijn om te werken, zijn voor het merendeel op het eiland op Welgelegen begraven. Het is in het begin dan ook niet zo verrassend als een brief eindigt met: 'Vaarwel tot in den hemel!'
3. brief van zuster Agnes van 1 februari 1842.
4. brief van bisschop Niewindt van 21 maart 1844 aan de overste in Roosendaal.
5. zie noot 3.
6. brief van zuster Therèse van 1 feb. 1842.
7. brief van zuster Modesta van 25 april 1851. De verslagen van de paters dominicanen in het missie-orgaan de Dominicuspenning ademen dezelfde sfeer van paternalisme en bevoogding uit. Ditzelfde kan ook gezegd worden van de negentiende eeuwse schrijvers over de Antillen.
8. brief van Algemeen Overste Theophane op visitatie van 3 december 1919.
9. idem.
10. idem.
11. brief van zuster Modesta van 25 april 1851.

ennia
Wat kan het leven toch fijn zijn, als je weet dat je goed verzekerd bent.

= door Maaike Kraayeveld =

Absolute gekte in Milaan rond zijn persoon

Ruud Gullit: gelukkig in Italië maar ook graag in Amsterdam

RUUD GULLIT (29) is gelukkig in Italië, maar vindt het heerlijk om af en toe terug te zijn in Nederland. Even weg van de absolute gekte rond zijn persoon in Milaan. Hij noemt het de lastige kant van het prof-zijn. Een gesprek over Italië, het leven na het voetbal, zijn kinderen, shag draaiende vrouwen en mannen die er goed uitzien.
Op Milanello, het trainingscentrum van voetbalclub AC Milan dat stil en mooi in de groene bergen tussen Milaan en Varese ligt, woont de herdershond Diana.
Als die hond wil Ruud Gullit wel terug komen op aarde, mocht er reïncarnatie bestaan. "Moet je kijken: een heel terrein, ongelooflijk zo mooi. Je krijgt er te eten. Af en toe komen andere honden langs; dan komen er kleintjes. Niemand die je lastig valt. Een luizenleven. Ja, waarom niet? Als ik kleine kinderen zie, denk ik: je wordt geboren zonder verantwoordelijkheid, zonder iets. Dat is toch heerlijk?"

Ruud Gullit gooit zijn hoofd achterover en lacht ontspannen, de vlechtjes dansen rond zijn gezicht. Hij heeft rustige, vriendelijke ogen, maar ze zijn steeds op hun hoede: 'Wat willen ze nú weer weten?' Iedereen, publiek, pers, wil altijd alles van hem weten, is zijn ervaring, ook nu weer. Hij noemt dat de lastige kant van het prof-zijn.
Vooral in Italië gaat de verering hèm vaak te ver. Fans die hun gezonde knieschijf aanbieden ter vervanging van het onwillige gewricht van Gullit zijn een uitzondering, maar ze bestaan. "Ik wil die verering niet accepteren. Ik houd nog altijd van het voetbalspel en vind het nog steeds leuk om te winnen - hoewel dat door veranderingen in het voetballen steeds moeilijker wordt. Maar alles er om heen, wat niet direct met voetballen heeft te maken, dat hoeft voor mij niet. Daar heb ik ook niet om gevraagd; je rolt erin en je krijgt het op je dak".
" In Italië is de verering van het fenomeen bekend-zijn groter dan in Nederland. Nu ik hier woon, weet ik dat het zo is. Maar ik wil er niet aan mee doen. Dat betekent ook dat ik hier niet over straat kan, maar dat doe ik dan maar ergens anders, in Amsterdam bijvoorbeeld. Die vrijheid is het heerlijke van Nederland. Daarom ben ik er ook vaak".

QUI-VIVE

" Ik heb bij interviews altijd in gedachten: die andere wil alles weten, dat is je routine. Ik ben altijd op m'n qui vive en ik vertel alleen de dingen die ik interessant vind om te vertellen. Privé is je eigen ik; daar moeten ze niet aankomen. Het gaat er om hoever je zelf wilt gaan".

Is dat eng?
Ruud Gullit lacht. 'Het is eng van de andere kant! Dat die álles wil weten".

Ondanks de gekte rond zijn persoon in Italië wil hij niet terug naar Nederland. Het bevalt hem in Milaan. "Het klimaat is goed, het leven is goed, het is er niet zo gehaast als in Nederland. In Italië leef je meer de hele dag; van acht uur 's morgens tot twaalf uur 's nachts ben je aan het leven. In Nederland is het om vijf uur thuis, prak op tafel en om acht uur met de hapjes voor de teevee. Het kàn wel anders, maar het klimaat werkt niet zo mee".
"Italiaans is denk ik wel zo'n beetje mijn tweede taal geworden. Maar soms zeg ik wel eens dingen die ik niet goed formuleer en wat dan verkeerd overkomt. Ik zeg dan ook wel eens tegen mijn Italiaanse vrouw Christina dat ze er wel rekening mee moet houden dat ze niet met een Italiaan is getrouwd.
Af en toe druk ik me verkeerd uit. Ik heb een keer in een interview gezegd, nadat ik terug was van een lange blessure en er veel journalisten waren: 'ze moesten in de rij staan'. Dat lazen ze hier in de kranten en meteen iedereen pisnijdig: 'O ja, sinds wanneer moeten we voor jou in de rij staan?' Maar dat was natuurlijk figuurlijk bedoeld. Daar moet je mee uitkijken. Ook met wat ze hier vertalen uit het Nederlands in het Italiaans. Ik ben er zeker van dat ze dat vaak expres fout doen. Al is het niet meer zo erg als in het begin".
Sinds Italië kan Ruud Gullit uiterlijke dingen veel meer waarderen: mooie horloges, een mooie auto of iemand ie er goed uitziet. Hij vond dat soort zaken in Nederland al leuk, maar die samenleving is hem te benepen: 'kijk hem!' "Daar word je af en toe wel eens in meegesleurd", zegt hij. "Ik moet altijd zo lachen in Nederland, waar iedereen in trainingspak loopt. Mensen waarvan je weet dat ze nog nooit aan sport hebben gedaan. Je weet zéker: die heeft nog nooit een knikker geraakt, nog nooit een rekstok gezien, helemaal niets, maar toch...
Dat is dan toch geen gezicht, zo'n trainingspak?"
Maar, aardig als hij is, begint hij meteen te nuanceren: "Nou ja, zo iemand geeft gewoon minder om uiterlijk. Dat vind ik ook helemaal niet erg. Maar van de andere kant vind ik het leuk als iemand dat wèl doet. Er is verschil tussen verzorgd zijn en teveel, zoals met gouden armbanden en wat ik veel wat. Ik vind het ook leuk als iemand er heel relaxed uitziet, een man van een jaar of veertig, vijftig in spijkerbroek met een mooi leren jackie, overhempie...'.
Zelf loopt Ruud Gullit meestal in spijkerbroek, met een paar gewone schoenen eronder. "Ik heb een motorjack en grote jacks. Af en toe draag ik ook wel eens een keertje een gewone broek met goede schoenen. Maar nóóit een stropdas; het moet altijd wel sportief en groot zijn. Als je de jongens van het Nederlands elftal ziet -die zien er goed uit, de jongens van Ajax zien er goed uit. Dat vind ik leuk".

TROOST

"Je kan aan mij zien hoe ik me voel, door wat ik aan heb. Dat zie je toch aan iemand. Als je bijvoorbeeld naar Ted Troost (Gullit's haptonoom) kijkt: die is over de vijftig maar die ziet er goed uit en kleedt zich ook goed. Je hebt ook mensen die in verkeerde kleding rondlopen, dat 't op de een of andere manier niet klopt".
De benadering van uiterlijk vertoon verschilt in Italië en Nederland. Gullit neemt Ted Troost opnieuw als voorbeeld; in Nederland verslijten die, zoals hij is gekleed, voor een uitslover. Ten onrechte.
"Eén meter negentig", beschrijft Gullit zijn steun en toeverlaat. "Mooie blauwe ogen, goed figuur en een jonge kop heeft-ie nog. Ik heb een tijd met Ted geleefd en ik heb vaak gezegd: 'Ik zie jou niet met een vrouw van je eigen leeftijd wonen'. Als je je jong voelt, dan hoef je je toch niet als een ouwe lul te kleden?"

Mannen die over mannen praten, komt dat door de Italiaanse invloed?
Ruud Gullit haalt de schouders op, doet lacherig. "Ik vind het leuk", zegt hij, "om naar een goedgeklede man te kijken en hem een compliment te geven. Waarom niet? Iedereen is toch gevoelig voor complimentjes. Mannen ook".

Wat vind je belangrijk aan vrouwen?
Gullit reageert een beetje verlegen, hij kijkt tussen de vlechtjes door, taxeert de vraag en ontwijkt: "Een vrouw moet zich voor mij goed voelen. Ze kan er dan uitzien zoals ze zelf wil. Maar wat een vrouw absoluut niét mag doen, Uit-den-Boze ! en dan mag ze nog zo mooi zijn - dat is een shaggie draaien. Dat vind ik zo'n verschrikkelijke afknapper, dat vind ik zó vreselijk, dat vind ik ongelooflijk".

BOTERHAMMETJE

Aan de verantwoordelijkheid die het ster-zijn met zich meebrengt, is Ruud Gullit al heel lang gewend. Vader en moeder werkten, zodat hij vaak 's middags alleen thuis was en voor zichzelf moest zorgen.
"Mijn moeder heeft me al vroeg verantwoordelijkheid gegeven. Niet alleen zelf boterhammetjes maken, maar als ik weg wilde, moest ik ook zelf mijn overhemd strijken. Je moet trouwens met verantwoordelijkheid leren omgaan, weten dat je ook voorzichtig moet zijn, je moet gevaren kunnen overzien - dat je op het goede pad blijft, zeg maar.
Dat is moeilijk, vooral als je jong bent. Er zijn dan heel veel interessante dingen in het leven die je gaat ontdekken. Je moet de gulden middenweg vinden en dan gaan volgen.

Heeft hij als superster, meer verantwoordelijkheden dan een normaal mens heeft?
Gullit antwoordt nuchter, zakelijk: "Ik ben nu door mijn werk toch al beperkt. Ik kan geen snipperdag opnemen, ik moet 24 uur per dag present zijn, het hele seizoen door. De discipline is misschien wat minder in de maand dat je vakantie heeft, maar dan moet ik tóch steeds zorgen dat ik fit blijf. Je bent dus toch al gewend aan die beperkte wereld.
Aan de andere kant heb je ook veel vrijheden. Ik werk niet altijd tot vijf uur, ik ben ook vaak een middag vrij. Meestal heb ik dan dingen te doen, wat organiseren voor je huis, of officiële dingen regelen waar je anders geen tijd voor hebt".
In de lange tijd in 1990 dat Ruud Gullit geblesseerd is geweest, had hij de tijd wél om zich met andere dingen bezig te houden dan voetbal. Hij wist dat hij toch niet na een maand hersteld zou zijn en de frustratie daarover had hij overwonnen.
"Ik had aan de chirurg gevraagd: zeg maar gewoon tegen me hoe lang het gaat duren; de waarheid kan ik beter hebben dan dat gedraai er omheen. *'Een jaar niet voetballen'*. dat was wel heel jammer, maar ik kon wel heel makkelijk omschakelen. Ik heb gedacht: dan moet ik dus een jaar iets anders gaan doen".
De vraag ligt voor de hand wat Ruud Gullit zich voorstelt van zijn bestaan als hij écht met het voetbal stopt, al dan niet door blessures gedwongen of uit eigen wil.
"Ik denk nu", zegt hij en herhaalt: "maar dat is nú, dat ik later niet nog iets in de voetballerij zal gaan doen. Ik denk dat ik compleet iets anders wil. Ik hou van uitdagingen. Wat ik ga doen weet ik nog niet. Ik kan zoveel dingen doen".

Bijvoorbeeld?
"Jeetje. Een zaak beginnen, naar een andere land gaan".

Rentenieren?
"Nee, dat niet. Dat kan ik niet. Ik vind rentenieren geen uitdaging".

En dat luizenleven van die hond Diana dan?
Hij lacht. "Nee dat is anders. Die heeft de uitdaging nooit gekend".

Van het engagement, de maatschappelijke betrokkenheid die Ruud Gullit in Nederland toonde (zijn prijs als beste voetballer van het jaar 1987 droeg hij op aan Mandela; hij deed meer tegen de apartheid, zocht ook zieke kinderen op voerde actie tegen voetbalvandalisme), blijkt in Italië niet zo veel meer.

MOEILIJKER

"Dat is hier moeilijker, omdat je hier nóg meer wordt geleefd. Maar ik kijk wèl verder, weet je. Als ik thuis ben, praat ik niet over voetbal, ik kijk ook vaak helemaal niet naar wedstrijden, ik heb daar niet zoveel zin in. Ik kijk liever naar een goede film of zo, beetje ontspannen.
Ik volg wel het Nederlandse nieuws. Dat is beter dan het Italiaanse, want in het Nederlandse nieuws komen toch andere dingen voor. Nederlanders zijn meer op Europa gericht: Joegoslavië, wat er in Duitsland gebeurt met de neo-nazi's, dat volg ik heel erg. In Italië speelt dat vreemdelingenprobleem niet zo; je hebt hier niet zoveel immigranten. Ze zijn er wel. Van de zomer zijn nog een paar jongens doodgeschoten op het strand. Afrikaanse jongens.
Hier hebben de Italianen zèlf intern al een hele erge strijd: noord en zuid - dat wordt via het voetbal uitgevochten. Ook politiek, maar meer in het voetballen. Daar kan je je makkelijk in uiten hè? Een kaartje kost geloof ik een tientje en als je dan met vijftig man in zo'n vak staat, kan je samen het een en ander onder de aandacht brengen".

Voetbalvandalisme komt ook in Italië voor. Ruud Gullit denkt dat het daar nog wel wat erger is dan in Nederland.
"Hier gaan er wel eens mensen aan dood. Er is al eens een jongen verbrand door een molotovcocktail in een trein. Ik heb over vandalisme wel eens wat dingen gezegd. Maar mensen in groepen, voetbalsupporters ook, veranderen verschrikkelijk. Als je ze alleen ziet, zijn ze helemaal niets, een hoopje ellende dat geen toekomst ziet, gefrustreerd is, zelf ook eigenlijk niets doet om het te veranderen. En die komnen dan in aanraking met anderen die er misschien net zo over denken en die dan een oplossing weten door aandacht te vragen op die geweldadige manier.
Die agressie zit er gewoon. Het is een maatschappelijk probleem. Een heleboel mensen hebben dat wel eens willen verdoezelen, maar het is gewoon zo. Die agressie uit zich via het voetbal, een volkssport en als je dan ook veel jongeren hebt, dan wil dat wel. Als je ziet hoeveel politie-begeleiding sommige groepen krijgen. En dat wordt dan gewoon geaccepteerd. Als je kijkt hoeveel macht zo'n groep heeft".
"Het ligt niet aan het voetballen. Het probleem is er en dat moet je proberen aan te pakken bij de wortels. Weet je wat het erge is- en dat realiseer je je helemaal als je in een ander land woont: dat Nederland het mooiste land is van Europa. Dàt is nog het ergste!
Er is niemand echt arm in Nederland. Dan heb ik het over èchte armoede, wat je in Italië wel hebt: mensen die moeten bedelen op straat en kinderen die je ziet stelen. Dat heb je toch niet in Nederland? Iedereen heeft daar recht op een uitkering. Als ik hier vertel dat je in Nederland een uitkering krijgt als je geen werk hebt na je studie, dan klapperen ze met hun oren. En dan zeg ik: ja dàt is Nederland.

Ik realiseer me nu in Italië dat ik echt gelukkig moet zijn dat ik in Nederland ben geboren. En ik weet ook wel dat ik makkelijk praten heb, maar daar heb ik wèl zelf voor moeten knokken - dat wordt ook wel eens vergeten".
Gullit verkeert in een positie, weet hij, waarin hij veel kan zeggen, meer dan een ander mens. Maar dat betekent niet dat hij onfeilbaar is. "Iedereen maakt fouten", zegt hij. "En je moet ze ook maken, want van je fouten kan je leren en daar wordt je rijker van; beter een foute beslissing dan geen beslissing. Wat dat betreft leef ik in een asociale wereld, dat wéét ik gewoon.

KNOKKEN

"De voetballerij is geen vriendenwereld, ik bedoel: op het moment dat ze je niet meer nodig hebben, krijg je een schop. Dat wéét je, dus je moet zelf ook niet heiliger zijn dan de paus in de manier waarop je je in die wereld gedraagt. Hoe rot het ook is. Je moet knokken hoor. Vooral tegen je eigen waarden in is dat niet leuk. Aan de andere kant denk je: als ik het niet gedaan had, hadden zij het met mij gedaan. Nou - en dan vergeet je het".

Als hij iets wil, doet hij het goed - en dat is voorlopig nog voetbal, stelt Ruud Gullit vast. Hij vindt dat je jezelf moet kennen, ook in je beperkingen. Zelf belandt Gullit vaak op grenzen, bijvoorbeeld met dingen die hij zegt via de media. "Maar ik doe dat omdat ik weet dat ik er anderen mee kan helpen of situaties mee kan veranderen".

Manipuleren dus...?
Ernstig: "Dat hóórt er toch bij? Ik denk dat dit zin heeft als je er dingen door kunt veranderen. Bijvoorbeeld dat ik tegen de KNVB was, dat ze internationals gewoon de trainers-cursus laten volgen - dat is toch onlogisch? Als ik zoiets zeg, doe ik dat omdat ik er anderen mee kan helpen. Op mij heeft het geen vat, hoor - ik voetbal nog en ik denk niet dat ik trainer zou willen worden".

JORDAAN

Ruud Gullit is geboren en getogen in de Amsterdamse Jordaan-buurt. Zijn jongste zoontje Quincy wordt nu groot in de luxe en rijkdom van Milaan.

Wordt Quincy daardoor een ander mens dan zijn vader?
"Je omgeving heeft veel invloed op je", zegt Gullit en filosofeert verder: "Omdat het te maken heeft met wat voor mensen je omgaat. Voor mij is het belangrijk geweest dat mijn ouders me verantwoordelijkheid hebben gegeven. Maar ik denk dat het in een tijd was, waarin het nog kon. Ik weet niet of het nu nog op die manier gaat. Er zijn zoveel dingen veranderd, het verkeer, de drugshandel, zwervers op straat. De Jordaan, ja, dat is natuurlijk toch een familie, iets speciaals.

Je moet bij je kinderen ook nagaan: wat voor type kind is het. Misschien dat mijn ouders voelden dat ik het aankon. Ik was enig kind. Mijn zoon zal anders groeien dan ik. Maar ik ga hem niet elke keer vertellen hoe het vroeger was en hoe ik was. Als hij het wil weten, zal ik het hem vertellen, maar het is niet het uitgangspunt. Het zijn andere tijden en daar moet je mee leren leven. Geen gezeur over vroeger.
Het is wel belangrijk naar wat voor school hij gaat. Het liefst een school waar ze ook andere culturen hebben. Zodat hij in ieder geval kan nagaan hoe de wereld zo'n beetje in elkaar steekt. Ik zit nog te twijfelen of ik hem op een Italiaanse school zet, want de jeugd hier spreekt geen woord Engels en dat vind ik echt een gebrek. Maar dan zou ik hem op een Engelse school moeten doen en dat is dan meer specifiek een school voor kinderen die het goed hebben - dat vind ik dan weer jammer.

Ik spreek ook Nederlands tegen mijn zoon. De eerste woorden die ik tegen hem zei waren in het Nederlands. Ik vind het belangrijk voor mijn ouders, dat hij Nederlands spreekt. En ik heb ook nog twee Nederlandse dochtertjes bij mijn ex-vrouw Yvonne, daar moet hij ook een beetje mee kunnen babbelen. Ik denk ook dat het altijd makkelijk is als hij twee talen spreekt".

ZWART

"Ik heb een heel fijne jeugd gehad, ik denk dat dat belangrijk is. Je wordt in je jeugd gevormd, door wat je meemaakt en hoe ze met je omgaan. Ik heb nooit het gevoel gehad in mijn jeugd dat ik zwart was; daar kreeg ik pas later mee te maken, toen ik een jaar of veertien was. Ik heb me daarvoor helemáál niet anders dan anderen gevoeld. Dat is een ding wat de Jordaan me geschonken heeft - dat ze me nooit het idee hebben gegeven dat ik anders was. Ik denk dat dat heel belangrijk is geweest voor mijn leven.

Het heeft me altijd wèl geholpen, vond ik, dat ik zwart was. Omdat je dan nog meer je best moest doen, omdat iedereen altijd op je lette. Het was voor mij een stimulans.
Nederland is wat dat betreft anders dan bij voorbeeld Amerika. Wij zijn veel toleranter, we zijn met verschillende culturen steeds heel anders omgegaan. Nederland is een klein land en dat kun je sowieso niet teveel vergelijken met andere landen. Veel is bij ons makkelijker te controleren, omdat er eigenlijk zo weinig mensen zijn".

Als hij zelf zo'n fijne jeugd heeft gehad, zal hij beseffen wat de scheiding van Yvonne betekent voor zijn twee dochters...
"Ja", zegt hij, "dat is voor de kinderen erg. Je belt ze heel vaak, ze wonen nu in Nederland, maar ze zijn wel vaak bij me. Zoiets is heel ingrijpend, maar je neemt zo'n beslissing nooit een-twee-drie; daar gaat een heleboel tijd over heen. Maar wat ik al zei: beter een foute beslissing dan geen beslissing.

Niet dat ik 't een foute beslissing noem. Ik heb geleerd beslissingen te nemen en dan weet je de consequenties. Maar beter zo dan zoals 't was. Daarom denk ik dat het ook beter is, voor de kinderen is het belangrijk innerlijke rust te krijgen. Ik denk dat ze die nu hebben.
Innerlijke rust is voor mij het belangrijkste in het leven, dan sta je meer open voor dingen en ben je ook gelukkiger. Daar kan iedereen je bij helpen: zorg dat je positieve mensen om je heen hebt. Dat lukt niet altijd, maar als er eentje komt die niet positief is, schop hem eruit: wegwezen. Mensen willen zoveel.

Is hij gelukkig?
"Ja, ik voel me echt...ja". Hij lacht.

Aantal liquidaties (10 per jaar) neemt toe

Moord op bestelling doet zijn intrede in Nederland

= door Rinze Brandsma, Gelderlanderpers =

DOOD OP BESTELLING, huurmoord: klopt het dat de politie steeds minder greep krijgt op dit soort misdaad? Dat, zoals het hoofd vuurwapencentrale H. Bergsma van de Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) een paar jaar geleden vragend zei, in Nederland een of meer bendes opereren die moorden op bestelling uitvoeren?
Regelmatig leest men in de Nederlandse bladen over suggesties, dat professionele huur-killers, 'hitmen' komen overvliegen uit Hongkong, Turkije, Pakistan, Joegoslavië om in Nederland hun klusje uit te voeren. Nog voordat de kruitdamp opgetrokken is, zouden ze al verdwenen zijn, spoorloos de grens over, zonder getuigen.
Bij de CRI praten de deskundigen liever niet over huurmoord. 'Een begrip uit tv-series, uit boekjes', zeggen drs. Paul van den Eshof en Carlo Schippers ervan. Van den Eshof heeft, werkend voor de CRI-sectie misdaadanalyse, herhaaldelijk onderzoek gedaan naar moord, doodslag, overvallen en liquidatiemoorden in Nederland. Schippers, geroutineerd rechercheur op het gebied van zware criminaliteit bij de gemeentepolitie in Amsterdam, is uitgeleend aan de CRI om daar de nog betrekkelijke jonge afdeling misdaadanalyse bij te staan.

De CRI-mensen hanteren het begrip liquidatie: het doelgericht vermoorden van personen in verband met andere gepleegde misdrijven - door een van beide of door beide partijen. Want de ware toedracht van veel huurmoorden/ liquidaties blijft wazig. Het oplossingspercentage van liquidaties is uiterst laag: 20 procent tegen 80 tot 90 procent van moordzaken in het algemeen die opgehelderd worden. Daarbij krijgen politie, justitie en rechters zelden inzicht of er tegenover de liquidatie betaling stond, 'hoe duidelijk het vaak ook is dat de afrekenaar er geld voor zal hebben gekregen'.
Voor alles willen de misdaadanalitici af van het spreekwoordelijk beeld van de huurmoordenaar. Zo'n figuur die met handschoenen aan komt stappen, uit zijn koffertje een precisiegeweer met telescoopvizier haalt, ijzig koel zijn prooi tussen de ogen schiet en het toneel verlaat. Van den Eshof en Schippers kijken elkaar eens aan. 'Wij kennen geen moordenaars in Nederland die bijvoorbeeld een keer of tien toegeslagen hebben. Er zitten wel een paar in het milieu die er twee hebben neergelegd, maar daar houdt het dan ook op'. Zij houden vol: 'Wij kennen geen lijst met namen die circuleert, zo van die en die is tot huurmoord bereid'. Zo werkt het in de onderwereld ook niet. Liquidaties, dat is eerder een zaak van over en weer elkaar een dienst bewijzen. Een wederzijdse verplichting, of om jezelf onmisbaar te maken. 'Ja, wij krijgen zàt vage informatie. Die of die is daarbij betrokken. Vaak maken ze elkaar zwart op die manier. Boterzachte informatie is het'. Puur om het geld een huurmoord uitvoeren? Het zal voorkomen, vermoeden de CRI-mensen. Maar in verreweg de meeste gevallen zijn de daders ook op andere wijze verweven met de zaak, pion in het spel zoals bij drugstransacties. Ook bij de zogenaamde 'hit-and-run-men' die uit het buitenland overkomen gaat het om gepokte en gemazelde medewerkers die in de organisatie zitten en voor geen enkele criminele opdracht binnen de drugsmafia terugdeinzen.

GEEN 'GELE GIDS'

Van puur huurmoorden is in Nederland niet te bestaan. Er is heus geen 'gele gids' van hitmen. Het is een zaak die zich binnen gesloten netwerken afspeelt. Daar moet je je weg in weten te vinden. Een afrekening wordt niet aan de grote klok gehangen. Het risico is groot dat je dan tegen een politie-informant aanloopt. Of dat iemand naar de politie loopt om het te vertellen'.
Wordt een liquidatie ontrafeld en komt het tot een proces, dan zullen de betrokkenen zich wel hoeden om te zeggen dat ze het voor geld deden. De straf voor een koelbloedig opgezette moord is aanzienlijk zwaarder. Liever gooit de verdachte het op doodslag. Bovendien zou hij zich, bij erkenning van doden op bestelling, blootstellen aan dodelijke represailles.
In Nederland is de liquidatie annex huurmoord als fenomeen pas in de jaren tachtig opgekomen. Daarvoor was het zeldzaam. In 1584 werd Willem van Oranje in Delft weliswaar door huurmoordenaar Balthasar Gerardsz vermoord. Maar lang bleef het verschijnsel binnen de ontoegankelijke wereld van bijvoorbeeld de Chinese triades. En zelfs daar waren intimidaties meestal genoeg. In de jaren zeventig is daar de marechaussee op gezet, werden veel Chinezen het land uitgezet en ontstond een vacuum in de onderwereld van hard drugs. Daar doken de Turkse en Pakistaanse bendes met succes in.

De gevallen van duidelijke, bewezen liquidaties liepen langzaam op. Vijf in 1985, zo turfde de CRI, zeven in '86, tien in '87, elf in '89. Toenemend, naar de misdaadanalitici menen, tamelijk stabiel nu met een stuk of tien per jaar. 'Met praktisch allemaal duidelijke relatie met de handel in verdovende middelen'. Ook al blijkt dat pas veel later en lijkt het in het begin huurmoord, of een afrekening na relatieproblemen. En in gevallen waar naar buiten de indruk gewekt werd van een afrekening buiten het criminele milieu? Van den Eshof zegt dat hij de zaken van de afgelopen tien jaar op de vingers van één hand te kunnen tellen. 'En ook dan bleek ons uit zachte informatie, ingezameld door de rechercheurs, dat wel degelijk het milieu meespeelde. Maar niet alle informatie is hard genoeg om het in een proces te kunnen hanteren. Soms kun je informatie niet gebruiken zonder de identiteit van een belangrijke informant prijs te geven. Zo'n man is dan afgebrand. De kring is zo klein: als het om iemand gaat die veel weet, dan moet 'ie dicht bij het vuur zitten en is al gauw niet anoniem meer.
De politie moet de veiligheid van hun informanten waarborgen. Als je je informanten laat afbranden, dan komt niemand meer. Bedenk dat recherchewerk gaat om zaken die jarenlang doorspelen. Om het blootleggen van netwerken'.
Bovendien, dat bleek uit het recente proces tegen de hoofdverdachte in de dodelijke schietpartij op Klaas Bruinsma - volgens de verhalen een naar de onderwereld afgegleden ex-politieman in Amsterdam - breekt de politie haar nek als de informatie te 'zacht' is. Dan wordt de verdachte dus op vrije voeten gesteld, gaat politie en justitie af en moet hoofdcommissaris Nordholt erkennen dat zijn mensen niet professioneel gewerkt hebben en fouten gemaakt hebben.
In Nederland zijn de niet uit het criminele milieu voortgekomen liquidaties/huurmoorden zo zeldzaam, dat ze lang in de herinnering blijven hangen.
De moord op een Italiaanse restauranthouder in 1971 in Amsterdam, wordt wel de 'eerste' huur/moord-op-bestelling in Nederland genoemd. De echtgenote van de vermoorde zou daar f. 70.000 voor over gehad hebben - een kapot huwelijk. De moordenaar, beroepscrimineel Johnny van der V., had daarmee nog eenmaal willen toeslaan. Hij vond de eerst aangeboden halve ton te weinig. De moordenaar kreeg vijftien jaar, de echtgenote zes jaar gevangenis.
Huurmoord leek in 1972 de eleminatie van houthakker Frits Amting in het Brabantse Eersel, na een stukgelopen relatie. Ode, om 1976 op schipper Cor Jacobs uit Vlissingen. Na het proces kreeg hulpkelner Frans van de K. acht jaar gevangenisstraf omdat hij in opdracht van Jacobs vrouw (verliefd geworden op een ander) voor f. 1500 de moord gepleegd had. De vrouw kreeg tien jaar.
Pas na lange verhoren bekende de manager O. uit Hardinxveld/Giesendam dat hij eind 1977 de opdracht gegeven zou hebben aan twee criminelen, bekenden in de illegale wapenhandel, zijn vrouw uit de weg te ruimen. De vrouw werd door de twee ontvoerd, bedwelmd en in een riviertje gegooid, maar overleefde het.

OPDRACHT

In 1981 speelde in Dordrecht de zaak van de bejaarde groenteboer Bastiaan de Rover, die gewurgd werd. Twee mannen bekenden dat het om huurmoord ging: gepleegd in opdracht van een andere Dordtenaar, die ten onrechte meende een rijke buit in het huis van de oude man te zullen vinden. De twee huurmoordenaars, Nederlandse twintigers, zouden delen in de buit.
Huurmoord bleek ook het geval in 1983 in de Arnhemse/ Venrayse taximoord. Al in 1981 was een aanslag met pistoolschoten gedaan op taxichauffeur Mathie van den Beuken uit Venray, in opdracht van zijn vrouw. Opnieuw in haar opdracht bracht de 26-jarige Rotterdammer Arie K. de 29-jarige taxichauffeur om het leven na een lange rit. De dader, dakloos en met drankproblemen, stak hem met een keukenmes van zijn vrouw in het hart. Hij zou voor de executie f. 50.000 krijgen, was hem beloofd: de helft van een afgesloten levensverzekering. De dader kreeg een gevangenisstraf van negen, de vrouw van viertien jaar.
Schokkender nog was in januari 1983 de huurmoord op marktonderzoeker Leo Snijders (34) in Castricum. Opdrachtgever was een straatgenoot, een goede kennis waar Snijders geregeld een kaartje mee legde. Hij kon er niet tegen dat een eind was gekomen aan zijn verhouding met Snijders' vrouw. Hij had het moordwapen aangeschaft, een pistool van zwaar kaliber, en voor f.15.000 twee jonge Turken uit het Amsterdamse, negentien en twintig jaar oud, ingehuurd. Het slachtoffer van het uit de hand gelopen liefdesdrama werd in de deuropening van zijn huis doodgeschoten. De opdrachtgever kreeg negen jaar, de huurmoordenaar en zijn hulp tien en zes jaar gevangenisstraf.

Politiemensen bij het lijk van de beruchte Klaas Bruinsma die nabij het Hilton hotel in Amsterdam werd doodgeschoten.

Op oudejaarsavond 1985 overleefde de Noordwijkse projectontwikkelaar Kuypers een moordaanslag. In een proces werd aangevoerd dat een Rotterdamse nachtclubeigenaar in opdracht van een makelaar, een vroegere compagnon van de Noordwijker, voor f.50.000 het slachtoffer moest neerschieten. Tienduizend gulden was al aanbetaald. Het zou om een ruzie gaan om bv's en een benadeling voor f 3 miljoen. In hoger beroep volgde vrijspraak: het bewijs was niet sluitend.
De meest recente liquidatie met vermoedens van huurmoord is die van orchideeënkweker De Graaff (66) in zijn kas in Rijswijk. Het proces is nog gaande. Verdachte is de Nijmeegse drugshandelaar Glenn de F. (25), die bekend heeft in opdracht te hebben geschoten voor geld, f 40.000. Er zou een omvangrijke criminele organisatie achter steken. Wie precies de opdracht heeft gegeven lijkt in het proces buiten schot te blijven wegens onvoldoende hard bewijs. Tijdens de rechtszittingen is gesuggereerd dat de bende meer opdrachten voor moordpartijen in petto zou hebben.

TERECHTSTELLINGEN

Alle andere liquidaties betreffen duidelijk terechtstellingen in de drugswereld. Bij het proces tegen een Twentse 'klusjesman' van de drugsmafia die voor f 25.000 in december 1988 de Zuidamerikaanse drugshandelaar Carlos Roda-Vila (zijn lijk werd in een bos bij Beekbergen gevonden) uit de weg ruimde, sprak de Zutphense officier van justitie: 'Soms wordt gesuggereerd: ach, laten ze elkaar toch afmaken. Maar het gaat toch om levensberoving, in koelen bloede uitgevoerd, omdat dat toevallig goed uitkwam'.
De politie heeft dat wel toegegeven. Dat de recherche harder loopt, als ze een meisje vindt dan bij een dode Turk met heroïne in zijn zak. Omdat, zoals de Amsterdamse hoofdinspecteur Van Dijk zei, bij dat meisje de rechtsorde meer geschokt is. 'Dat wordt in de hele samenleving zo gevoeld. Een beetje van 'eigen schuld, dikke bult'. In het milieu weten ze dat hun risico veel groter is dan voor de gewone burger'.
CRI-deskundigen Van den Eshof en Schippers maken een kanttekening. 'Een liquidatie kan wel een aanleiding zijn om in een organisatie te duiken. Je hebt dan een heel concrete zaak. Misschien dat je daarmee de vinger achter andere activiteiten van zo'n bende krijgt'.

BESTAAN ER in Nederland bendes die moorden op bestelling? Een dubbele moord onlangs in Baarle Nassau. Het neerschieten op straat in Amsterdam van Klaas Bruinsma alias De Dominee, leider van een groot en geweldig misdaadimperium. Januari van dit jaar werd orchideeënkweker De Graaff in zijn Rijswijkse kas doodgeschoten, zijn echtgenote ernstig gewond. De restauranthouder Fagel werd in koelen bloede doodgeschoten.

Elektrisch vermogen van 1 miljoen watt

Europese wetenschappers slagen in fusie-reactie

WETENSCHAPPERS in het Britse Culham zijn er voor het eerst in de geschiedenis in geslaagd een aanzienlijk vermogen aan energie uit beheerste kernfusie-reacties te verkrijgen. Bij de experimenten in de Europese kernfusiemachine Jet werd voor het eerst in het fusie-onderzoek tritium als brandstof gebruikt. De stichting voor fundamenteel onderzoek der materie (FOM) in Utrecht heeft dit bekendgemaakt.

Gedurende twee seconden leverde Jet een elektrisch vermogen van een miljoen watt (Of megawatt) met een piekwaarde van bijna twee megawatt. De aanzienlijke hoeveelheden energie kwamen vrij door kernen van tritium te versmelten met kernen van deuterium (Beide zware varianten van waterstof).

ERVARING

De experimenten bij Jet hebben nog een week geduurd. Ze zijn bedoeld om de eerste ervaring op te doen met het 'verbranden' van kleine hoeveelheden tritium in een fusiemachine. In deze korte meetserie wordt enkele malen een aanzienlijk fusievermogen opgewekt en wordt getest of het tritium zich gedraagt, zoals de wetenschappers verwachten dat het zich zal gedragen.
Op basis van de uitkomsten van de huidige proefnemingen zal Jet in de komende tijd grondig worden aangepast voor grootschalige experimenten met tritium die in 1995-1996 worden uitgevoerd.

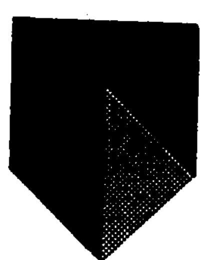
De kernfusie waarvan hier sprake is staat niet in relatie tot de 'koude' kernfusie waarover enkele jaren geleden veel commotie ontstond nadat de Amerikaanse natuurkundigen Martin Fleischmann en Stanley Pons melding hadden gemaakt van een geslaagd experiment. Volgens een woordvoerder van de Nederlandse stichting fundamenteel onderzoek der materie gelooft men nu niet meer in die koude kernfusie, niet wetenschappelijk en niet als energiebron. Het experiment met de Jet in Engeland - waaraan ook Nederland meedoet - loopt al lang. Het is een voorbereiding van een project voor de zeer lange termijn om in de toekomstige energiebehoefte te kunnen voorzien. In de toekomst zouden er voor de energie-opwekking fusiereactoren moeten komen die wat omvang betreft vergeleken kunnen worden met de energiecentrales die we nu kennen. De energie uit de fusie wordt dan gebruikt voor de aandrijving van stoomturbines, die elektriciteit leveren.

GEEN BALANS

Bij het experiment wordt nog geen energiebalans opgemaakt. Men probeert alleen of alles werkt. Dat is te vergelijken met kijken of het gasfornuis het doet door de gaskraan even open te draaien. Van 'vol vermogen' is geen sprake. Bijzonder aan het experiment is dat er gebruik wordt gemaakt van een mengsel van brandstoffen: Deuterium en tritium. Dat zou later bij commerciële toepassing een veel hoger rendement opleveren dan deuterium alleen. Deuterium is goedkoop en ruim voorhanden. Het komt voor in zeewater en kan op eenvoudige wijze gewonnen worden. Daarover zullen in ieder geval geen problemen ontstaan, aldus de FOM-woordvoerder. De voorraden zijn vrijwel onuitputtelijk (voor zeker duizend jaar) en per reactor is er weinig van nodig. Bij tritium ligt dat wat moeilijker. Maar voor de experimenten is er genoeg en bij commerciële toepassing kunnen de reactoren zo gemaakt worden dat tijdens het fusieproces tritium wordt gemaakt. Het fusieproces onderhoudt zo zichzelf in een min of meer gesloten systeem, al moet er af en toe wat brandstof bij.

Volgens de FOM-woordvoerder wordt deze kernfusiesoort pas commercieel interessant als het reactorsysteem betrouwbaar is en dat duurt nog tientallen jaren. In de wereld van de deskundigen op dit gebied wordt 2040 genoemd als jaartal.

Directeur dr. Paul-Henri Rebut van Jet noemde in een reactie de experimenten een 'belangrijke mijlpaal' en bewijs van de leidende positie van Europa in het fusie-onderzoek. Rebut verklaarde er vertrouwen in te hebben dat "nu deze nieuwe informatie in het Jet-programma tot 1996 kan worden meegenomen, wij in staat zullen zijn een experimentele fusiereactor te ontwerpen die meer dan 1.000 megawatt elektrisch vermogen kan opwekken".

CREATING THE STANDARD IN BANKING

ABN-AMRO Bank

ONDER DE LOUPE

Olympische Spelen en Columbus

IEDER JAAR KRIJGT tegenwoordig een eigen benaming. Zo was 1991 het Mozartjaar en wordt 1992 zonder twijfel het Jaar van Columbus, omdat de Italiaanse zeevaarder in Spaanse dienst 500 jaar geleden Amerika ontdekte. Maar 1992 is natuurlijk ook het Olympisch Jaar. Barcelona ontvangt in de late zomer duizenden atleten voor de Olympische Zomerspelen, volgende maand al is Albertville in Frankrijk de gaststad voor de deelnemers aan de Winterspelen. De landen die zich houden aan de Chinese maankalender geven elk jaar de naam van een dier. In elke cyclus van twaalf jaar komt jaarlijks een ander dier aan de beurt. In 1992 is de aap het dier van het jaar.

De postzegelverzamelaars kunnen de thema's van het jaar 1992 moeiteloos aanwijzen, als ze de uitgiften van de komende maanden op de voet volgen. Olympische zegels en uitgiften voor het Jaar van Columbus zullen als lawines over hen neerdalen. Niet alleen de landen in Latijns Amerika en het Caribisch gebied zullen op zegels veel aandacht schenken aan het Columbusjaar, ook de Europese posterijen, verenigd in de CEPT, de Europese conferentie van post- en telecommunicatiebedrijven. Zij hebben de 500ste verjaardag van de ontdekking van Amerika tot thema van de jaarlijkse Europa-uitgiften gemaakt.

SPELEN

Olympische uitgiften zijn er snel en veel. België komt 20 januari met vier zegels (met toeslagen) voor Barcelona en Albertville. Op de plaatjes zien we de sportonderdelen snelschaatsen, honkbal, tennis voor vrouwen en kleiduivenschieten. Waarde van de zegels: 10+2 frank (2x), 14+3 fr. en 25+6 fr. Hongarijë gaf in december een serie van vijf zegels (7, 12, 15, 20 en 30 forint) en een blokje met zegel van 30 forint uit met "Albertville" als onderwerp.

Skilopen, skieën, de tweepersoons bobslee, schansspringen en ijshockey zijn de onderdelen op de zegels, kunstschaatsen is de sport op het blokje. Frankrijk heeft de afgelopen maanden al diverse zegels met toeslagen laten verschijnen voor de Winterspelen op eigen bodem. In februari, de maand van de Winterspelen, komt tot slot een blok uit met tien zegels van 2.50+0.30 francs.

Op die zegels, waarvan de meeste al eerder los uitkwamen, zijn tien verschillende onderdelen van het grote evenement afgebeeld. Op het vignet in het blok is het logo van "Albertville" te zien.

Noorwegen heeft voor 21 februari een miniatuurvel met vier zegels van vier Kronen op het programma staan. Het "Olympische" vel toont de afbeeldingen van vier voormalige Noorse Olympische kampioenen in winterdisciplines: Brenden, Bergmann, Eriksen en Slattvik.

Oostenrijk heeft 14 januari als datum voor de uitgifte van een zegel van 5.50 schilling voor de Olympische Spelen met een symbolisch ontwerp. Dezelfde dag besteedt het op een zegel van 5 schilling ook aandacht aan de achtste wereldkampioenschappen rodelen op natuurbanen. Rodelen wordt als onderdeel ook in Albertville afgewerkt, maar daarnaast zijn er eveneens nog wereldkampioenschappen in deze sport, een op een slede beoefend onderdeel dat niet zonder risico's is gezien de vaak hoge snelheden die de sleeën op de rodelbaan bereiken. Israël gaf een Olympische zegel van 1.10 nieuwe sjekel uit.

Victor Hafkamp

1992 Is voor vele Aziaten dus het Jaar van de Aap. Verscheidene posterijen in Oost- en Zuid-Oost-Azië herinneren op postzegels aan het dier van het jaar. Taiwan bracht zegels van 3.50 en 13 yuan in omloop met een gestileerde afbeelding van een aapje. De zegels kwamen ook uit een blokje: twee van elke waarde die kruiselings zijn aangebracht. Japan kwam met vier verschillende Nieuwjaarszegels. Twee zegels (41 en 62 yen) zonder toeslag met leuke afbeeldingen van speelgoedaapjes en twee (41+3 en 62+3 yen), waarop een toeslag is geheven, maar die tevens dienen als loterijbriefje.

Bovenaan de zegel is een nummer vermeld. Zodra de zegels uit de roulatie zijn, trekt de Japanse post een paar nummers en de winnaars kunnen leuke prijzen in de wacht slepen. De combinatie feestzegel-loterijbriefje heeft de verkoop van deze exemplaren vanzelfsprekend sterk gestimuleerd. Ook landen als Korea (de beide Korea's), de volksrepubliek China, Hong Kong en Macau komen doorgaans met uitgiften die aan het dier van het jaar zijn opgedragen.

Ook in Thailand verschenen Nieuwjaarszegels. Maar in dat land ontbreekt de aap. De vier zegels van 1 baht zijn benadrukt met vier verschillende soorten bloemen.

Niet alleen de aap komt dit jaar op postzegels te staan. Afbeeldingen van dieren horen tot de meer populaire thema's in de filatelie. Groot-Brittannië dat doorgaans mooi uitgevoerde series uitgeeft, komt 14 januari met een serie onder de titel "wintertijd" en beeldde op vijf zegels (18, 24, 28, 33 en 39 pence) dieren af die in de wintertijd ook buiten leven: resp. het damhert, de koperwiek (vogel), de haas, de vos en schapen. Zwitserland komt 24 januari met twee nieuwe permanente zegels (10 en 160 rappen) met de afbeeldingen van dieren: een koe en een kalkoen.

De Afrikaanse staat Soedan kwam met de details van nieuwe series postzegels die het een paar maanden geleden liet verschijnen. Een serie van drie zegels (1, 2 en 5 Soedanese pond) heeft de bestrijding van de runderpest tot onderwerp. Het ontwerp lag dan ook voor de hand: de afbeelding van een rund en een injectiespuit die het serum tegen de ziekte bevat. Maar Soedan gaf ook een nieuwe permanente serie uit van liefst 16 zegels, van 25 piasters tot en met 20 pond. Op enkele zegels komen ook dieren voor: vogels op de zegels van 125 en 175 piasters (secretarisvogel), een drakenvis (800 piasters) en verder op de exemplaren van 10 pond, 15 pond (ibex) en 20 pond (kameel).

Een andere, lange permanente serie werd vorige maand uitgegeven op Malta, een archipel in de Middellandse Zee die eigenlijk uit de eilanden Malta, Gozo en Komino bestaat. In Europa woonachtige Antillianen komen er graag om hun vakantie door te brengen omdat de eilanden overeenkomsten met de Antillen vertonen.

Nog een keer Interpolis

Schaken

= door Jules Welling =

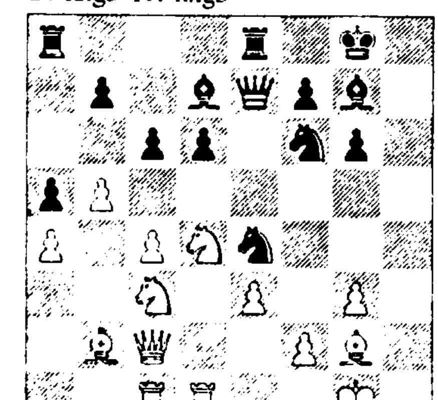
ER IS SINDS het 15de Interpolis-toernooi in Tilburg al weer veel gebeurd in de schaakwereld, maar het was zo'n fantastische krachtmeting dat ik er nog een keer op terug moet komen.

Wat is er dan in de tussentijd gebeurd? Twee belangrijke dingen: 1) de Grandmaster Association heeft besloten de cyclus om de World Cup 1991-1992 af te blazen en 2) Jan Timman is in *Parijs (officieus)* wereldkampioen Rapid Chess (25 minuten per persoon per partij) geworden door in het Immopar knock-out-toernooi achtereenvolgens Gata Kamsky ($1^1/_2$-$^1/_2$), Anatoli Karpov (2-0), Viswanathan Anand ($1^1/_2$-$^1/_2$) en wereldkampioen Gary Kasparov ($1^1/_2$-$^1/_2$) te verslaan. Het leverde hem 70.000 dollar in vier dagen op! In de volgende rubriek hoop ik daar op terug te komen, met partijen.

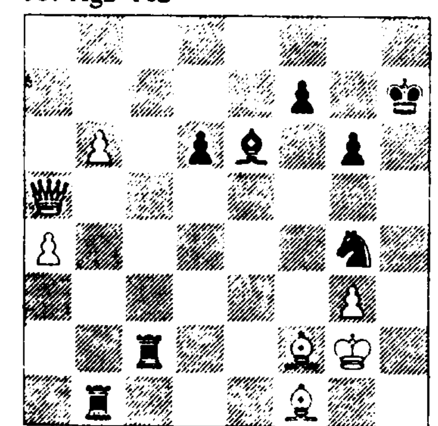
Terug naar Interpolis. Daar was Timman niet echt op dreef, al wist hij de schade op het eind nog aardig te beperken. In de eerste ronde ging het mis tegen de wereldkampioen.

Wit: Timman
Zwart: Kasparov

1. d4 Pf6 2. c4 g6 3. Pf3 Lg7 4. g3 0-0 5. Lg2 d6 6. 0-0 Pbd7 7. Pc3 e5 8. Dc2 c6 9. Td1 Dc7 10. b3 exd4 11. Pxd4 Tc8 12. Lb2 Pc5 13. e3 a5 14. a3 h5 15. b4 Pcc4 16. b5 Ld7 17. Tac1 h4 18. a4 hxg3 19. hxg3

19. ... Pxf2 20. Dxf2 Pg4 21. Df3 Pxe3 22. Te1 Lxd4 23. Pd5 Pg4+ 24. Lxd4 Dxe1+ 25. Txe1 Txe1+ 26. Lf1 cxd5 27. Dxd5 Tac8 28. Lf2 Le6 29. Dxb7 Tc1 30. Dc6 Tc8 31. Dc4 T8xc4 32. Da8+ Kh7 33. b6 Tb4 34. Dxa5 Tbb1 35. Kg2 Tc2

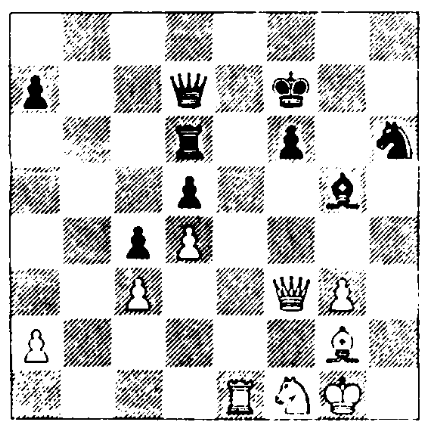

0-1
(1:59/1:59)

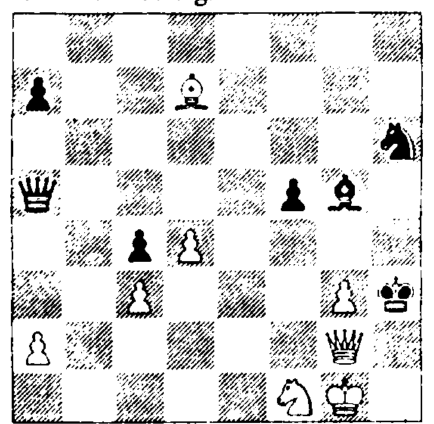
De wereldkampioen was in dat stadium een klasse apart; uit de tweede ronde:

Wit: Kasparov
Zwart: Korchnoi

1. c4 c6 2. d4 d5 3. exd5 cxd5 4. Pf3 Pf6 5. Ld3 c5 6. 0-0 c4 7. Tc1+ Lc7 8. Lf1 0-0 9. Lg5 Lg4 10. h3 Lxf3 11. Dxf3 Pc6 12. c3 Dd7 13. Pd2 Tac8 14. b3 b5 15. bxc4 bxc4 16. Tab1 Ld8 17. h4 Txc1 18. Txe1 Tc8 19. Tb1 h6 20. Lxf6 Lxf6 21. g3 Pe7 22. Dd1 g5 23. hxg5 hxg5 24. Lg2 g4 25. Pf1 Lg5 26. Tb2 Kg7 27. Db1 Tc8 28. Tc2 Tc6 29. Tc5 f6 30. Tc2 Tb6 31. Dd1 Pf5 32. Tc1 Ph6 33. Dc2 Kf7 34. f4 gxf3 e.p. 35. Dxf3 Td6

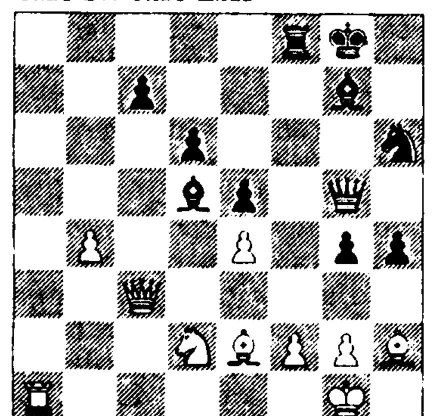
36. Tc5 Kg7 37. Txd5 Txd5 38. Dxd5 Da4 39. Db7+ Kg6 40. Lc6 Da5 41. Le8+ Kf5 42. Dh7+ Kg4 43. Dc4+ Kh3 44. Ld7+ f5 45. Dg2+

Na een remise in de derde ronde tegen Kamsky, moest ook Eugeny Barreeu eraan geloven. Dat ging zo:

Wit: Bareev
Zwart: Kasparov

1. d4 Pf6 2. c4 g6 3. Pc3 Lg7 4. e4 d6 5. Le2 0-0 6. Pf3 e5 7. d5 a5 8. Le3 Pg4 9. Lg5 f6 10. Lh4 Pa6 11. Pd2 h5 12. a3 Ld7 13. h3 Ph6 14. Tb1 Pc5 15. b4 axb4 16. axb4 Pa4 17. Dc2 Pxc3 18. Dxc3 g5 19. Lg3 h4 20. Lh2 f5 21. c5 g4 22. c6 Lc8 23. hxg4 fxg4 24. cxb7 Lxb7 25. 0-0 Dg5 26. Ta1 Txa1 27. Txa1 Lxd5

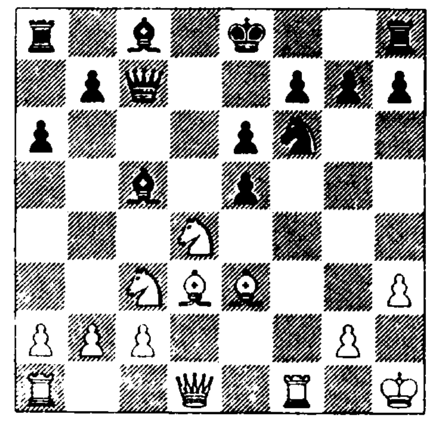

28. Ta7 Le6 29. Txc7 Df6 30. Dc3 Pf7 31. Lc4 Lh6 32. De2 Lxd2 33. Lxc6 Dxc6 34. Dxd2 Db3 35. Kh1 Db1+ 36. Lg1 Dxc4 37. Dc2 Dxc2 38. Txc2 d5 39. b5 d4 40. f3 g3 41. b6 Td8 42. Tc6 Pd6 43. Tc7 Tb8 44. Tc6 Pf5 45. Tc6 Pc3

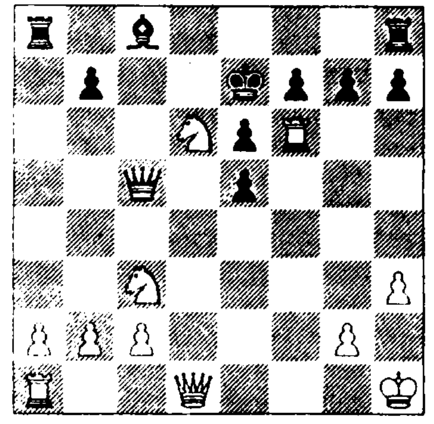
En het hield niet op. Kasparov ging door. Ook het aankomende talent, in dit geval de Indiër Viswanathan Anand, werd volledig zoek gespeeld. In 29 zetjes klaarde de wereldkampioen de klus. Overigens nam Anand in de tweede .... revanche, de enige nederlaag van Kasparov in dit monstertoernooi. Zijn eindzege werd er niet meer door in gevaar gebracht. Zie hier hoe Kasparov de coming man uit India een buitengewoon hardhandig lesje leert.

Wit: Kasparov
Zwart: Anand

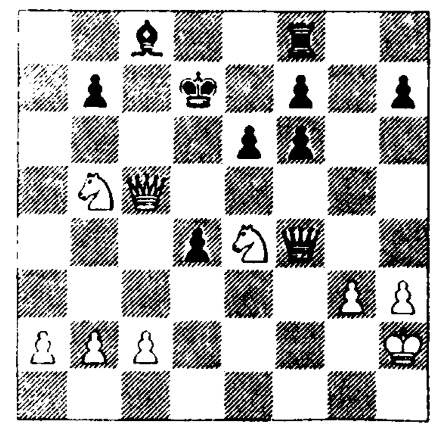
1. c4 c5 2. Pf3 Pc6 3. d4 cxd4 4. Pxd4 Dc7 5. Pc3 e6 6. Le3 a6 7. Ld3 Pf6 8. 0-0 Pe5 9. h3 Lc5 10. Kh1 d6 11. f4 Pc6 12. e5 Pxe5 13. fxe5 dxe5

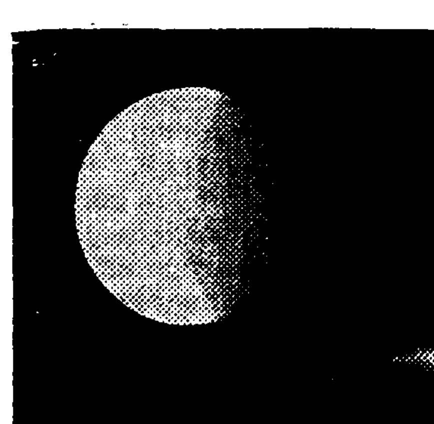

14. Lb5+ axb5 15. Pdxb5 Dc6 16. Lxc5 Dxc5 17. Pd6+ Ke7 18. Txf6

18. ... gxf6 19. Pec4 Dd4 20. Dh5 Tf8 21. Td1 Dc3 22. Dh4 Df4 23. Dc1 Ta4 24. Dc3 Td4 25. Txd4 Df1+ 26. Kh2 exd4 27. Dc5 Kd7 28. Pb5 Df4+ 29. g3

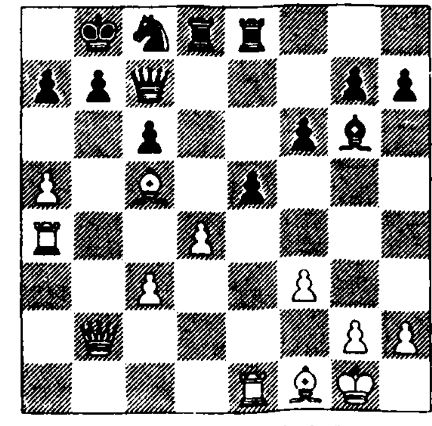

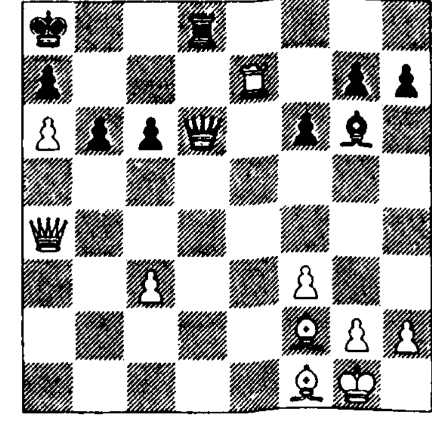
En nog zo'n vluggertje uit de elfde ronde.

Wit: Kasparov
Zwart: Bareev

1. c4 Pf6 2. Pf3 c6 3. Pc3 d5 4. d4 dxc4 5. a4 Lf5 6. e3 e6 7. Lxc4 Lb4 8. 0-0 Pbd7 9. De2 Lg6 10. e4 Lxc3 11. bxc3 Pxe4 12. La3 Dc7 13. Pd2 Pdf6 14. Pxe4 Pxe4 15. Tfe1 0-0-0 16. Db2 The8 17. f3 Pd6 18. Lf1 Kb8 19. a5 Pc8 20. Lc5 f6 21. Ta4 e5

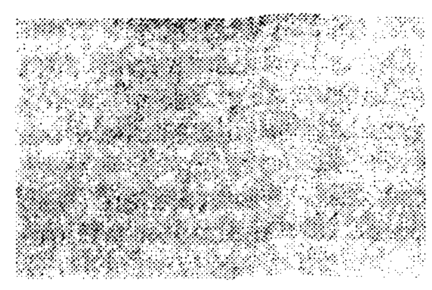

22. Tea1 Td7 23. Tb4 Ka8 24. Lb6 Db8 25. dxc5 Txc5 26. Lf2 Dd6 27. Td4 Td5 28. Txd5 Dxd5 29. Db4 Dd6 30. Da4 Td8 31. Tc1 Pe7 32. a6 b6 33. Txe7

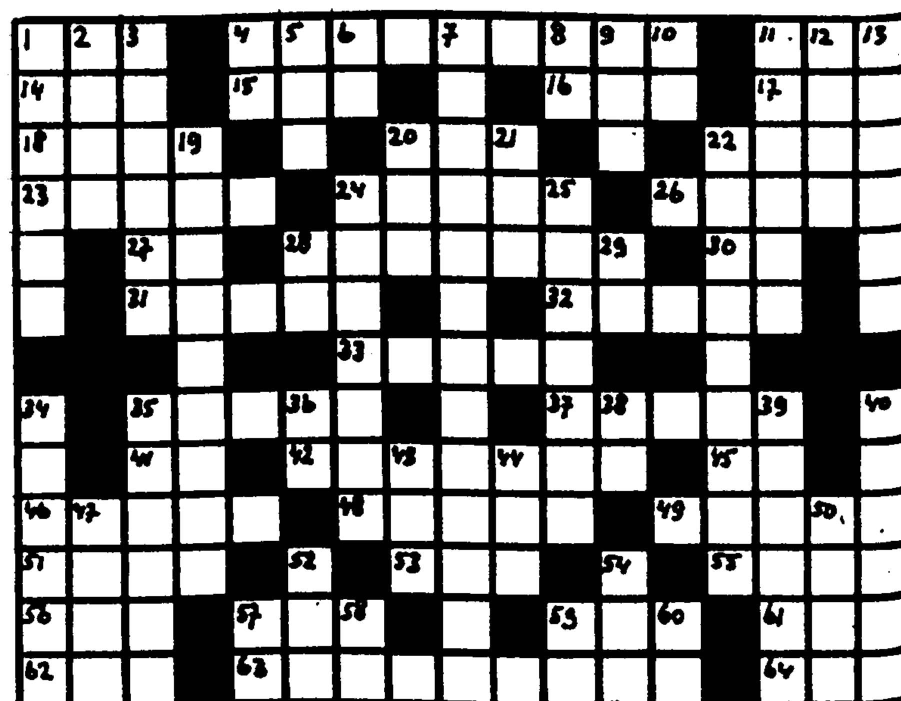

1-0
(1:55/1:51)

Kortom, een indrukwekkend optreden van de wereldkampioen, die met 10 uit 14 het sterkst bezette toernooi uit de geschiedenis met overmacht op zijn naam schrijf, anderhalt punt of meer voor de concurrentie.

KRUISWOORD PUZZEL

HORIZONTAAL: 1. Open strook in een bos; 4. Omgeving; 11. Jong dier; 14. Bloeiwijze; 15. Gevel; 16. Zangstem; 17. Soort grond; 18. Veeverblijf; 20. Grote bijl; 22. Behoeftige; 23. Hoog gebouw; 24. Klappen geven; 26. Gissen; 27. Als volgt; 28. Uitglijden; 30. Neon; 31. Drie opeenvolgende nummers in een loterij; 32. Heks; 33. Lengtemaat; 35. Vaartuig; 37. Idee; 41. Tegenover; 42. Schade; 45. Bevel; 46. Onbedekt; 48. Schitterend; 49. Smal lint; 51. Sloom; 53. Bevel; 55. Deel van een schip; 56. Plaats in Gelderland; 57. Bijbelse figuur; 59. Bijbelse figuur; 61. Plaats in Gelderland; 62. Voorzetsel; 63. Een gevaar vormen voor; 64. Triefkaart.

VERTIKAAL: 1. Met de hand voelen; 2. Evenredigheid; 3. Berg in Armenië; 4. Voorzetsel; 5. Inhoudsmaat; 6. Muzieknoot; 7. Korte samenvatting; 8. Vogel; 9. Boom; 10. Deel van de bijbel; 11. Verhoogde stoep; 12. Honingbij; 13. Van een zekere houtsoort vervaardigd; 19. Dood; 20. Sprookjesfiguur; 21. Vruchtenat; 22. Hij, die iemand beschuldigt; 24. Brasser; 25. Delfstof; 28. Tin; 29. Neon; 34. Plak; 35. Beroep; 36. Eerstvolgende; 38. Vervoermaatschappij; 39. Messing; 40. Struktuur van een massa; 43. Rij; 44. Meisjesnaam; 47. Bergruimte; 50. Plaats in Zeeland; 52. Wees gegroet; 54. Biersoort; 57. Getijde; 58. Ten bedrage van; 59. Landbouwwerktuig; 60. Voorzetsel.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van de Amigoe kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Jeane Tjou En Fa
Wabistraat 10
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur).
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk op de envelop vermelden:

KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: P.O.B. 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Mossel; 5. Spant; 8. Rakker; 12. Geen; 14. Oker; 16. Soes; 19. Krom; 21. Drek; 22. Noel; 24. Serie; 26. Keileem; 28. Hotel; 29. Er; 30. Renet; 32. Nemen; 34. Re; 35. Wener; 36. Les; 38. Laser; 40. O.i.; 41. Verte; 42. Ei; 44. Model; 48. Ada; 49. Eggen; 53. Em.; 55. Parel; 57. Brood; 58. Po; 59. Desem; 61. Vermeer; 64. Melig; 66. Rein; 67. Deeg; 68. Sion; 70. Lang; 71. Bern; 73. Glas; 75. Gnomen; 76. Sonde; 77. Kapper.

VERTIKAAL: 1. Misser; 2. Ster; 3. Eg; 4. Lek; 5. Snoet; 6. Af; 7. Toren; 8. Rek; 9. Ar; 10. Krot; 11. Roller; 13. Erker; 15. Kemel; 17. Oer; 18. Sire; 20. Mi; 21. De; 22. None; 23. Eer; 25. Een; 27. Leerdam; 28. Hes; 31. Neder; 33. Mango; 35. Wim; 36. Lea; 37. Sta; 39. Ren; 43. Bedrog; 45. Open; 46. Dam; 47. Lever; 49. Errol; 50. Gom; 51. Edel; 52. Logger; 54. Mee; 56. Leens; 57. Beige; 58. Pin; 60. Silo; 62. Rg.; 63. Es; 65. Lamp; 67. Den; 69. Nak; 71. Be; 72. En; 74. S.A.

USE OUR IMAGINATION
CARIBBEAN SOFTWARE
SCHOUWBURGWEG 5
TEL. 374844 FAX. 370675